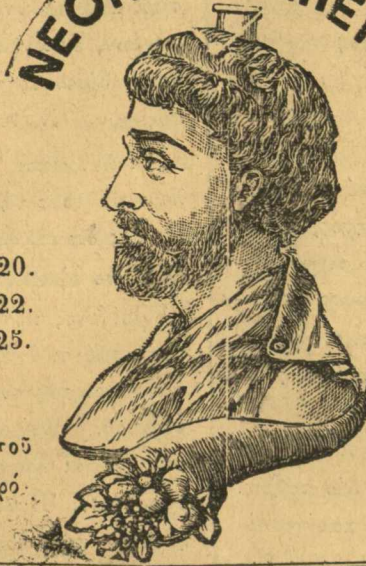

NEON ΣΕΡΑΠΕΙΟΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ
ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Φρ. 20.
Ἐν τῷ ἑσωτερικῷ » 22.
» » ἑξωτερικῷ » 25.
Εξάμηνος ἀπαράδεικτος.

Τὰ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ
«Σεραπείου» πεμπόμενα χειρό-
γραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ
ΕΤΗΣΙΑΙ
ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ.

Μέχρι 10 γραμμῶν Φρ. 40.
Διὰ τοὺς συνδρομητὰς » 20.
Ἄνω τῶν 10 γραμμῶν κατ' ἀ-
ποκοπὴν.

Δ' αἰτήσεις ἀπευθυντέον
Journal Grec SERAPEUM
Alexandrie (Egypte)

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ: Τεύχος 31.

ΙΟΥΛΙΟΣ:

Ἰούλιος—jullius ἀφιερωμένος τῷ Ἰουλίῳ Καίσαρι, ἔχει ἡμέρας 31, ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νύξ ὥρας 10. Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα Σελήνη τελευταίον τέταρ. 6 ἰουλίου. Νέα σελήνη 14. Πρῶτον τέταρτον 21. Πανσέληνος 28.

1 Τετ. Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων	17 Παρ. Μαρίνης τῆς μεγαλομάρτυρος
2 Πέμ. Κατάθεις τῆς ἐσθῆτος Θεοτ. ἐν Βλαχ.	18 Σάβ. Αἰμιλιανοῦ μάρτυρος
3 Παρ. Ὑακίνθου μάρτυρος	19 Κυρ. Μακρίνης ἀδελφῆς Μεγ. Βασιλείου
4 Σάβ. Ἀνδρέου ἀρχιεπ. Κρήτης	20 Δευ. Τοῦ προφήτου Ἠλίου τοῦ Θεοσπίτου
5 Κυρ. Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶν	21 Τρ. Συμεὼν τοῦ Σαλοῦ καὶ Ἰω. συνασκ.
6 Δευ. Σιστῆ τοῦ Μεγάλου	22 Τετ. Μαρίας Μαγδαληνῆς τῆς Μυροφύρου
7 Τρίτ. Θωμᾶ καὶ Κυριακῆς Νεγαλομάρ.	23 Πέμ. Φωκά ἱερομάρτυρος, Ἰεζεκιήλ προφ.
8 Τρ. Προκοπίου μεγαλομάρτυρος	24 Παρ. Χρηστίνης τῆς μεγαλομάρτυρος
9 Πέμ. Παγκρατίου ἱερομάρτυρος	25 Σάβ. Κοίμησις ἁγ. Ἄννης μητρὸς Θεοτόκου
10 Παρ. Τῶν ἐν Νικοπόλει ἁγμ. 45 μαρτύρων	26 Κυρ. Ἐρμολάου καὶ Παρασκευῆς δαιομάρ.
11 Σάβ. Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος	27 Δευ. Παντελεήμονος μεγαλομ. καὶ ἱαματ.
12 Κυρ. Πρόχλου καὶ Ἰλαρίου μαρτύρων	28 Τρίτ. Προχόρου, Ἰμμανος, Νικάνωρος ἀποστ.
13 Δευ. Σύναις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ	29 Τετ. Καλλινίκου καὶ Θεοδότῃς μαρτύρων
14 Τρίτ. Ἀκύλα ἀποστόλου, Ἰωσήφ ἀρχιεπ.	30 Πέμ. Σίλα, Σιλουανῶ, Κρίσκεντος ἐκ τῶν 70
15 Τετ. Κηρύκου καὶ Ἰουλίτης τῶν μαρτύρων	31 Παρ. Εὐδοκίμου τοῦ Δικαίου
16 Πέμ. Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος	

ΤΑ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΙΟΥΛΙΟΝ.

1821. 5 Ἰουλίου. Μάχη καὶ φυγὴ τῶν τούρκων ἐκ Σραλίων. Καταστροφὴ τῶν ἐν Σάμῳ ἀποδιβαζομένων τούρκων.
8 ἰουλ. Πυρπόλησις τουρκικῶν πλοίων παρὰ τὴν Σάμον ἀναγώρησις τουρκικοῦ στόλου. 9. Στραγὴ χριστιανῶν ἐν Κό-
πρω. 15 Μάχη ἐν Πέτα καὶ φυγὴ τούρκων. 20. Εἰσόδος Ὀμερ πασᾶ εἰς Ἀθήνας· λύσις τῆς πολιορκίας. 21. Σύστασις
κατὰ πρῶτον τακτικοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ Δ. Ὑψηλάντου. 23. Ἄλωσις Μονεμβασίας ὑπὸ τῶν ἐλλήνων. 1822. 3 ἰουλ.
Εἰσβολὴ Δράμαλη μετὰ 30,000 εἰς Βοιωτίαν καὶ Μεγαρίδα. 4. Μάχη περὶ τὸν λιμένα Φαναρίου (Σούλι) θάνατος Κυρι-
ακ. Μυρομιγάλη. 6. Κατάληψις ὑπὸ τοῦ Δράμαλη τοῦ ἐγκαταλειφθέντος Ἀκροκορίνθου καὶ εἰσβολὴ αὐτοῦ εἰς Ἀργολ.
10. Εἰσόδος 700 ἐλλήνων εἰς ἀκρόπολιν Ἀργους, πολιορκία αὐτῶν ὑπὸ Δράμαλη. 20. Ἄφιξις τουρκικοῦ στόλου πρὸ τοῦ
Μεσολογγίου καὶ ἀτυχῆς ἐπιχειρήσις πρὸς ἄλωσιν τοῦ Βασιλαδίου. 27. Καταστροφὴ τοῦ ὑπὸ Δράμαλη στρατοῦ ἐν Δερ-
βεγκαλίου ὑπὸ Θ. Κολοκοτρώνη καὶ Δ. Ὑψηλᾶτη· ἡρωϊκὸς Νικητὰ ἐπονομασθέντος τουρκοφάγου. 1823. 12 ἰουλ. Ἄφιξις
τροχοφόρων πλοίων ὑπὲρ τῶν πολιορκουμένων ἐν Ἀκροκορίνθῳ τούρκων, ἀποτυχία αὐτῶν καὶ ἐπάνοδος εἰς Πά-
τρας. 1824. 3 ἰουλ. Φθορὰ τοῦ τουρκικοῦ στόλου εἰς Ψαρὰ ὑπὸ Μιαούλη καὶ ἀνάκτησις τῆς νήσου. 6. Μάχη εἰς Παλατιό-
τειχον Μαραθῶνος· νίκη τῶν ὑπὸ Γούραν καὶ Εὐμορφόπουλον ἐλλήνων. 7. Ἐκπλευσις τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου ἀπὸ Ἀ-
λεξανδρείαν ὑπὸ τὸν Γάλλον ἐξομότην Ἰσμαὴλ πασᾶ. 1825. 3 ἰουλ. Δολοφονία τοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει καθειρμένου Ὀ-
δυσσεὸς Ἀνδρούτσου. 28. Ναυμαχία μεταξὺ Μεσολογγίου καὶ Πάπα. Δειλία καὶ αἰσχροὺς φυγὴ τοῦ τουρκικοῦ στόλου. 26.
Ἐξοδος τῶν ἐν τῷ Μεσολογγίῳ καὶ νυκτερινὴ ἐπιθεσις τοῦ Καραϊσκάκη κατὰ τῶν πολιορκούντων. Ἀπώλεια τούρκων. 30.
Κατάκωσις ἐνὸς πολεμικοῦ αἰγ. ὑπὸ τῶν ἐπανερχομένων ἐξ Ἀλεξ. εἰς Ὑδραν πλοίων. 1826. 11. ἰουλ. Μάχη εἰς Ἐλευ-
σίνα· ἦττα καὶ φυγὴ τῶν τούρκων. 1828. 28. Σύστασις στρατιωτικῆς σχολῆς ἐν Ναυπλίῳ. 1829 Συγγρότησις τῆς ἐν Ἀρ-
γεῖ τετάρτης τῶν ἐλλήνων συνελεύσεως.

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΑΙ.

(Συνέχεια ἴδε προηγ. φυλλάδ.)

ΜΕΡΟΣ Α.

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΙΚΑ.

Υπήρχε γενικῶς παραδεδεγμένη γνώμη μεταξύ τῶν ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος, ὅτι οἱ θεοὶ συνδιελέγοντο οἰκειῶς μετὰ τινῶν ἀνθρώπων, οὓς ἐπροϊκίζον μὲ ἰδιάζουσαν εὐνοίαν, μὲ ὑπερφυσικὴν δύναμιν, καὶ οἷς μόνοις ἐκοινοποιοῦν ἀσμένως καὶ ἀπροκαλύπτως τὰς βουλὰς καὶ ἐντολὰς αὐτῶν.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν οἱ προνομιοῦχοι οὗτοι ἄνδρες διηροῦντο εἰς δύο τάξεις. ἤτοι, εἰς τοὺς χρησιμοδοτοῦντας καὶ προλέγοντας τὰ μέλλοντα ἀπλῶς διὰ θείας ἐμπνεύσεως, καὶ τοὺς κεκτημένους τὴν πρὸς τοῦτο δύναμιν διὰ τῆς πείρας καὶ τῆς παρατηρήσεως. Οἱ χρησμοὶ ἀπήλαυον τοιαύτης τιμῆς καὶ τοσοῦτου σεβασμοῦ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὥστε αὐτοὺς ἐπρωτῶν, αὐτοῖς συνεβουλεύοντο ἐν πάσαις ταῖς μεταξύ τῶν διαφοραῖς καὶ διενέξεσιν· αἱ δ' ἀποφάσεις αὐτῶν ἐθεωροῦντο ἱεραὶ καὶ ἀπαραβίαστοι. Οὐδεμία ἀξία λόγου ἐπιχειρήσις ἐτίθετο εἰς ἐνέργειαν πρὶν ἢ γνωσθῆ πρῶτον ἢ βουλὴ τῶν θεῶν. Ἄν νέον τι εἶδος κυβερνήσεως ἐμελλε νὰ συστηθῆ, ἂν πόλεμος ἐμελλε νὰ κηρυχθῆ, ἢ εἰρήνη νὰ συνομολογηθῆ, ἢ νόμοι νὰ ψηφισθῶσι, πρῶτη ἢ τῶν χρησμῶν γνώμη ὤφειλε νὰ ἐπιζητηθῆ. Εἰς οὐδένα ὅμως ἐπετρέπετο τὸ νὰ ἐρωτήσῃ διὰ τοῦ μαντείου τοὺς θεοὺς, χωρὶς νὰ προσφέρῃ αὐτοῖς δῶρα καὶ θυσίας· τοῦθ' ὅπερ ἔτεινε βεβαίως εἰς τὸ νὰ ἐξαίρη τὴν ὑπόληψιν τῶν χρησμῶν παρὰ τῷ λαῷ· ὅθεν, κατὰ συνέπειαν τούτου, οἱ ἡγεμόνες μόνον καὶ οἱ πλούσιοι ἠδύναντο νὰ ζητήσωσι τὴν συμβουλὴν αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τούτοις οὐδόλως ἐπετρέπετο τὸ μαντεύεσθαι κατὰ βούλησιν, ἀλλὰ μόνον ἐν ὠρισμέναις τισὶν ἡμέραις.

Ὁ τρόπος τοῦ χρησιμοδοτεῖν διέφερε κατὰ

τόπους καὶ ἐποχάς· ἐν τισὶ χώραις, οἱ χρησμοὶ ἀπεκαλύπτοντο ἢ ἐξηγοῦντο ὑπὸ διερμηνέων, ἐν ἄλλαις δὲ οἱ θεοὶ αὐτοὶ ὑπετίθεντο δίδοντες τὰς ἀποκρίσεις τῶν διὰ ζώσης φωνῆς ἐν ἐνυπνίοις, ἢ διὰ κλήρων.

Οἱ ἄνθρωποι, ἐν τῷ μαντεύεσθαι, ὑπεδήλουν πάντοτε τὴν ἀπόλυτον αὐτῶν ὑπακοὴν εἰς τὰς διαταγὰς τῆς θεότητος, καὶ ὅτε δ' ἠξιοῦντο εὐνοϊκῆς ἀπαντήσεως, ἐνήργουν μετὰ μείζονος προθυμίας καὶ δραστηκότητος, πεπεισμένοι ὄντες ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις αὐτῶν τυγχάνει τῆς συναιρέσεως καὶ ἐγκρίσεως τοῦ οὐρανοῦ. Ὅθεν οὐδόλως θαυμαστὸν ὅτι πλείσται χῶραι ἦσαν καθιερωμέναι πρὸς τὸ χρησιμοδοτεῖν. Ἡ μικρὰ ἐπαρχία τῆς Βοιωτίας ἠδυνήθη ποτὲ νὰ καυχηθῆ ἐπὶ τοῖς πέντε καὶ εἰκοσι μαντείοις αὐτῆς, καὶ ἡ Πελοπόννησος ἐπὶ ἴσῳ ὡσαύτως ἀριθμῶ. Οὐ μόνον δ' ὁ πατὴρ τῶν θεῶν ἐχρησιμοδοτεῖται, ἀλλὰ, προϊόντος χρόνου, καὶ τοῖς ἥρωσιν ἀπενεμήθη τὸ προνόμιον τούτου· καὶ οἱ χρησμοὶ τοῦ Τροφωνίου καὶ τοῦ Ἀντινόου ἐγένοντο ἐντὸς ὀλίγου ἐφάμιλλοι τοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Διός.

Διίσχυρίσθησάν τινες ὅτι ἅπαντα τὰ μαντεῖα εἰσῆγσαν καὶ οἱ χρησμοὶ τῆς γῆς ἔπαυσαν ἀμέσως μετὰ Χριστὸν, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη οὐκ ἔχεται ἀληθείας. Ἡ τοῦ Χριστοῦ γέννησις ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἡ ἀρχὴ τῆς παρακμῆς αὐτῶν· ἀλλ' οὗτοι διετήρησαν τὴν ἑαυτῶν φήμην (καὶ τοὶ ἡ ἐπερώτησις αὐτῶν δὲν ἐγένετο πλέον τοσοῦτο συνεχῶς) μέχρι τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ὁ Χριστιανισμὸς ἤρξατο θριαμβεύειν κατὰ τῆς πολυθείας.

Τὰ μαντεῖα πολλάκις ἠνείχοντο τὸ δωροδοκεῖσθαι. Ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς γνωστὸν, δώροις διέφθειρεν αὐτά. Ὁ Ἡρόδοτος ὅμως, ὅστις πρῶτος ἀνέφερε τὴν διαφθορὰν τὴν πολλάκις ἐπικρατήσασαν ἐν τοῖς χρησιμοδοτούσι ναοῖς τῆς τε Ἑλλάδος καὶ τῆς Αἰγύπτου, ὑπέστη αὐστηρὰν τῶν παρατηρήσεών του ἐπίκρισιν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου.

Ἰδοὺ χάριν περιεργείας τὰ δύο ταῦτα χωρία:

« Ὡς ὦν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι λέγουσι, οὗτοι » οἱ ἄνδρες ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειθον » τὴν Πυθίην χρήμασι. » (Ἡρόδ. Βιβλ. V. 63). Καὶ ὁ αὐτὸς πάλιν παρακατιῶν, (66) « Κλεισθένης τε ἀνὴρ Ἀλκμαιωνίδης, ὅσπερ » ἀδὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀναπεισάσαι. »

Πρὸς ταῦτα δὲ ὁ Πλουτάρχος ἀπαντᾷ σκαπτικῶς τάδε:

« . . . Κλεισθένη μὲν ἀναπεισάσαι φησι, τὴν » Πυθίαν ψευδόμαντιν γενέσθαι. . . ἀφαι- » ρούμενος δὲ τοῦ θεοῦ μαντεῖαν καλὴν καὶ » ἀγαθὴν, καὶ τῆς λεγομένης συμποφητεύ- » εἰν Θέμιδος ἀξίαν. » (Πλουτάρ. Περὶ τῆς » Ἡρωδοτοῦ Κακοηθείας. XXIII).

Ὁ ρήτωρ Δημοσθένης μάρτυς ἐστὶν ὡσαύτως τῆς διαφθορᾶς ταύτης, παρρησιάζων ὅτι οἱ χρησμοὶ τῆς Ἑλλάδος ὑπέκυπτον δουρικῶς τῇ βουλήσει καὶ ἐφέσει τοῦ Βασιλέως τῆς Μακεδονίας, Φιλίππου· τοῦθ' ὅπερ ὠραίως ἐκφράζει διὰ τῆς λέξεως *φιλιππίζειν*. Καὶ τοὶ δὲ τὰ ἀρχαῖα ἔθνη, ἐν γένει, ἀπένεμον τοσαύτην προσοχὴν τοῖς μαντείοις καὶ ὑπὸ τοσαύτης ἐνεφοροῦντο πεποιθήσεως ὡς πρὸς τὴν φιλαλήθειαν πρὸς δὲ καὶ τὴν θεϊότητα αὐτῶν, πλείστοι ὅμως ἡγεμόνες καὶ φιλόσοφοι αὐτῶν ἐγίνωσκον τὴν ἀπάτην καὶ οὐδόλως προσεῖχον ταῖς διαταγαῖς τῶν ἱερέων, οὓς τὰ χρήματα ἠδύναντο νὰ διαφθείρουν, ἢ ἡ ἐπέμβασις νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτοῖς σιγὴν.

Τὰ περιφημότερα μαντεῖα τῆς ἀρχαιότητος ἦσαν τὰ τῆς Δωδώνης, τῶν Δελφῶν, τοῦ Διός, τοῦ Ἀμμωνος, καὶ ἄλλα τινά. Ἡ Δωδὼν ἦν πόλις τῆς Θεσπρωτίας ἐν Ἠπείρῳ. Τὸ δὲ περίφημον αὐτῆς μαντεῖον ἔκειτο ἐκεῖ πλησίον ἐπὶ τῷ λοφίσκῳ τῷ καλουμένῳ Τομάρω. Ἦτε πόλις καὶ ὁ ναὸς τοῦ Διός καθιδρύθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Δευκαλίωνος, ὅστις συνήκισεν αὐτόθι τοὺς διαφυγόντας τὸν φερώνημον αὐτοῦ κατακλυσμὸν. Ὁ ναὸς ἦν ὁ πρῶτος ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ τὸ μαντεῖον φη-

νεται ἐν ἀρχαιότερον. Ὁ περὶ αὐτοῦ μῦθος, ὡς ὑπὸ τοῦ Ἡροδοτοῦ ἀναφέρεται, λέγει τάδε, αὐτολεξεῖ μεταφραζόμενα:

« Αἱ προμάντιες, ἤτοι, αἱ ἱέρειαι, ἢ προ- » φητιδες τοῦ Δωδωναίου Διός, διίσχυρίζον- » ται ὅτι αἱ δύο μαῦραι περιστεραι, ἀναπτά- » μεναι ἐκ Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου, ἀφίκοντο, » ἢ μὲν εἰς Λιβύην, ἢ δὲ παρ' αὐταῖς ἐν » Δωδώνῃ. Ἡ τελευταία δ' αὕτη, καθήσασα » ἐπὶ φηγοῦ, ὠμίλησα φωνῇ ἀνθρωπίνῃ, εἰ- » ποῦσα, ὅτι ἀνάγκη ἦν ἕνα ἰρυθῆ μαντεῖον » Διός· καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι, ὑπολαμβάνον- » τες ὅτι θεῖον ἦν τὸ ἐπαγγελόμενον, ἔπρα- » ξαν συνωδὰ τῇ θεῖᾳ διαταγῇ. Ἡ δὲ εἰς » τοὺς Λίβυας ἀποικομένη περιστέρα, λέγου- » σιν ὅτι προσέταξε τοὺς Λίβυας νὰ ἰδρῶ- » σωσιν χρησάτηριον τοῦ Ἀμμωνος. Εἶναι δὲ » καὶ τούτα τοῦ Διός. » (Ἡρόδ. Βιβλ. 44. 55.)

Καὶ τοὶ δὲ παράλογος ἢ διήγησις αὕτη, δὲν φαίνεται ἡμῶς στερουμένη πραγματικῆς βάσεως· καθότι οἱ ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων διετείνοντο, ὅτι ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, δύο ἱέρειαι μετήνεγκον τὰς ἱεράς αὐτῶν νομοθεσίας εἰς Λιβύην καὶ εἰς Δωδώνην. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ δὲ διαλέκτῳ τῶν λαῶν τῆς Ἠπείρου, ἡ λέξις *πέλαιαι*, σημαίνει ἐνταυτῷ περιστεραι καὶ γραῖαι. Πρὸς δὲ τούτοις παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι αἱ προφητιδες γυναικες ἐκαλοῦντο ἐνίοτε καὶ πελειάδες, ἤτοι περιστεραι καθὼ προλέγουσαι τὰ μέλλοντα ἐκ τῆς ὕψεως αὐτῶν τῶν πτηνῶν.

Ὁ ναὸς οὗτος καὶ αἱ περὶ αὐτὸν στοαὶ, περιεκοσμῶντο δι' ἀμετακινήτων ἀγαλμάτων καὶ διὰ προσφορῶν τῶν μαντευομένων. Ἐγγὺς τοῦ ναοῦ, τοῦ τῷ Διῷ καθιερωμένου, ὑπῆρχεν ἐκτενὲς δάσος δρυῶν, ἐνοικουόμενον, ὡς ὑπετίθετο, ὑπὸ Φαύνων, Δρυάδων καὶ Σατύρων· καὶ πρὸ τῆς χρήσεως τοῦ σίτου αἱ θάλαντοι αὐτῶν ἐν μεγίστῃ διετέλουν ὑπολήψει. Αἱ δρυὲς αὗται ἐλέγοντο οὔσαι πεπρωκισμένα δι' ἀνθρωπίνης φωνῆς καὶ προφητικῶν πνεύματος. Ἡ Ἀργὴ τὸ πλοῖον

τῶν Ἀργοναυτῶν, ἐκ τῶν δένδρων τοῦ δάσους τούτου ναυπηγηθὲν, κατεΐχεν ὡσαύτως τὴν αὐτὴν δύναμιν τοῦ ὀμιλεῖν· διὸ καὶ προσωνομάσθη ἢ *λαλαγοῦσα κίσσα*.

Ταῦτα ὅμως εἰσὶν ἀπλοὶ μῦθοι· διότι τίς δύναται νῦν πιστεῦσαι ὅτι τὰ δένδρα ἔσχον ποτὲ τὴν δύναμιν τοῦ λαλεῖν ἢ αἱ περιστεραὶ τοῦ προφητεύειν; Τὸ ἀληθές φαίνεται οὕτως ἔχον· οἱ τοὺς χρησμούς πρῶτον ἀπαγγείλαντες ἦσαν ἄνθρωποι οἴτινες, ὅτε τὸ μαντεῖον ἐπηρωτᾶτο, ἐκρύπτοντο ἐπιτηδείως ὅπισθεν τῶν δρυῶν, καὶ οὕτω παρέσχον ἀφορμὴν δεισιδαίμονι λαῶ τοῦ πιστεῦειν ὅτι τὰ δένδρα ὀμιλοῦν. Καὶ ἐπειδὴ αἱ ἀποφάσεις τοῦ χρησμοῦ ἐπεδίδοντο ὑπὸ τριῶν γραιῶν γυναικῶν, αἱ δὲ προφήτιδες αὐταὶ ἐκαλοῦντο πελειάδες, ὅπερ σημαίνει ὡσαύτως καὶ περιστεραὶ, ἐκ τούτου ἢ καταγωγὴ τοῦ μύθου ὅτι περιστεραὶ, δῆθεν ἐχρησιμοδοτοῦν τοῖς μαντευομένοις.

Ὁ θεὸς ἀπεκάλυπτε τὰ μυστήρια αὐτοῦ ταῖς ἱερείαις κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἐνίοτε αἱ γυναῖκες αὐταὶ εἰσῆρχοντο ἐν τῷ ἱερῷ ἄλσει, καὶ καθήμεναι πλησίον τῶν προφητικῶν δένδρων παρετήρουν προσεκτικῶς τὸν τῶν ὑπὸ τῶν ζεφύρων κινουμένων φύλλων ψιθυρισμὸν, ἢ τὴν τῶν ὑπὸ τοῦ λαίλαπος πλητομένων κλάδων βοήν. Ἄλλοτε πάλιν, ἰστάμεναι παρὰ τὸ χεῖλος πηγῆς τινος, (ἐκ τοῦ Τομάρου ὄρους, ἢ λοφίσκου, πλεῖστα κατέρρευον πηγαί) ἠκροάζοντο τὸν μορμυρισμὸν τῶν καταρρέοντων ὑδάτων, καὶ ἐπιμελῶς σημειοῦσαι τὴν βαθμιαίαν αὔξησην τοῦ ἤχου, προέλεγον ἐκ τούτου τὰ μέλλοντα. Τὴν αὐτὴν ὡσαύτως ἐτήρουν μέθοδον, ἐξηγοῦσαι τὴν ὑπὸ τῆς συγκρούσεως πλείστων χαλκίων χυτρῶν γενομένην κλαγγήν. Αἱ χύτραι αὐταὶ ἐκρέμαντο περὶ τὸ ναοῦ, καὶ ἦσαν οὕτω διατεθειμέναι, ὥστε, ὅτε ἡ μία ἐξ αὐτῶν ἐτύπτετο, ἅπασαι συνάμα ἐτίθεντο εἰς κίνησην. Ἡ δὲ ἱερεῖα προσέχουσα εἰς τὸν ἤχον, τίνι τρόπῳ οὗτος ἐξεδηλοῦτο, ἐτροπολογεῖτο καὶ τέλος ἔληγεν, ἐπορίζετο ἐκ τοῦ συγκεχυμένου

τούτου θορύβου ποικιλίαν προρρήσεων. Παρὰ τὸν ναὸν ὑπῆρχον ὡσαύτως δύο κίονες, ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν ὁποίων ἔκειτο χαλκινὸν ἀγγεῖον, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄλλου ἄγαλμα παιδὸς κρατούντος μάστιγα συνισταμένην ἐκ χαλκίων λωρίων ἢ λεπτοτάτων ἀλύσεων, αἵτινες ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ὠθούμεναι ἐπέκρονον τὰ ἀγγεῖον καὶ παρήγαγον ἤχον ἐπὶ πολὺ παρατεινόμενον. Ἡ ἱερεῖα ἐγίνωσκε τὴν καταμέτρησιν τῆς διαρκείας τοῦ ἤχου τούτου, συντελοῦσαν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Οἱ μαντευόμενοι ἐποιούνοσιν ὡσαύτως χρῆσιν καὶ χρησιμολογικῶν κλήρων· ἦτοι, ἔθετον ψήφους ἢ κύβους ἐντὸς κάλπης, καὶ εἶτα ἐγένετο ἡ ἐκκύβευσις αὐτῶν ὡς τὰ νῦν ἢ τοῦ λαχείου.

Τὰ μαντεῖα τοῦ Ἀπόλλωνος οὐ μόνον ἦσαν τὰ πολυαριθμότερα, ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα τιμώμενα. Μεταξὺ δὲ τούτων, τὸ ἐν Δελφοῖς εἶχε τὰ πρωτεῖα, ἔνεκεν τῆς ἀρχαιότητος, τοῦ ἀληθοῦς καὶ εὐκρινοῦς τῶν χρησμῶν, τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ οἰκοδομήματος, τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ποικιλίας τῶν ἀφιερωμάτων αὐτοῦ καὶ τῆς πληθύος τῶν εἰς αὐτὸ προσερχομένων.

Ἡ καταγωγὴ τοῦ μαντείου τούτου ἔχει ὡς ἑξῆς· ἀγέλη τράγων, νεμομένων ἐπὶ τοῦ ὄρους Παρνασσοῦ, εἶχε πλησιάσει εἰς μέρος τι ἐνθα ὑπῆρχε βαθὺ καὶ μέγα χάσμα, ἐξ οὗ ἀνεδίδετο ἀναθυμιάσις ἣτις ἐφαίνετο ὡσανεὶ ἐμπνέουσα τοὺς τράγους, διότι οὗτοι ἐπαιζον καὶ ἐσκίρτων περὶ αὐτοῦ κατὰ τοιοῦτον ἀλλόκοτον τρόπον, ὥστε ὁ αἰπόλος αὐτῶν ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τοῦ βαράθρου τούτου, ἵνα ἴδῃ τὸ ἐμπεριεχόμενον μυστήριον· ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀμέσως κατελήφθη ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ, οἱ δὲ λόγοι του ἐξεδήλουν παραφροσύνην καὶ παραλογισμόν. Τῆς φήμης διαδοθείσης οἱ κάτοικοι τῶν περιχώρων, ὑπὸ περιεργείας δρῶμενοι, καὶ αὐτόσε συχθέντες ἵνα θεωρήσωσι τὸ θαῦμα, ἀνέπνευσαν καὶ οὗτοι τὴν ἐκπεμπομένην ἀναθυμιάσιν

καὶ ὑπέσχον τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Αἱ λέξεις λοιπὸν αἱ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐκάστοτε ἀπαγγελλόμεναι, ἐλογίσθησαν μετ' οὐ πολὺ ὡς προρρήσεις, καὶ αἱ ἀναθυμιάσεις ὡς θεία πνοή, ἀποκαλύπτουσα τοῖς ἄνθρώποις τῶν μελλόντων τὰ μυστήρια. Ναδὸς ὅθεν τοῦ Ἀπόλλωνος ἀνηγέρθη ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ, καὶ πόλις συνωκίσθη περὶ αὐτόν.

Ἄλλ' ὁ πλούταρχος ἀφηγεῖται διαφόρως πως τὰ περὶ τούτου λέγων:

«Καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὴν περὶ τὸν τόπον δύναμιν ἐμφανῆ γενέσθαι πρῶτον ἱστοροῦσιν, ἀνομείως τινὸς ἐμπεσόντος κατὰ τύχην, εἶτα «φωνάς ἀναφέροντος ἐνθουσιώδεις, ὧν τὸ μὲν «πρῶτον οἱ παραγενόμενοι κατεφρόνου, ὑστερον δὲ γενομένων, ὧν προεῖπεν ὁ ἄνθρωπος, ἐθαύμασαν. Οἱ δὲ λογίζονται Δελφῶν καὶ τοῦνομα τοῦ ἀνθρώπου διαμνημονεύοντες Κορήταν λέγουσιν.» (Πλούταρχ. Περὶ τῶν Ἐκκλησιολογῶν χρηστηρίων. XLII),

Ἐπὶ τοῦ στομίου τοῦ χάσματος ἐτέθη τρίπους, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἴστατο κατὰ διαταγὴν ἡ ἱερεῖα ἵνα ἀπαγγέλλῃ τὰς ρήτρας τοῦ θεοῦ, ἐκαλεῖτο δὲ Πυθία· Ὑπετίθετο δὲ αὐτῇ ὅτι ἄφνης ἐνεπνέετο ὑπὸ τῶν ἐκπεμπομένων ἀναθυμιάσεων, καὶ τότε συγχρόνως οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἠκτινοβόλου, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἀνωρθοῦντο, καὶ φρικίαις περιέβαλλον ἅπαν τὸ σῶμα αὐτῆς. Ἐν τῇ σπασμωδικῇ ταύτῃ καταστάσει διατελοῦσα, ἀπήγγελλε τοὺς χρησμούς τοῦ θεοῦ, πολλάκις μετ' ὠρυγμῶν καὶ κραυγῶν· αἱ δὲ ἀσυνάρτητοι αὐτῆς λέξεις κατεγράφοντο καὶ συνετάσσοντο ὑπὸ τῶν ἱερέων. Ἐνίοτε τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς ἦν ἠπιώτερον· ἀλλ' ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει περὶ μιᾶς Πυθίας ἣτις εἰς τοιαύτην ὑπερβολικὴν μανίαν ἐνέπεσεν, ὥστε οὐ μόνον οἱ παραγενόμενοι ἵνα μαντευθῶσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τρίποδος ὀδηγήσαντες αὐτὴν, μεγάλως φοβηθέντες ἐφυγον μακρὰν, ἐγκαταλιπόντες τὸν ναόν· τοσούτῳ δὲ σφοδρὸς ἐγένετο ὁ παροξυσμὸς αὐ-

τῆς, ὥστε μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀπεβίωσεν ἐν ἀγωνίᾳ:

α... Τέλος δὲ παντάπασιν ἐκταραχθεῖσα καὶ μετὰ κραυγῆς φοβερᾶς φερομένη πρὸς τὴν ἐξοδὸν ἐρριψεν ἑαυτήν· ὥστε φυγεῖν μὴ «μόνον τοὺς θεοπύρους, ἀλλὰ καὶ τὸν προφήτην Νικάνδρον καὶ τοὺς παρόντας τῶν «όσιων ἀνείλοντο μὲν τοὶ μετὰ μικρὸν αὐτὴν εἰσελθόντες ἔκφρονα καὶ διεβίωσεν ὀλίγας ἡμέρας.» (Ὁ αὐτὸς, αὐτόθι. 41).

Ἡ Πυθία, πρὶν ἢ τεθῆ ἐπὶ τοῦ τρίποδος, ἔπλυνε συνήθως ὄλον τῆς τὸ σῶμα καὶ ἰδίας τὴν κόμην αὐτῆς ἐν τοῖς ὕδασι τῆς παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ Κασταλίας πηγῆς. Ἐτίνασσαν ὡσαύτως τὴν παρὰ τῷ ναῶ δάφνην, ἢ ἐνίοτε ἐμάσασα ἐκ τῶν φύλλων αὐτῆς. Πυθία τὸ κατ' ἀρχὰς ὤφειλε νὰ ἦναι παρθένος, ἀλλ' ὁ ὄρος οὗτος μετὰ ταῦτα κατηργήθη, ὡς ἐκ τινος παραβάσεως διαπραχθείσης ὑπὸ μιᾶς αὐτῶν, καὶ μόνον αἱ τὸ πεντηκοστὸν ἢ πλεῖον τῆς ἡλικίας τῶν ἔτος ἄγουσαι ἐπετρέποντο ἵνα περιβληθῶσι τὸ ἱερὸν τοῦτο ἀξίωμα. Ἐνεδύοντο ὅμως αὐταὶ πάντοτε ἐσθῆτας παρθενικὰς, ἵνα διαδηλώσιν τὴν καθαρότητα καὶ μετριοφροσύνην αὐτῶν, καὶ πανδήμως ὑπεχρεοῦντο νὰ τηρῶσι τοὺς νόμους αὐστηρῶς τοὺς περὶ ἐγκρατείας καὶ ἀγνότητος τῶν ἡθῶν, εἰς τρόπον ὥστε μὴ ἀλόκοτοι ἐνδυμασίαι, ἢ ἀσελγῆς συμπεριφορὰ, ἦθελον ἐπιφέρει περιφρόνησιν τῇ ἀξιοπρεπείᾳ ἢ τῇ ἱερότητι τοῦ τόπου.

Οἱ χρησμοὶ ἐδίδοντό ποτε ἐν ἑξαμέτροις στίχοις, ἀλλὰ τὸ ἔθος τοῦτο ἔπαυσεν ἔπειτα. Ἡ Πυθία ἠρωτᾶτο μόνον ἐπὶ ἓνα μῆνα τοῦ ἔτους περὶ τὸ ἔαρ. Οἱ δὲ μαντευόμενοι ὤφειλον πάντοτε νὰ προσφέρωσιν ὑπέρογκα δῶρα τῷ Θεῷ· ἐκ δὲ τοῦ ὄρου τούτου προῆλθεν ὁ μέγας πλοῦτος, ἢ λαμπρότης καὶ μεγαλοπρέπεια τοῦ ναοῦ. Θυσίαι ὡσαύτως προσεφέροντο, καὶ ἂν οἱ οἰανοὶ ἦσαν ἀπαίσιοι, ἢ ἱερεῖα ἀπεποιεῖτο τὸ νὰ χρησιμοδοτήσῃ.

Μεγάλη εὐφυΐα καὶ μεγάλη πανουργία ἀπαιτοῦντο ἀναμφιβόλως ἵνα συντηρηθῆται ἡ φή-

μη τοῦ μαντείου, καὶ οὐχὶ ὀλιγωτέρα τόλμη καὶ περίσκεψις ἐκ μέρους τῶν διαχειριζομένων τὸν μηχανισμόν αὐτοῦ. Ὡς οἱ μάντιες τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, οὕτω καὶ οἱ ἀρχαῖοι χρησμολόγοι ἐλάμβανον τὴν φροντίδα τοῦ νὰ προειδοποιῶνται ἐν ἐκτάσει καὶ ἐμπεριστωμένως· περὶ πάντων ὄσων ἢ περὶ ἐκβάσεως συμβουλῆ ἤθελε ζητηθῆ περ' αὐτῶν. Διυλίζοντες τὰ ὑπὸ τῆς Πυθίας ἀπαγγελλόμενα, διεχώριζον ἐκεῖνο ὅπερ ἦν συμφέρον καὶ εὐλογον νὰ εἴπωσιν, ἐξ ἐκείνου ὅπερ ἦν συνετὸν ν' ἀπορρίψωσιν· ἐπέμενον ἐπὶ τοῦ μὲν, παρεσιώπων τὸ δὲ, καὶ συνεμύρφουν τὸ ἄλλο ὡς βέλτιον ἤρμοζε πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Πρὸς δὲ τούτοις περιέβαλλον συνήθως τὴν φανεράν ἔννοιαν τοῦ χρησμοῦ διὰ τοῦ σκοτόυ τῆς ἀσαφείας καὶ πολλάκις ἐξέφραζον ῥήτρας ἀμφιβόλου καὶ ἐπαμφοτερίζουσας ἐρμηνείας, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐφαρμοζῶνται εἰς δύο ἀντιθέτους σημασίας ἢ ἐκβάσεις. Διὸ οἱ μαντευόμενοι ἐνίοτε ὑφίσταντο τὰ ἐπακόλουθα τῆς ἀμφιβολίας ταύτης.

Ὁ Κρείσος π. χ. ὅτε ἐπρωτῆσε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μαντεῖον, ἔλαβεν ἀπάντησιν ὅτι «*Αὐτὸν ποταμὸν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλίσει,*» ἐξ οὗ συνεπέρανεν ὅτι ἡ ἀρχή, ἢ τὸ μέγα τοῦτο κράτος, ἦτο τὸ τοῦ ἐχθροῦ του, ἐνῶ δυστυχῶς ὁ χρησμός ἐσήμαινε τὸ ἰδικόν του. Ὁ δὲ λατινικὸς χρησμός, *Quo te Aecida, Romano vincere posse, dn ὁ Πύρρος* ἔσχεν ὅτε ἠθέλησε νὰ βοηθήσῃ τοῦ; Ταραντίνους κατὰ τῶν Ρωμαίων, ἐκληφθεὶς ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐπήνεγκε τὴν ὀλοσχερῆ αὐτοῦ ἦτταν. Ὁ Νέρων διετάχθη ὡσαύτως νὰ προσέχῃ εἰς τὸ ἑβδομηκοστὸν τρίτον ἔτος· ἀλλ' ἢ προσηγῆς αὐτῷ ἰδέα ὅτι ἤθελε ζῆσει μέγχοι τῆς ἡλικίας ταύτης κατέστησεν αὐτὸν ἀμεριμνον καὶ ράθυμον. Δὲν ἐβράδυνεν ὅμως νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀπάτην, ὅτε ὁ Γάλλος, ἄγων ἤδη τὸ ἑβδομηκοστὸν τρίτον τῆς ἡλικίας του ἔτος, ἐξεθρόνισεν αὐτόν.

Κατὰ ποίαν ἐποχὴν καὶ ἐπὶ τίνι ἀφορμῇ τὸ μαντεῖον τοῦτο ἔπαυσε τοῦ χρησμοδοτεῖν,

εἶναι ἀβέβαιον. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος περιεφρονήθη· ἀλλ' ἐπὶ Νέρωνος, ὡς προείπομεν, ἐχρησμοδοτεῖ ἐνίοτε, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου.

Ὁ δὲ ναὸς τοῦ Διὸς Ἀμμωνος (ἦτοι ἀμμόδου) ἔκειτο ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Λιβύης εἰς ἀπόστασιν ἐννέα ἡμερῶν ὁδοιορίας ἀπὸ Ἀλεξανδρείας. Ἐν αὐτῷ ὑπῆρχε περίφημον μαντεῖον ὅπερ, κατ' ἀρχαίαν τινὰ παράδοσιν, συνεστήθη περὶ τὸν ὄγδοον αἰῶνα πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου ὑπὸ δύο περιστερῶν, αἵτινες ἀναπτᾶσαι ἐκ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Θηβαίδος, κατήλθεν ἢ μὲν εἰς Δωδώνην, ἢ δὲ εἰς Λιβύην, ἔνθα ὁ λαὸς ἀμέσως ἀνεγνώρισε τὴν θεῖαν αὐτῶν ἀποστολήν. Τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀμμωνος ἐπρωτῆθη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, τοῦ Περσέως καὶ ἄλλων.

Ἀφοῦ ὁ Ἀλέξανδρος κατέστη κύριος τῆς Αἰγύπτου, συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν ναὸν τοῦ Διὸς Ἀμμωνος. Ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἐν αὐτῷ προσελεύσεώς του ἦν τὸ ν' ἀνακηρυχθῆ υἱὸς τοῦ Διός· τιμὴ ἦν πρὸ πολλοῦ ἐπιθύμει. Οὐδὲν φρικωδέστερον τῆ; ἐρήμου ἦν διήλθε, καὶ οὐδὲν, ἀφ' ἑτέρου, θελκτικώτερον, κατὰ τὰς μυθώδεις τῶν ποιητῶν ἀφηγήσεις, τοῦ ἰδιαιτέρου χώρου ἔνθα ναὸς ἔκειτο. Οὗτος ἦν ὡς ἐντελής παράδεισος ἐν μέσῳ τῆς ἀπέριου ἐρημίας. Ὅτε τέλος ὁ Ἀλέξανδρος ἀφίκετο καὶ ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ βωμοῦ τῆς θεότητος, ὁ ἱερεὺς, οὐκ ἀγνοῶν τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ, τὸν ἀνεκήρυξεν υἱὸν τοῦ Διός! Ὁ κατακτητῆς ἐπαρθεὶς ἐπὶ τῇ ἐξόχῳ ταύτῃ προσαγορεύσει, ἠρώτησεν ἂν θὰ ἐπετύγχανεν εἰς τὰς ἐκστρατείας του. Ὁ ἱερεὺς ἀπήντησεν ὅτι θὰ κατασταθῆ ἀπόλυτος τοῦ κόσμου μονάρχης.

Ἴδου, χάριν περιεργείας, πῶς ὁ Πλούταρχος διηγείται τὰ περὶ τοῦ γεγονότος τούτου, ἄπερ ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον μεταφέρομεν ἐνταῦθα.

«Ὅτε δὲ διεξελθὼν τὴν ἐρημον ἐφθασεν εἰς τὸν τόπον τοῦ ναοῦ, ὁ προφήτης τοῦ

«Ἀμμωνος ἐχαίρετίσεν αὐτὸν ἀπὸ μέρους τοῦ θεοῦ, ὡς πατὴρ αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τὸν ἠρώτησεν ἂν τις τῶν φονέων τοῦ ἀπατρός του διέφυγε τὴν ἐκδίκησίν του. Τοῦ ἀδὲ προφήτου εἰπόντος ὅτι ὁ πατὴρ του δὲν αἴτο θνητὸς, μεταστρέψας τὸν λόγον, τὸν ἠρώτησεν ἂν ἐτιμώρησεν ὅλους τοὺς φονεῖς αὐτοῦ Φιλίππου, καὶ ἂν ὁ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ αὐτὸ νὰ γείνη κύριος πάντων τῶν ἀνθρώπων. Ἀχρησμοδοτήσαντος τότε τοῦ προφήτου, ὅτι αὐτὸς καὶ τοῦτο δίδωσιν αὐτῷ, καὶ ὅτι ἡ ἀεκδίκησις τῶν φονέων τοῦ Φιλίππου ἐγένετο πληρῆς, ἐδωρήσατο τότε τῷ μὲν θεῷ ἀφιερώματα λαμπρὰ, τοῖς δὲ ἱερεῦσι χρήματα. Ταῦτα περὶ τῶν χρησμῶν οἱ πλεῖστοι ἀγράφουσιν· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος, ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὴν μητέρα του, λέγει ὅτι ἔλαβεν παρὰ τοῦ μαντείου χρησμούς· τινὰς ἀμυστικούς, οὓς, ὅταν ἐπιστρέψῃ, θὰ ἐξείπη ἀπρὸς μόνην αὐτήν. Τινὲς ὅμως λέγουσιν ὅτι αὐτὸς προφήτης, καὶ τοι μὴ εἰδὼς τὴν Ἑλληνικὴν, θέλων ὅμως νὰ τὸν ὑποδεχθῆ φιλοαφρόνως, ἀνέκραξεν ἑλληνιστί, ὦ παιδίον· ἀλλ' ἀντὶ νὰ προφέρῃ ὀρθῶς τὴν λέξιν, ἀεθαρβάρισε περὶ τὸ τελευταῖον γράμμα, ἐκαφωνήσας «ὦ παιδίος.» Τὸ σφάλμα τοῦτο εὐπρόσδεκτον ἐγένετο τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ οὕτω διεδόθη ὁ λόγος ὅτι τὸ μαντεῖον ἀνεκήρυξεν αὐτὸν υἱὸν τοῦ Διός. (Πλούταρχ. Ἀλέξανδρος XXVII.) Τοιαύτη ὅμως παχυλὴ κολακεία κατέστρεψε τὴν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου φήμην τοῦ μαντείου, καὶ ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ Φλουάργου μόλις ἠκούετο νὰ ὁμιλῶσι περὶ αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν Ὀβίδιον, ὑπῆρχε παρὰ τῷ ναῷ τούτῳ πηγὴ τις ἧς τὰ ὕδατα τὸ μεσημέριον καὶ τὸ μεσονύκτιον ἦσαν ψυχρά, τὴν δὲ πρωτὴν καὶ τὴν ἑσπέραν θερμά. Ὑπῆρχον δὲ ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ἱερεῖς ἐν τῷ ναῷ, ἀλλὰ μόνον οἱ πρεσβύτεροι αὐτῶν ἀπήγγελλον χρησμούς. Ὁ Ἀμμων ἐξέδιδεν τὰς ἀποκρίσεις του διὰ τράπου σαφοῦς καὶ καθαροῦ.

Μεταξὺ δὲ τοῦ μεγίστου ἀριθμοῦ τῶν

δευτεροβαθμίων μαντείων εἰσὶ τινὰ ἀξιούμενα συντόμου περιγραφῆς.

4. Ὑπῆρχε μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Κίρρα, πόλει τῆς Φωκίδος ἀνηκούσῃ τοῖς Δελφοῖς, ἐξ ὧν ἀπέιχε περὶ τὰ ἐξήκοντα στάδια. Ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ εὐνοϊκοὶ μόνον χρησμοὶ ἀπηγγέλλοντο· ἂν δὲ δυστύχημά τι ἔμελλε συμβῆναι τοῖς μαντευομένοις, ὁ θεὸς ἐξεδήλου τοῦτο διὰ τῆς σιγῆς τοῦ μαντείου.

2. Ἐν Κλάρῳ, πόλει τῆς Ἰωνίας, ὑπῆρχε καὶ ἕτερον μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐβεβαίουν ὅτι αἱ προρρήσεις αὐτοῦ ἐγίνοντο τῇ ἐνεργείᾳ ἐνὸς φρέατος, ὅπερ ὑπετίθετο πηγᾶσαν ἐκ τῶν δακρῶν τῆς Μαντούς.

Ἡ Μαντῶ αὕτη, ἐν παρόδῳ εἰπεῖν ἦν θυγάτηρ τοῦ Τειρεσίου καὶ μάντισσα περίφημος. Ἀφοῦ αἱ Θῆβαι, ἡ πατρίς αὐτῆς, κατεκυριεύθησαν ὑπὸ τῶν Ἐπιγόνων ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ τῶν Θηβῶν πολέμῳ, ἡ Μαντῶ μετηνήχθη μετ' ἄλλων αἰχμαλώτων εἰς Κλάρον τῆς Ἀσίας, ἔνθα ἀνιδρύσατο μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Κατὰ τὴν μυθολογίαν, θρηνοῦσα ἀδιαλείπτως τὰ δεινὰ τῆς πατρίδος τῆς, ἔχυνεν ἄφθονα δάκρυα, ἐξ ὧν τέλος ἐσχηματίσθη λίμνη, ἧς τὰ ὕδατα κατεῖχον τὴν δύναμιν τοῦ προφητεῦν.

Ὅτε τις προσήρχετο ἵνα ἐπερωτήσῃ τὸ μαντεῖον τοῦτο, ὁ μέλλων ἀπαγγεῖλαι τὰς ἀποκρίσεις, κατέβαινεν ἐντὸς τοῦ φρέατος. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ αὐτοῦ ἦν ὁμολογουμένως ἐπιβλαβὲς τῇ υἰείᾳ, οὕτως συνέτεμεν μεγάλας τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του, διὰ τῆς ἐξασκήσεως ταύτης τοῦ ἐπαγγέλματός του. Διηγοῦνται ὅτι διὰ τοῦ μαντείου τούτου εἶχε προρρηθῆ ὁ ἄωρος θάνατος τοῦ Γερμανικοῦ, υἱοῦ θεοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος Τιβερίου.

3. Ἐν τόπῳ τινὶ τῆς Βοιωτίας ὑπῆρχε λίθος καλούμενος *σωφροιστήρ*, ἐφ' οὗ ὁ Ἀπόλλων εἶχεν ἀνεγείρει ἑωμὸν ἐκ τῆς τέφρας τῶν εἰς τιμὴν αὐτοῦ προσφερομένων θυμάτων. Ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν ἐδήλου, ὡς ἀλλαχό-

σε τῶν μαντείων του, τὴν θέλησίν του διὰ προφητῶν θεοπνεύστων, ἀλλὰ διὰ μαντικῶν ἤχων, οὓς, ὡς εἰκός, παρετήρουν οἱ πρὸς τοῦτο τεταγμένοι οἰωνοσκόποι.

4. Τὸ μαντεῖον τοῦ Τροφωνίου ἀνεφάνη τὸ πρῶτον κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον:

Ὅτε διετής ἀνομβρία ἐπεκράτει ἐν Βοιωτίᾳ, πλείσται πόλεις τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης διώρισαν ἐπιτροπὴν, ἵνα μεταβάσῃ εἰς Δελφοὺς, προσφέρῃ φόρον λατρείας τῷ Ἀπόλλωνι, καὶ συγχρόνως ἐξαίτησται τὴν συμβουλὴν καὶ προστασίαν του. Ὁ θεὸς προσεδέξατο καὶ ἐπήνεσε τὴν εὐσέθειαν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ τοῖς διέταξε νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια καὶ νὰ ἐπερωτήσωσιν τὸν Τροφώνιον ἐν Λεβαδίᾳ. Οἱ πρέσβεις ἀμέσως ὑπήκουσαν τῇ διαταγῇ, καὶ μετέβησαν εἰς Λεβαδίαν, ἀλλ' οὐδὲν αὐτόθι σημεῖον μαντείου παρετήρησαν. Τέλος, εἰς ἐξ αὐτῶν τοῦνομα Σάων, Ἀκραϊφιδεύς (1) ἀνεκάλυψε σημεῖον τῆς ἐπιτροπῆς, ὡς περ ἀπεφάσισε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν πορείαν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου εἰσῆλθεν εἰς σπήλαιόν τι, ἔνθα εὐθὺς ἐνόησεν ὅτι αὐτόσε ἦν τὸ μαντεῖον, ὅπερ ὁ Ἀπόλλων τοῖς διέταξε νὰ ἐπερωτήσωσι. Προσκυνήσας ὅθεν τὸν Τροφώνιον ἔλαβε παρ' αὐτοῦ εὐνοϊκὴν ἀπάντησιν πρὸς δὲ τούτοις ἐδιδάχθη καὶ τὸν τρόπον καὶ τὸ εἶδος τῶν ἱεροπραξιῶν, δι' ὧν ὄφειλέ τις ἐκάστοτε ἀκολουθῶν ἵνα μαντεύηται παρ' αὐτῷ.

Τὸ μαντεῖον τοῦτο ἦν περίφημον ἐν Βοιωτίᾳ· λέγεται δ' ὅτι διετηρήθη ἐπὶ πλείστον ἔτι χρόνον ἀφοῦ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἶχον ἤδη ἐκλείψει. Ὁ Τροφώνιος ἦτο ἀπλοῦς ἥρως, ἢ κατ' ἄλλους, ληστής καὶ κακούργος. Ἡ γῆ, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἀνοιχθεῖσα ὑπ' αὐτὸν, τὸν κατέπιε ζῶντα. Οἱ χρησμοὶ του ἐδίδοντο, ὡς εἴρηται, ἐντὸς σπηλαίου. Οἱ μαντευόμενοι ὄφειλον πρῶτον νὰ καθαρισθῶσι μετὰ πολλὰς δὲ τελετὰς καὶ θυσίας εἰσέρχοντο ἐντὸς αὐτοῦ· τοῦτο ὅμως διηγεῖτο εἰς δύο

(1) Ἀκραϊφία, καὶ Ἀκραϊφία καὶ Ἀκραϊφίων πόλις μικρὰ τῆς Βιωτίας παρὰ τῇ Κωπαϊδῇ λίμνῃ.

φρικώδη ἄντρα, εἰς τὸ δεύτερον τῶν ὁποίων ἠσθάνοντο ἑαυτοὺς συρμένους μεθ' ὄρμης, ἔνθα ἀπεκαλύπτετο καὶ τὸ μέλλον αὐτοῖς· ἀλλ' οὐχὶ εἰς ὅλους ὁμοίως, διότι οἱ μὲν ἐβλέπον, οἱ δὲ μόνον ἤκουον. Ἐξερχόμενος τοῦ διπλοῦ τούτου σπηλαίου ὁ μαντευόμενος, ἠρωτᾶτο τί εἶδεν ἢ τί ἤκουσε, καὶ ἦτο ὑπόχρεως νὰ καταγράψῃ ταῦτα ἐπὶ πίνακος. Παρατηρήθη ὅτι οἱ ἄπαξ ἐπερωτήσαντες τὸ μαντεῖον τοῦ Τροφωνίου, συμπαραλαμβάνον μεθ' ἑαυτῶν διὰ βίου εἰδός τι μελαγχολίας, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐθεάθησαν γελῶντες.

5. Τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀμφιάρεω ἔκειτο ἐν Θήβαις. Αἱ ἀποκρίσεις αὐτοῦ ἐδίδοντο ἐν ἐνυπνίαις. Ἐν Ἐπιδαύρῳ ὡσαύτως τῆς Πελοποννήσου ὑπῆρχε ναὸς Ἀσκληπιοῦ, περίφημος διὰ τὴν θεραπείαν τῶν νοσημάτων· τὰ δὲ πρὸς τοῦτο ἱαματικά φάρμακα ἐξεδηλοῦντο ἐπίσης ἐν ἐνυπνίαις.

6. Ἐν Φαραῖς, πόλει τῆς Ἀχαΐας, οἱ χρησμοὶ ἐδίδοντο ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ. Ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς πόλεως ταύτης ὁ λαὸς εἶχεν ἀνεγείρει λίθινον ἄγαλμα τοῦ θεοῦ τούτου. Πρὸ αὐτοῦ δ' ὑπῆρχε χαμηλὸς λίθινος βωμὸς ἐφ' οὗ ἔκειντο ὄρειχάλκινα δοχεῖα. Οἱ προσερχόμενοι ἵνα λάβωσι χρησμὸν κατέθετον θυμιάματα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, εἶτα δὲ προσέφερον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ βωμοῦ νομίσματα φέροντα ἐγκεχαρᾶγμένην τὴν εἰκόνα τῆς ἰδίας ἐκάστου πατρίδος. Μετὰ ταῦτα προτεινοντες τὰς ἐρωτήσεις των διὰ ψιθυρισμοῦ, ἔτεινον τὸ οὖς αὐτῶν ἐγγὺς τοῦ ἀγάλματος. Μετ' ὀλίγον δ' ἀνεχώρουν ἐμφράττοντες ἀμφοτέρω τὰ ὦτα διὰ τῶν χειρῶν των μεχρισσοῦ ἤθελον διέλθει τὴν ἀγορὰν· τότε δ' ἀποσύροντες τὰς χεῖρας προσεδέχοντο τὴν πρῶτην παρουσιαζομένην φωνὴν ὡς θεῖον χρησμὸν.

7. Ἐν Βούρᾳ πόλει τῆς Ἀχαΐας, ὑπῆρχε μαντεῖον τοῦ Ἡρακλέους· ἦτοι, σπήλαιόν τι ἐντὸς τοῦ ὁποῖου αἱ προρήσεις ἐγίνοντο διὰ βολῆς κύβων. Οἱ μαντευόμενοι, ἀπηύθου-

νον πρῶτον δεήσεις πρὸς τὸν θεόν, εἶτα δὲ λαμβάνοντες τέσσαρας κύβους ἐκ μεγάλου αὐτῶν σωροῦ κειμένου ἐκείσε ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ, τοὺς ἔριπτον ἐπὶ μιᾶς τραπέζης. Ἀπαντες οἱ κύβοι ἔφερον ἰδιαιτέρα σημεῖα, ἢ διερμήνευσις τῶν ὁποίων ἐνυπῆρχεν ἐν βιβλίῳ πρὸς τοῦτο χρησιμεύοντι. Εὐθὺς δ' ἔριπτον τοὺς τέσσαρας κύβους, ἤνοιγον τὸ βιβλίον καὶ ἀνεγίνωσκον τὴν μοῖραν των.

8. Ἐν Πάτραις, πόλει παραθαλασσίῳ τῆς Ἀχαΐας, ὑπῆρχε ναὸς ἀφιερωμένος τῇ Δήμητροι. Πρὸ τοῦ ναοῦ ὑπῆρχε κρήνη ἐν ἣ ἐδίδοντο οὐχὶ παντοσεδεῖς χρησμοί, ἀλλ' οἱ ἀποκλειστικῶς τὰς διαφόρους νόσους ἀφορῶντες. Ὁ τρόπος δ' οὗ ἐμαντεύοντο ἦν ὁ ἐξῆς: Διὰ λεπτοῦ σχοινίου κατεβίβαζον κάτοπτρον ἐντὸς τῆς πηγῆς, ἀλλὰ λίαν προσεκτικῶς, ὥστε τὸ ὄπισθεν μόνον μέρος αὐτοῦ νὰ ἐγγίση τὴν τοῦ ὕδατος ἐπιφάνειαν, χωρὶς οὐδόλως νὰ περιβραχῇ τὸ κάτοπτρον ἢ περικαλυφθῇ ὑπ' αὐτοῦ. Εἶτα προσέφερον θυμιάματα καὶ εὐχὰς τῇ Θεᾷ, καὶ, ἐπιθεωροῦντες τὸ κάτοπτρον, ἐκ τῶν διαφόρων σχημάτων καὶ εἰκόνων τῶν ἐν αὐτῷ τότε ἐμφαινόμενων ἐποιοῦντο τοὺς διαφόρους αὐτῶν συμπερασμοὺς περὶ τοῦ νοσοῦντος.

ΜΙΑ ΦΡΙΚΩΔΗΣ ΝΥΞ

(Μυθιστορία)

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Α. Γ. Σ.]

I

(Συνέχεια ἴδε προηγ. φυλλάδ.)

Ὁ Βάρτολος προσεκάλεσε τὴν νεάνιδα, δεικνύων αὐτῇ παροψίδα πλησίον αὐτοῦ τεθειμένην, ἀλλ' αὐτὴ δὲν ἐδέχθη τὴν πρόκλησιν. Ἐκάθισεν ἀποτόμως ἐπὶ τινος θρανίου, καὶ στρέψασα τὰ νῶτα πρὸς τὴν τράπεζαν, ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν διὰ τῆς χειρὸς τῆς.

Ἐν τούτοις παρετήρει πλαγίως τὸν Βάρτολον, ὃν δὲν εἶχεν εἰσέτει καλῶς παρατηρήσει. Ὁ ἄνεμος καὶ ἡ κίνησις τῆς φρικώδους ἐκείνης νυκτὸς, τῷ ἔδωκαν ἀμυδρὸν ἐρύθη-

μα, ὅπερ πολὺ συνεφάνει μετὰ τὸ μελάγχρουν πρόσωπόν του ἢ ὄπισθεν ἐρριμμένη κόμη του, ἀπεκάλυψε μέτωπον καθαρὸν καὶ ὑψηλόν· εἰς τὴν τράπεζαν, ἔνθα δείκνυται ἢ συμπεριφορὰ, εἶχε στάσιν ἀξιοσημείωτον· τὸ δὲ ἀηδὲς φαγητὸν τοῦ καπηλείου, δὲν τῷ προὔξεναι ἀηδίαν, ἀλλ' ἔτρωγεν αὐτὸ μετ' ἀφειλείας ὅσης καὶ κομψότητος.

Ἡ Ἀλβερτίνη παρατηροῦσα αὐτὸν, ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ἑαυτῇ ὅτι ὅ,τι διηγοῦντο περὶ τῶν διακεκριμένων ἠθῶν τοῦ ληστοῦ τούτου δὲν ἦσαν ὑπερβολαί.

Παρατήρησεν ὅτι ἐνῶ οὐδὲν ἐζήτησεν, ἔθεσαν ἔμπροσθέν της κυμβίον γάλακτος. Τότε ἐσκέρθη ὅτι ἵνα διατηρήσῃ τὸ θάρος τῆς, ὄφειλε νὰ ἐμψυχώσῃ τὰς φυσικὰς τῆς δυνάμεις, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον στραφεῖσα πρὸς τὸ γάλα, καὶ κόψασα τεμάχιον μαύρου ἄρτου, τὸ ἔθεσεν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ τὸ ἔφαγε μετὰ τῆς ὀρέξεως ἐκείνης τῶν δεκαοκτῶ ἐτῶν, ἧτις οὐδέποτε ἀπόλλυσι τὰ δικαιώματά της.

Ὁ Βάρτολος ἐσηκώθη οἱ δὲ ἄνθρωποι τοῦ ἐξῆλθον τοῦ μαγαζείου ἀφοῦ πρῶτον ἔθεσαν τὰς προσωπίδας των· ὁ ἀρχιληστής κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἦν ἔδωκεν τῇ Ἀλβερτίνῃ, ἀπεμακρύνθη μετὰ τῶν συντρόφων του, ἀφείς τὴν νεάνιδα μόνην ἐν τῷ ξενοδοχείῳ.

Ἐμεινεν ἐκεῖ, ἀλλὰ δὲν ἠθάρνετο ἑαυτὴν ἀπηλλαγμένην ἐκ τῆς ἀπουσίας τοῦ ἀπαγωγέως τῆς, καθ' ὅτι εὐρίσκετο μόνη ἐν ἐρήμῳ τόπῳ, ἔνθα ἡ καταιγὶς τῆς παραδόξου ἐκείνης νυκτὸς τὴν εἶχε ρίψει.

Ὁ κύρ Βερτράνδος εἶπεν εἰς τὴν νεάν· δειπνῶν ὅτι θὰ τῇ ἐτοιμάσῃ ἐν δωμάτιον. Ἡ Ἀλβερτίνη ἔρριψε τὸ βλέμμα τῆς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐνῶ τῇ ὁμίλει, καὶ ἐπὶ τῆς γυναικὸς τοῦ ὄπισθεν αὐτοῦ Ἰσταμένης. Τὸ πρόσωπον τῶν ἀνθρώπων τούτων, ἐσκιάζετο ὑπὸ μαλλίνου κεφαλοδέσμου, ἐφωτιζέτο δὲ ἀμυδρῶς ὑπὸ τοῦ ἐκ τῆς ὀροφῆς κρεμαμένου λύχνου. Κατὰ τὴν ἀβέβαιον ταύτην ἡμέραν, τὰ πρόσωπα ταῦτα ἐφάνησαν τῇ Ἀλβερτίνῃ ἄγρια καὶ ἄξια ἀγγῶνης. Ἐκάθισε πάλιν τε-

θλιμμένη, μετανοούσα αϊφνης διότι ἀπεμάκρυνεν ἀπ' αὐτῆς τὸν Βάρτολον. . . οἱ ξενόδοχοι τῆς τῆ προξένου μέγαν φόβον. . . ὁ ἀρχιληστής, βεβαίως δὲν ἦτο ἀσφαλέστερος σύντροφος, ἀλλὰ ἐκεῖνος τὴν ἡγάπα, καὶ θὰ ὑπερήσπιζεν αὐτὴν κατὰ παντός ἀπειλοῦντος τὴν ζωὴν τῆς κινδύνου.

Ἐνῶ ἠτοίμαζον τὴν κλίνην τῆς, ἐκεῖνη ἐξηκολούθει νὰ παρατηρῇ τοὺς ἀποτροπαίους τὴν ὄψιν καπῆλους, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ καπνοῦ μεμαυρωμένην αἶθουσαν, τὸ ὄλον δὲ τῆ ἐφαίνετο ὁμοιάζον εἰς ληστήριον.

Ἐκ τοῦ ἐνός μέρους τῆς αἰθούσης ὑπῆρχε βάθος τι ἐνθα τὸ φῶς δὲν ἔφθανεν. Ἡ Ἄλβερτίνη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνοήσῃ τί περιέκλειε τὸ μέρος ἐκεῖνο· ἔβλεπε μόνον ἔμπροσθεν πέλεκύν τινα, πλήρη μαύρων κηλίδων, καὶ παρέκει στίλβοντα ἀντικείμενα, ὅπερ ἀπεδείκνυεν ὅτι καὶ ἄλλαι χαλύβδινοι μάχαιραι ἦσαν ἐκεῖ παρατεταγμένοι. Διέκρινε τις ὡσαύτως ἐνδύματα ἐσχισμένα, καὶ ἀκάθαρτα, διαφόρων σχημάτων καὶ μεγέθους. Τὸ ἐπίλοιπον ἐβυθίζετο ἐν τῷ σκότει.

Ἡ Ἄλβερτίνη εἶδε τὸν υἱὸν τῆς οἰκίας, νέον ὑψηλὸν, ἰσχνὸν καὶ πυρρότριχα, διεθυνόμενον πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ, ὡς νὰ ἐμάντευσεν ὅτι τὸ βλέμμα τῆς ὀδοιπόρου, ἔπεσεν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων ἐκείνων, τὰ ἔκρουσε ταχέως ὡθὼν αὐτὰ ἐν τῷ σκοτεινῷ βᾶθει. Εἶτα δὲ, ἐπειδὴ τὸ λευκὸν ὑποκάμισόν του διεκρίνετο ἐν τῷ σκότει, ἡ Ἄλβερτίνη εἶδεν αὐτὸν βαθμηδὸν ἐξαφανιζόμενον καὶ κατερχόμενον διὰ κλίμακος ἄγούσης εἰς ὑπόγειαν.

Εἰς ἐκάστην τῶν παρατηρήσεων τούτων ἐνόμιζεν ὅτι μάχαιρα διεπέρα τὸ στήθος τῆς, ψυχρὸς ἰδρὼς περιέβρεχε τὸ μέτωπόν τῆς. Ἰστατο ὀρθία, στηριζομένη ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ βλέμμα ἔχουσα ἄγριον καὶ προσηλωμένον εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐνθα εἶχε παρατηρήσει πέλεκυν, νέοντα ἀναμριδῶλως στίγματα αἵματος, ἐνδύματα ἀνήκοντα βεβαίως εἰς ὀδοιπόρους σφαγέντας ἐν τῷ τῶν ληστῶν ἐκείνῳ καταγωγείῳ. Ἐβλέπε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ἐπα-

ναλαμβάνοντα τὰς μυστριώδεις ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις, ἐκ τοῦ ἰσογείου ἐν τῷ ὑπογείῳ, ἐνθα ἴσως εἶχον κειρομμένα τὰ πτώματα τῶν θυμάτων τῶν.

Ὁ κύρ Βερτράνδος ἔφερεν ἡσυχῶς κηροπήγιον εἰς τὴν ὀδοιπόρον, λέγων αὐτῇ ὅτι τὸ δωμάτιον ἦτο ἕτοιμον.

Ἐρρίγησε. . . εἶτα αἶφνης ἤρχισε νὰ μειδιᾷ εὐμενῶς.

— Ἴδου! εἶπεν ἀποσπάσασα ζωηρῶς τὸ ὠρολόγιόν τῆς καὶ ἐγγεῖρησασα αὐτῷ τῷ Βερτράνδῳ, ἰδοὺ. . . τοῦτο εἶναι δι' ὑμᾶς. . . λάβετε τὸ σᾶς παρακαλῶ. . . με περιποιήθητε τόσον καλῶς! . . . Ἄ! τὰ ψέλλιά μου τῆ Κυρία Βερτράνδου. . . σᾶς τὰ δίδω, βάλετέ τα. . . Ἴδου καὶ μίαν καρφίδα διὰ τὸν νέον τοῦτον. . . καὶ τοὺς δακτυλίους μου δι' ὅλα τὰ μικρὰ ταῦτα κοράσια.

Ἀπαλαχθεῖσα οὕτω τῶν κοσμημάτων ἄτινα ἐπ' αὐτῆς ἔφερον, ἤλπιζε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τῆς.

Ἡ οἰκογένεια ἐδέχετο τὰ δῶρα ταῦτα μετ' ἐκπλήξεως ὑποκλινομένη μέχρι ἐδάφους.

— Τί ἀτάραχον ὕρος! ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἡ Ἄλβερτίνη. Θεέ μου! ἔχουν λοιπὸν πλέον συνειθῆσαι νὰ πράττουν ἐγκλήματα!

Ἀνῆλθε κλίμακά τινα, ἥτις ἐκ τοῦ βάθους τῆς αἰθούσης, ὠδήγει εἰς τὴν ὑπεράνω ὀροφὴν, ἀριθμοῦσα τὰς ὑπὸ τὰ τρέμοντα βήματά τῆς βαθμίδας. Ἡ πρώτη φροντίς τῆς Ἄλβερτίνης εἰσερχομένης εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς, ὑπῆρξε νὰ μοχλώσῃ τὴν θύραν· εὐτυχῶς δὲ εὗρε καὶ κληθρον καὶ μοχλὸν καὶ ἔκλεισεν αὐτὴν ἔσωθεν.

Εἶτα δὲ, ἐνθαρρυνθεῖσα ὀλίγον, ἔθεσε τὸ κηροπήγιόν τῆς ἐπὶ τῆς παρὰ τὴν κλίνην σκευοθήκης. Ἡ πράξις αὕτη τῆ ἐνεθύμισε τὴν τελευταίαν ἑσπέραν ἣν διῆλθεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν συγγενῶν τῆς. . . τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἠτοιμάζετο νὰ κατακλιθῇ. . . ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπε τὰ ἐκ μετᾶξής καὶ βατίστης ὑφάσματα ἐκεῖνα, τὰ λεπτὰ τρίχαπτα, τὴν μετὰ χάριτος ἐκεῖνην πολυτέλειαν, ἥτις μέχρι τῆς χθες πε-

ριεκύκλου τὴν νεανικὴν τῆς κλίνην.

Στραφεῖσα δὲ καὶ παρατηρήσασα τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἀντικείμενα, ἔρρηξε κραυγὴν, ἰδοῦσα τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ εὕρισκετο

Τὰ καθίσματα ἦσαν ἀνευ ψιάθου, ἡ σκευοθήκη τεθραυσμένη, οἱ τοῖχοι τὸ ἔδαφος, ὅλα ἦσαν ἀκάθαρτα, παλαιὰ καὶ εἰδεχθῆ· ἐπὶ τῆς κλίνης ὑπῆρχεν ἀχυρόστρωμα, αἱ δὲ ἐπ' αὐτῆς σινδόνες ἐκ τῆς ἀενάου χρήσεως ἦσαν τόσον ἀκάθαρτοι, ὥστε τὸ χρῶμα αὐτῶν δὲν διεκρίνετο.

Ἡ ἄδρᾶ κόρη, ἐδέχθη μὲν εὐχαρίστως χωρὶς νὰ συνοφρωθῇ τὸν ἐκ γάλακτος καὶ μέλανος ἄρτου δειπνον, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ κλάψῃ ἐξ ἀγίας καὶ ἀγανακτήσεως, βλέπουσα τὸ ρυπαρὸν οἶκμα ὃ δι' αὐτὴν ἐξέλεξαν.

Ὅσον διὰ τὴν κλίνην τῆ ἦτο πολὺ ἀδιάφορον, καθότι βεβαίως δὲν ἐσκόπει νὰ ποιήσῃ χρῆσιν αὐτῆς· ἐκάθισε λοιπὸν πλησίον φεγγίτου τινός ἐξ οὗ ἐφαίνετο γωνία τις τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐκεῖ εὐρούσα εὐκαιρίαν εἰς τὴν μοναξίαν, ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην τῆς, τὰ ὅσα τῆ συνέβησαν.

Ἡ ζωὴ, ἣν κατὰ τὴν φρικώδη ἐκείνην νύκτα διῆλθε, τῆ ἐφαίνετο ζωὴ κολάσεως: Ἡπόρει ὅτι ἔζη ἐτι. Ὑπῆρχεν ὅμως καὶ ἄλλο τρομερώτερον τῶν ὅσων μέχρι τοῦδε ὑπέφερε τοῦτο ἦτο, ὁ φόβος τῆς αὔριον, καθότι δὲν ἐγνώριζεν ὅποια τύχη τὴν περιέμενε, ἐσκέπτετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἦναι ἡ φρικώδης.

Αἶφνης ἄλλη σκέψις ἀπασχόλησεν αὐτὴν. Προέβλεπεν ὅτι ὁ Βάρτολος ἦν περιβόητος εἰς τὸ εἶδός του, ἦτο ἐπόμενον ὅτι αἱ ἐφημερίδες θὰ περιέγραφον ἡμέραν τινὰ τὸν βίον του καὶ τὸν ἀτιμωτικὸν θάνατόν του καὶ ὅτι τὸ ὄνομά τῆς θὰ ἀνεμιγνύετο μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ κακούργου ἐκεῖνου.

Τὰ δάκρυά τῆς ἔτρεξαν τότε κρουνηδόν, οἱ λυγμοὶ τῆς ἐδιπλασιάσθησαν ἐξέβαλλε πεπνιγμένας φωνὰς βλέπουσα τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπαναλαμβάνουσα μετ' ἀγωνίας.

— Θεέ μου! Θεέ μου! τί λοιπὸν ἔπραξα

διὰ νὰ εἶμαι ἀξία τοιαύτης τύχης!

Μυστηριώδης φωνὴ τῆ ἀπεκρίνετο ὅτι περιεφρόνει καὶ ἔσκαπτε τὴν εὐτυχίαν ὅτε τῆ εἶχε δοθῇ.

Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τῆς, ὠκίσθη νὰ αὐτοκτονήσῃ, νὰ ριθῇ ἐν μιᾷ τῶν περικυκλουσῶν αὐτὴν ἀβύσσων.

Βεδυθισμένη οὕτω εἰς τὰς σκέψεις τῆς, καὶ φανταζομένη τὸ θάραθρον ἐν ᾧ ἤθελε τελειώσῃ τὸν βίον τῆς, ἠνώρθωσε τὴν κεφαλὴν, καὶ με ἐξηγηριωμένους ὀφθαλμοὺς ἐσηκώθη τρέμουσα.

Βήματα ἠκούοντο ἐπὶ τῆς κλίμακος. Τὸ σχέδιόν τῆς ὡς καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἀποθάνη, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐμποδίσουν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νὰ τρέμῃ, ἀκούσασα τὸν αἰφνῆδιον τοῦτον κρότον ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός.

Τὰ βήματα ἐπλησίαζον. Ἡ καρδιά τῆς Ἄλβερτίνης ἔπαλλε μετὰ τόσης σφοδρότητος, ὥστε ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ τοὺς παλμοὺς ἐκ τοῦ ὑφάσματος τοῦ ἐνδύματός τῆς. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ τῆ ἐξοχῇ σιωπῆς ἦτο εὐκόλον νὰ ἀκούσῃ τις καὶ τοὺς ἐλαχίστους τριγμοὺς τῶν σανίδων. Ὁ κρότος ἐφθασε μέχρι τῆς εἰσόδου, τοῦ δωματίου καὶ ἡ θύρα ἐλαφρῶς ἐσεισθη.

Ἡ Ἄλβερτίνη συλλέξασα τὰς δυνάμεις τῆς ἔφερον ἔμπροσθεν τῆς θύρας ταύτης τὴν κλίνην καὶ ὅσα ἄλλα πράγματα ἠδυνήθη νὰ σύρῃ. . . εἶτα δὲ στραφεῖσα πρὸς τὸν φεγγίτην καὶ γονυπετήσασα, προσευχήθη.

Τὸ κηρίον τῆς μικρολόγως ὑπὸ τοῦ ξενόδοχου μετρηθὲν, δὲν ἔλαϊε πλέον. Ἡ δυστυχὴς κόρη ἀποσπασθεῖσα τῆς κατοικίας τῆς, εὕρισκετο νῦν μόνη μετὰ τῶν τρομερωτέρων συντρόφων, τῆς νυκτός καὶ τοῦ τρέμου.

Ὁ ὑπόκωπος κρότος, ὃ πρὸς τὴν θύραν διεθυνομένη ἐξηκολούθει. Ἡ θύρα ἦτο κεκλεισμένη ἔσωθεν διὰ κλειθρον, ἀλλ' ἡ Ἄλβερτίνη εἶδεν ὅποιαν ἀξίαν εἶχεν ἐν κλειθρον ἐνώπιον τῆς λεπίδος τοῦ ἐγγεῖριδίου ἐνός κακούργου. Ἐνδοθεν δὲν εἶχε πρὸς ὑπεράσπι-

σιν ούτε δύναμιν, ούτε όπλον, ούτε προστάτην· ήτο μόνη έν τώ ληστηρίω εκείνω έν ώ άγριαι πεδιάδες, χείμαρροι, σειραι όρέων έσχημάτιζον μακρόθεν άπεράντους φραγμούς. Δέν τή έμεινεν άλλο προς έπίκλησιν, ή ό Θεός.

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΝΥΞ.

Εφθασεν επί τέλους ή ήμέρα, ό ύπερασπιστής ούτος τών άδυνάτων και άπειλουμένων όντων, όστις έλευθεροί αυτά εκ της προσβολής τών φονέων.

Είς την πρώτην λάμψιν τής, ό παρά την θύραν τής Άλβερτινης ακουόμενος κρότος έπαυσε· ή δυστυχής κόρη ύπέθεσεν ότι οι ξενοδόχοι δέν θα έπρόφθασαν να διαρρήξουν την θύραν και να φωνεύσωσιν αυτήν, ώστε εύρισκετο πλέον εκτός κινδύνου ούσα δέ καταπεποιημένη, και μη δυναμένη να άνθέξη επί πλέον, εκάθισεν επί καθίσματός τινος και στηρίζασα την κεφαλήν της επί του έρείσματος αυτού άπεκοιμήθη.

Ητο μεσημβρία ό δέ ήλιος έχρύσωσε διά τών ακτίνων του τας μεγαλοπρεπείς τών όρέων κορυφάς, ότε ή Άλβερτινή άρπυνίσθη τεταραγμένη υπό μυρίων άναμνήσεων, καταβεβλημένη υπό συμβάντων χειροτέρων τών τρομακτικωτέρων όνειρων, άλλ' ήθικώς ένδεδυναμομένη κάπως εκ τής άναπαύσεως.

Κατήλθεν, άλλ' ούδένα εύρουσα έν τή εύρεία αίθούση του ξενοδοχείου τής ΠΟΝΗΡΑΣ ΑΛΩΠΕΚΟΣ έξήλθε τής οίκίας, έξ ένός μόνον άναπνεύση όλίγον καθαρόν άέρα, έξ άλλου δέ ίνα ίδη άν θα την αφήσωσιν έλευθέραν να περιπατήσει όλίγον είς την έξοχήν.

Ανήλθεν άτραπόν τινά όδηγούσαν είς άδενδρόν τι μέρος. Προχωρήσασα βήματά τινά ήκουσεν είς όλίγην άπόστασιν να όμιλοϋν και έξηκολούθησε να προχωρή προς τό μέρος έξ ου ήρχοντο αί φωναι· εκεί δέ ήσαν συνηθροισμένοι οι τρείς λησταί.

Η Άλβερτινή κρυφθείσα όπισθεν τών κλά-

δων, ήδυνήθη να ίδη εκείθεν τό κατάλυμα εκείνο τών ληστών.

Ο μακρόθεν ακουσθείς διάλογος έπαυσε· Ο Βάρτολος εκάθητο έμπροσθεν τραπέζης επί τής όποιας ύπήρχε πρόγευμα· πρό όλίγου μόλις είχεν αφήσει τό σιγάρον του, όπερ εκάπνιζεν είσέτι πλησίον του, ταλαντευόμενος δέ επί του καθίσματός του, ήδε στροφήν τινά του Domino noir. Άπέναντί του ίστατο είς τών συντρόφων του, εκείνος όστις ότε άνεχώρουν είχε λάβει θέσιν έντός τής άμάξης, και ούτινος ή Άλβερτινή ούδδ τό πρόσωπον είχε παρατηρήσει ούδδ την φωνήν ακούσει.

Ο άνθρωπος ούτος φέρων είσέτι την προσωπίδα, την χείρα έχων έστηριγμένην επί του στελέχους δένδρου τινός, ίστατο ακίνητος και ρεμβώδης. Όλίγον παρέκει, ό τρίτος, ληστής εκάπνιζεν ήσύχως, καθήμενος επί τών χόρτων.

Η Άλβερτινή είδε και ήκουσε στιγμάς τινάς μετά προσοχής είτα δέ τρέξασα εκλείσθη είς τό δωμάτιόν της.

Εκεί έγονυπέτησε και προσηυχήθη εκ νέου μετ' άρρήτου ζέσεως.

Πάν ό,τι ελέχθη κατά την στιγμήν εκείνην, αί ψυχικαι όρμαι τής νεάνιδος, αί άνωθεν παρηγορίαι αί είς αυτάς άνταποκριθείσαι, ταυτα πάντα έμειναν μυστικά, αυτής και του ούρανού.

Άλλ' ότε ή Άλβερτινή ήγέρθη, ήτο καθ' όλοκληρίαν μεταβεβλημένη· ή ήρεμία και ή τόλμη ήσαν έξωγραφισμένοι επί του προσώπου της ή ταχεία κίνησις τών όφθαλμών της ή μεταβολή του προσώπου της, άπεδείκνυον ότι μυρία σκέψεις κατείχον τό πνεϋμα της, όχι όμως λυπηραί. έτακτοποίησεν την ένδυμασίαν της όσον καλλίτερον ήδυνήθη πριν ή κατέλθη.

Επανελθοϋσα είς την μεγάλην αίθουσαν, εύρεν εκεί συνηγμένους τόν ξενοδόχον, την οικογένειάν του και τους όδοιπόρους, και προσεποιήθη ότι τότε δια πρώτην φοράν έξήρχετο του δωματίου της.

Μετά την μεταβολήν ήν ύπέστη, τά πάντα ήλλαξαν πρό τών όφθαλμών της. Εύρισκε τώρα τόν κύρ Βερτράνδον και την σύζυγόν του πολϋ καλούς, τόσον καλούς μάλιστα ώστε ούδδ καν μετενόησε δια τό ωρολόγιον και τά ψέλλια άπερ τοίς είχε δώσει κυριευθείσα υπό του τρόμου. Και αυτός δ πυρρόθριξ νέος, δέν την έφοβίζε πλέον. Έσκέρθη ότι εκείνα άπερ έτακτοποιεί την παραμονήν ήσαν γεωργικά έργαλεία, και ένδύματα τής οικογενείας (άκολουθεί).

Η ΚΥΡΙΑ ΕΛΙΣΑΒΕΤ.

Η επανάστασις τής Γαλλίας φρονεύσασα έν μόν τώ Λουδοβίκω XIV τόν βασιλέα, τόν τίμιον άνθρωπον και τόν αληθή τής οικογενείας πατέρα, έν δέ τή Μαρία Άντωνέττη την βασίλισσαν και την ήρωϊκήν μητέρα, έν τώ προσώπω τής Κυρίας Έλισάβετ έθυσίασε την γυναίκα έν όλη τή άγγελικη αυτής εκφράσει. Και ό άγγελος τής βασιλικής οικογενείας, και ό ιστορικός ποιητής ακούσιος δέν εύρεν έτερον όνομα ίνα δι' αυτου εκφράση την εύσέβειαν, την χριστιανικην άγάπην και την αιδώ, και παραστήση αυτάς δια συμβόλου μάλλον άγνού και μάλλον συγκινητικού. Και αυτοί δέ οι του 1793 δήμιοι έγινωσκον ίσως, ότι και την πολιτικην διάνοιαν και την άνδρικην γνώσιν τών κινδύνων και τών καθιγκόντων τής βασιλείας εκέκτητο τό εύγενές και ούράνιον όντως εκείνο όν, όπερ έφαινετο διηνεκώς ύψούμενον ως δια πετεργών άοράτων ύπερ τας εύτελείς και έπενειδίστους τής έποχής αυτου πραγματικότητας. Γυνή ύπερήφανος και προσήνης, ένεργός και πλήρης τρυφεράς άγάπης, ή πριγγίπισσα πολλάκις έν

ταίς έμπιστευτικαίς διαλέξεσι προς τας φίλας τής παιδικής αυτής ήλικίας, οίαι λ. χ. ή κυρία Raigecourt και ή κυρία Bombelles πολλάκις λέγομεν έφαινετο έμφυγουμένη υπό αισθήματος άγανακτήσεως και άντιδράσεως άπερ μετέβαλλον τόν άγγελον εκείνον τής ειρήνης, είς άγγελον άπειλής, και προσέθετον είς τά θέλητρα τής άγνης εκείνης μορφής ακτίνας τινάς εκδικήσεως. Άλλ' ή διαμαρτύρησις αυτη χαρακτηρός ούτω ζωηρώς διαμορφωμένου δια τών οικογενειακών άρετών και τών θρησκευτικών έντυπώσεων, ώσανεί εκέκτητο ένστικτως την πείραν, ούδέποτε έξεδηλώθη εκτός τής τρυφεράς και ειλικρινούς παρησίας του συνήθους εκείνου και εκλεκτου φίλιου κύκλου· διότι παρά τή κυρία Έλισάβετ και ή άγανάκτησις ήτο συνεσταλμένη ως και ή άρετή· λέγουσα δέ ή συμβουλεύουσα τό αγαθόν εκρύπτετο έπιμελώς ως και όταν έπραττεν αυτό. Ούτω δέ διατήρησεν έλευθέραν παντός πειρασμού και πάσης προκλήσεως την μετρίοφρονα αξιοπρέπειαν και τών ίδεών και τής ζωής της· είς τό κοινόν ένεφανίσθη μόνον ίνα παραμυθήση και συγχωρήση. Διστέλεσε δέ κατά την γνώμην πασών τών μερίδων, τό άγνότερον τό άθωώτερον και τό μάλλον άκακον θύμα τής άδικίας τών επαναστάσεων.

Η Έλισάβετ τής Γαλλίας (Φιλιππίνα-Μαρία-Ελένη) άδελφή του Λουδοβίκου XVI έγεννήθη έν Βερσαλλίαις τή 23 Μαΐου 1764. Ητο τελευταίον τέκνον του Λουδοβίκου Δελφίνος τής Γαλλίας και τής Μαρίας Ίωσηφίνης τής Σαξωνικής γλυκειάς και εύσεβούς πριγγίπισσης ήτις μετά την Μαρίαν Λεζίνσκαν και πρό τής Μαρίας Άντωνέττης είχεν εισαγάγει είς τά Βασιλικά γαλλικά ήθη την αξιοπρέπειαν, τό άπέριττον και την Γερμανικην άπλοϊκότητα. Λίαν ένωρίς άπορφανισθείσα, παρεδόθη είς την όντως μητρικην μέριμναν τής κυρίας Δε-Μαρσάν· συνεσταλμένη δέ τό κατ' άρχάς, βιαία και πως άγέρωχος άνεμόρφωσε και έξημέρωσεν ούτως έπιτυχώς τας

πρώτας τοῦ χαρακτῆρος τῆς δυστροπίας, ὥστε μετὰ τοῦ ἀμυδροῦ καὶ θέλγοντος ἀγριωποῦ ἐναπελείφθησαν αὐτῇ αἱ ἀρεταὶ οὕτως εἰπεῖν τῶν ἐλλείψεων τῆς γεννηθεῖσαι μὲν ὑπὸ συναισθήματος προώρου, ἀναπτυχθεῖσαι δὲ ὑπὸ τοῦ βαθμοῦ καὶ τῶν καθηκόντων τῆς. Ἡ μὲν σφοδρῶτος αἵματος θερμοῦ κατηνάσθη οὕτως ὥστε ἐκ τῆς φλογὸς αὐτῆς σπινθῆρ τις μόλις ὑπελείφθη, χρωματίζων ἐπιχαρίτως τὰς παρειὰς αὐτῆς δι' ἐρυθρότητος ἥτις ζωηροτέρην καθίστα τὴν ἐπικαθειμένην ἐπ' αὐτῶν δρόσον ἢ εὐσέβεια αὐτῆς καμφθεῖσα καὶ ἐξημερωθεῖσα διετέλεσεν οὐχ ἤττον ὑπερήφανοι καὶ σοβαρά. Ἡ δὲ ἐν αὐτῇ κληρονομικῇ ἀγαθότης εὐρούσα ἐν τῇ φιλανθρωπία τὸ στάδιον αὐτῆς, ἐπεδόθη εἰς αὐτὸ μετὰ τινος πάθους, ὅπερ ταχέως κατέλαβεν ἐν αὐτῇ τὴν θέσιν πάντων τῶν λοιπῶν.

Λίαν ἐνωρίς συνδεθεῖσα μετὰ τοῦ βασιλικοῦ αὐτῆς ἀδελφοῦ διὰ συμπαθείας ἀνωτέρας τῆς συνήθους ἦν ἐμελλον νὰ προαγάγωτι μέχρις ἡρωϊκῆς αὐταπαρνήσεως, αἱ πολυάριθμοι περιστάσεις ἀφοσιώσεως, ἃς ἡ ἐπανάστασις προσήνεγκεν αὐτῇ, ἡ Κυρία Ἐλισάβετ δὲν ἐδίστασε νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ τῶν οἰκιακῶν αὐτῆς καθηκόντων πρὸς τὰ ὁποῖα μυστηριωδῶς πως συνησθάνετο ἑαυτὴν προωρισμένην, τὰς λαμπροτέρας τύχας, ὅτε προὔταθη αὐτῇ νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ διαφόρων περὶ γάμου πρότασεων, ὥσπερ ἐπολλαπλασίασαν ἡ θέσις ἡ ὥραιότης καὶ ἡ ἀκούσιος τῶν ἀρετῶν αὐτῆς λάμψις. Ἴσως οὐδεὶς ἀνθρώπινος στέφανος ἐδελέαζεν αὐτὴν, προαισθανομένην ἤδη τὸν τοῦ μαρτυρίου. Ὁ Λουδοβίκος XVI ἀφοῦ εὐγενῶς ὑπέβιασεν αὐτὴν, ἐπὶ τέλους ἀπεδέξατο εὐγνώμωνως, τὴν ὁμολογίαν ἀποφάσεως, ἥτις ὑπέσχετο εἰς μὲν τὴν Δελφίνην φίλην, εἰς δὲ τὰ τέκνα αὐτοῦ δευτέραν μητέρα. Τηλικαύτη δὲ ἦτο ἡ ἐπιρροή τῆς προώρου ταύτης σοφῆς, καὶ τῆς ὠρίμου ἤδη ἀρετῆς τῆς, ὥστε ὁ Λουδοβίκος XVI συντέμνων χάριν τῆς ἀδελφῆς του τὸν πρὸς χειραφέτησιν τῶν πριγγιπισσῶν ὠρισμένον χρόνον ὥρισεν αὐτῇ ἰδίαν οἰκίαν

κατὰ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ηλικίας τῆς, καὶ ἔκτοτε ἐπέτρεψεν αὐτῇ τὴν ἐλευθερίαν πλήρη, διότι ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἀνίκανον νὰ ποιήσῃται κακὴν χρῆσιν αὐτῆς.

Ἀλλὰ τότε ἐπεφάνη ἡ νέα αὐτῇ πριγγιπισσα ὡς ὁ τελειότερος τύπος τῆς θυγατρὸς καὶ ἀδελφῆς τῶν βασιλέων, ἀναμιγνύουσα δι' ἀντιθέσεως ἐμποιοῦσης ἐκπληξιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν, λογικὸν καὶ ἀρετὴν ἤδη τελείαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς μόλις ὑποφωσκούσας γυναικείας χάριτας. Εἶναι δ' ἀληθῶς ἄπορον, πῶς, τὸ νέον τοῦτο θέαμα ὅπερ παρὰ μὲν τῶν αὐλικῶν τοῦ Λουδοβίκου XV. ἤθελε προκαλέσει φωνὰς καὶ δάκρυα θαυμασμοῦ, δὲν ἀφώπλισεν τὴν ἐπαναστατικὴν μανίαν, ὅτε ἡ κυρία Ἐλισάβετ ἐνεφανίσθη πρὸ τῶν ἀναξίων τῆς; Δημαγωγίας βλεμμάτων οὐχὶ πλέον κατὰ τὸ ἄνθος τῆς παιδικῆς αὐτῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ἐν τῇ κεραυνόβόλῳ τῆς τελειότητος αὐτῆς λάμψει. προῆλθε τοῦτο θεσβαίως ἐκ τῆς ἀποτυπώσεως ἢ δικαιοῖ μόνῃ ἢ παροδικῇ παραφροσύνῃ τῶν καταδικασμένων ἔθνων.

Ἡ ἀφήγησις τῆς ζωῆς τῆς κυρίας Ἐλισάβετ ἀπὸ τοῦ 1789 εἶνε ἱστορία ποικίλλων παραδειγμάτων, πασῶν τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν θυσιῶν ὁ δὲ Λουδοβίκος XVI. φαίνεται ὅτι προησθάνετο τὴν μέλλουσαν μεγάλην πρὸς αὐτὴν ὀφειλὴν του, ὅτε τῇ ἔλεγεν, ἀπερχομένη ἵνα διέλθῃ ὥρας τινὰς παρὰ τῇ θείᾳ τῆς κυρία Λουίζῃ εἰς Ἁγιον Διονύσιον. « Ἐπιθυμῶ ν' ἀπέλθῃτε πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς θείας σας ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ μὴ τὴν μιμηθῆτε, ἀποχωριζομένη ἀπ' ἐμοῦ· διότι Ἐλισάβετ, ἔχω ἀνάγκην ὑμῶν. »

Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς εἶχεν ἀνάγκην αὐτῆς ἵνα τὸν διδάξῃ νὰ ὑπομένῃ. Ἡ δὲ Ἐλισάβετ ἤθελε μᾶλλον προτιμῆσαι νὰ τὸν διδάξῃ τὸ βασιλεύειν. Ἀλλ' αἱ δισταγμοὶ καὶ αἱ ὑπεφυγαὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ὑποχωροῦντος ἐνώπιον τῆς ἀναποφεύκτου ἀνάγκης ὑπερασπίσεως δὲν τῇ ἐπέτρεψαν νὰ ἐκτελέσῃ τὰ καθήκοντα ἀγγέλου φύλακος: Ὅθεν ἀπεφάσισε νὰ συμμε-

ρισθῇ τὰς δυστυχίας τὰς ὁποίας δὲν ἠδυνήθη νὰ προλάβῃ ἢ νὰ ἐπανορθώσῃ· θυσιάσασα δὲ ὑπὲρ τοῦ καθήκοντος καὶ τὸν ἐλάχιστον ἐγώισμόν, ἀνεδείχθη ἄγγελος φύλαξ καὶ παρήγορος τῆς προπηλακισθείσης καὶ καταπροδοθείσης βασιλείας.

Αἱ πρῶται δὲ φῆμαι ἡ τοῦλάχιστον αἱ πρῶται βρονταὶ αἱ μακρόθεν προαγγέλλουσαι τὴν ὀχλαγωγίαν τὴν διοργανισθεῖσαν τὴν 5 καὶ 6 ὀκτωβρίου εὗρον αὐτὴν εἰς Montreuil ἐντὸς τοῦ μικροῦ ἀγροτικοῦ μεγάρου τῆς βαυκαλιζομένην ὑπὸ τῶν τελευταίων ὄνειροπολήσεων καὶ τῶν τελευταίων τῆς ζωῆς τῆς ἐλπίδων. Ἀμέσως ἔσπευσεν εἰς τὴν ἐντιμον καὶ μεστήν κινδύνων θέσιν τῆς ἢν οὐδέποτε πλέον ἐγκατέλιπε κατὰ δὲ τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην νύκτα, ἤρχισεν ἡ συνεχῆς βασάνων σειρὰ ἡ ἀπολήξασα εἰς τὸ ἱκρίωμα.

Μετὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην νύκτα τῆς ἀγρυπνίας καὶ ἀγωνίας, καθ' ἣν ἐξηντλήθη μὲν ἡ τῶν ἀνδρῶν γενναιότης, αἱ δὲ γυναῖκες ἔδωκαν τὸ τῆς εὐσταθείας παράδειγμα, ἡ Κυρία Ἐλισάβετ, ἀντὶ ἀπελισμοῦ, ὑπέροπε παρεσκευάσθη πρὸς ἀντίστασιν, ἢν τό τε δικαίον τῆς ὑπερασπίσεως καὶ τὸ τῆς ἰσχύος καθίστων νομιμωτάτην. Μάτην ἀπέτρεψε τὸν ἀδελφόν τῆς τῆς εἰς Παρισίους ἐπανόδου δι' ἧς ταπεινωθεὶς συνεπλήρωσε τὸν θρίαμβον τῆς δημαγωγίας. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς διέτασεν, αὐτῇ δὲ ὄφειλε νὰ ὑπακούσῃ. Ὅτε δὲ ἡ τοῦ Λουδοβίκου XVI. στοργὴ ἀπήτησεν ἵνα αἱ Κυρίαί, αἱ θεαὶ τοῦ ἀπομακρυνθῶσι τῆς Γαλλίας, μάτην προσεκάλεσε διὰ τῶν τρυφερωτέρων ἐκφράσεων καὶ τὴν ἀδελφὴν του νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ, λαμβάνουσα τὴν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἄγουσαν ὁδὸν τῆς ἐξορίας ἢ Ἐλισάβετ δὲν συγκατένευσε νὰ φύγῃ τὴν πατρίδα, λέγουσα εἰς τὸν βασιλέα μόνος ὁ θάνατος θὰ μὲ χωρίσῃ ἀπὸ σοῦ. Κατὰ δὲ τὴν θλιβεράν εἰς Varennes ἀναχώρησιν καὶ τὴν θλιβερωτέραν κατὰ τὴν 20 Ἰουνίου ἐπάνοδον ἐπανευρίσκομεν αὐτὴν κατὰ τὴν 40 Αὐγούστου παρὰ τῷ βασιλεὶ καὶ τῇ βασιλίᾳ ἤρε-

μον, ἀξιοπρεπῆ, σχεδὸν ἐν γαλήνῃ ἀναστέλλουσιν διὰ τοῦ βλέμματος τοῦς φρονεῖς καὶ ὑπερασπίζουσιν τὰ βασιλικὰ τέκνα ὡς ὁ φύλαξ τῆς μοναρχίας ἄγγελος. Τὸ μᾶλλον δὲ θαυμασμοῦ ἄξιον κατὰ τὰς ἀποφράδας ἐκείνας ἡμέρας ἦν οὐχὶ ἡ γενναιότης ἀλλ' ἡ ἀπάθεια αὐτῆς, ἀποδειχθεῖσα ἐν τοῖς ἐξῆς. Εἰς τῶν μαινομένων τοῦ μεγάρου ἐπιδρομῶν φαίνεται θέλων νὰ πλησιάσῃ τὸν Λουδοβίκον XIV. ἐπισείων κατ' αὐτοῦ τὴν λόγχην του. Ὁ βασιλεὺς παρεσκευασμένος πρὸς πάντα καταφρονεῖ ἢ μᾶλλον δὲν βλέπει τὸν κίνδυνον. Ἀλλ' ἡ Ἐλισάβετ ὄρμα, ἤρεμα δὲ ταπεινοῦσα τὸ θρασὺ ὄπλον προσέλατε, ἐπιλέγει, κύριε δυνατὸν νὰ πληρώσῃτε τινα καὶ νὰ λυπηθῆτε διὰ τοῦτο.

Ὁ κάλαμος ὑποχωρεῖ πρὸ τῆς ἐξιστορήσεως τῶν ἐν τῷ ναφ. Ἡ δὲ γλῶσσα ἀδυνατεῖ πρὸς παράστασιν τοῦ ἡρωϊμοῦ ὃν ἐπεδείξατο ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, καὶ μάλιστα ἡ Κυρία Ἐλισάβετ, ἄνευ λέξεως, ἄνευ βλέμματος ἄνευ κινήματος ὀργῆς ἢ ἀγανακτήσεως, ἐνώπιον τῆς μουσαρᾶς καταχθονιότητος ἥτις ἀνεπτύχθη κατὰ τὰ μακρὰ τῆς εἰρκτικῆς βασιανιστήρια. Προσευχὴ δε γεγραμμένη ἐν τῷ Ναφ ὑπὸ τῆς Κυρίας Ἐλισάβετ ἐξηγεῖ ἡμῖν τὴν θαυμασίαν αὐτῆς αὐταπαρνήσιν χωρὶς οὐδόλως νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀξίαν τῆς. Ἀνατίθησι τὸ πᾶν εἰς τὸν Θεόν, ὅστις παρέχει αὐτῇ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ὑποστῇ τὰ πάντα καὶ πάντα νὰ συγχωρήσῃ. Ἀκούσατε τὴν βραχεῖαν ἀλλ' ὑψηλὴν ταύτην προῖνήν δέησιν τῆς βασιλικῆς αἰγμάλωτου καὶ ἀποφάνθητε ὅτι ἡ ποιήσασα αὐτὴν γυνὴ δὲν ἦτο ἁγία.

« Θεέ μου τι ἄραγε μέλλει νὰ μοὶ συμβῇ » σήμερον; οὐδὲν οἶδα· ἀλλ' οἶδα ὅτι πᾶν τὸ » ἐπιλευσόμενόν μοι τὸ προεῖδες τὸ ἐκανόνισας, τὸ ἠθέλησας καὶ τὸ διέταξας πρὸ αἰῶνος· τοῦτο δὲ καὶ μοὶ ἀρκεῖ λατρεύω τὸ αἰώνιον καὶ ἀνεξερεύνητον θέλημά σου· ὕποτάσσομαι προθύμως διὰ τὴν πρὸς Σε

» ἀγάπην μου στέργω τὸ πᾶν, ἀποδέχομαι τὰ πάντα, προσφέρω σοι εἰς θυσίαν τὰ πάντα καὶ τὴν θυσίαν μου ταύτην συνενῶ πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ μου σωτηρίαν· ἐξαιτούμαι ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπείρων αὐτοῦ τελειοτήτων ὑπομονὴν ἐν ταῖς βασάνοις μου καὶ τὴν ὀφειλομένην σοι πλήρη ὑποταγὴν εἰς πᾶν ὅ,τι ἠθέλησας καὶ ἐπέτρεψας.»

Ἡ ἀφοσίωσις δὲ ἡ ὑπὸ ἀσκητικὴν μορφήν ἐνταῦθα ὑποφαινομένη δὲν ἦτο ἡ ἐλαχίστη τῶν ἀρετῶν τῆς κυρίας Ἐλισάβετ ἐν τῷ Ναῶ. Διότι ἐνῶ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν κανόνων τῆς πίστεως κατώρθου νὰ στερεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῶν στερήσεων, νὰ σκληραγωγῆται ἐν τῷ μέσῳ τῶν προπηλακισμῶν, καὶ νὰ νηστεύῃ μάλιστα ἐν τῷ μέσῳ βασάνων καθ' ἃς οὐδεμίαν παρέλιπον ἀγωνίαν οὔτε τὴν τῆς πείνης, ἡ Ἐλισάβετ ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς, ἀνέπτυξεν ἀνέτως πάντα τὰ ἐλατήρια ἀφοσιώσεως ἀδελφικῆς ἀμα καὶ υἱοκῆς, καὶ ἐπεδαψίλευεν εἰς τε τὸν ἀνεψιὸν καὶ τὴν ἀνεψιάν, τὴν συντονωτέραν καὶ μᾶλλον εὐαίσθητον μητρικὴν στοργήν.

Παραλείπω τὰς τελευταίας τῆς μοχθηρίας λεπτότητας, τὴν τολμηθεῖσαν ἐνώπιον αὐτῆς ὕβριν πρὸς τὴν μνήμην ἐκεῖνων οὐς μόνον ἠδύνατο νὰ θρηνηῖ, καὶ τὴν ἐσχάτην καὶ ἀληθῶς καταχθόνιον προσβολὴν δι' ἧς παρεβίασαν, καὶ τὸ μόνον ὑπολειπόμενον τῇ γυναικὶ ἀπαραβίαστον, τὴν αἰδῶ.

Τοιουτοτρόπως δὲ ἡ τε θυσία ἐγένετο πλήρης, καὶ τὸ ποτήριον ἐπληρώθη μέχρι στεφάνης. Οὐδὲν δ' ὑπελίπετο τῇ Κυρίᾳ Ἐλισάβετ ἐκτὸς τοῦ θανάτου.

Μετὰ ἀνάκρισιν δὲ ὅσω μωρὰν τοσοῦτω σκληρὰν, καὶ κατ' ἀπαίτησιν τοῦ εἰσαγγελέως, δι' ἧς τολμηρῶς ἐσυκοφαντήθη ὡς μετὰ τῆς βασιλείσεως δακούσα τὰς σφαίρας τῆς 10 Ἀυγούστου, κατεδικάσθη εἰς θάνατον, καὶ ἐβῆ τὴν εἰς αὐτὸν ἄγουσαν ἠτύχως συνοδευομένη ὑπὸ τῆς ἀτυχοῦς οἰκογενείας τῶν Λε-

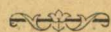
μονί, τοῦ κόμητος Sourdeval, τῆς γήρας τοῦ Ὑπουργοῦ Μοντμορὲν καὶ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μαλεζέρβ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κεφαλὴ αὐτῆς ἐμελενὰ καταπέση τελευταία, μετεχειρίσθη καὶ τὴν φοικτὴν ταύτην ἀπεκδοχὴν ἵνα ἐμψυχώσῃ τὴν ἀγωνίαν τῶν πρὸ αὐτῆς ἀποθνησκόντων. Ἐνεκα δὲ τῆς οὐρανίου ταύτης συντροφου ἧς ὁ μὲν θάνατος ἤρκει πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἀδίκου θανάτου των, ἡ δὲ γαλήν ὑπεστήριξε τὰς ἐλπίδας των πάντες ἀνῆλθον τὸ ἱκρίωμα ἄνευ τύψεων. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀνήρχετο τὰς ἐπιθανάτιους βαθμίδας ἡ μαρκησία De Grussol d' Amboise ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν ἀσπασθῇ. Προθύμως, Μαρκησία, καὶ μετ' εὐχαριστήσεως εἶπεν ἡ Κυρία Ἐλισάβετ, καὶ μείνασα μόνη παρεδόθη μειδιώσα εἰς τὸν δῆμιον, ὅστις παρέπεμψεν αὐτὴν πρὸς τὸν Θεόν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

ΣΩΜΑΤΟΣ

ΗΤΟΙ

ΤΑΦΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

ΥΠΟ

Δ. Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ.

Α'.

Πρὶν εἰσελθωμεν εἰς τὰ καθέκαστα τῶν περὶ τοῦ διασῆμου τούτου τῆς ἀρχαίας Ἀλεξανδρείας μνημείου πληροφοριῶν, ἀναγκαῖον θεωροῦμεν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐπ' ὀλίγον περὶ τὴν φιλολογίαν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

Γνωστὸν εἶνε, ὅτι τὸ λείψανον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ταριχευθὲν ἐν Βαβυλῶνι, μετεκομίσθη ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς νεκροφόρου ἀμάξης εἰς Αἴγυπτον, καὶ, παραληφθὲν ὑπὸ τοῦ τότε σατράπου αὐτῆς, Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, ἀπετέθη προσωρινῶς μὲν ἐν Μέμφιδι, ὀριστικῶς δ' ἔπειτα ἐν ἐπὶ τούτῳ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπ' αὐτοῦ οἰκοδομηθέντι τεμένει. Τὸ τέμενος τοῦτο καλεῖται μὲν ρητῶς Σῶμα ὑπὸ τοῦ Στράβωνος, λέγοντος (Βιβλ. ΙΖ', σελ. 546, στιχ. 23 τῆς ἐκδ. Κασοβῶνος.)

«Μέρος τῶν βασιλείων ἐστὶ καὶ τὸ καλούμενον Σῶμα, ὁ περίβολος ἦν, ἐν ᾧ αἱ τῶν βασιλείων ταφαὶ καὶ ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀλλὰ τινες τῶν νεωτέρων κριτικῶν, ἐν οἷς ὁ Κασοβῶν, ὁ Οὔεσερλιγγ, ὁ Χάυνε, καὶ αὐτὸς ὁ ἡμέτερος Κοραῆς, ἐκλαβόντες ἀδίκως καὶ ἄνευ ἀνάγκης τὴν γραφὴν ταύτην ὡς ἐσφαλμένην, προέτειναν, καὶ παμπληθεῖς ἄλλοι λόγοι προθύμως ἐπεδοκίμασαν διὰ τὸ εὐφές αὐτῆς, τὴν γραφὴν Σῆμα, καθ' ἣν δὲ ἤθεν κυριολεκτικωτέραν καὶ ἀκριβεστέραν. Εἴπομεν ἀδίκως καὶ ἄνευ ἀνάγκης, καὶ συντασσόμεθα μετὰ τῶν προτιμόντων τὴν γραφὴν Σῆμα, διὰ τοὺς ἐξῆς ἰσχυροὺς λόγους:

α'. Παρὰ τῷ αὐτῷ Στράβωνι εὔρηται ἡ λέξις αὕτη οὕτω γεγραμμένη καὶ ἐν ἄλλῳ χωρίῳ, παρομοίαν ἔχοντι ἔννοιαν. «Ἔστι δὲ, λέγει Βιβλ. ΙΖ', σελ. 523, στιχ. 7), τὸ Κάσιον θινώδης τις λόφος ἀκρωτηριάζων, ἄνυδρος, ὅπου τὸ Πομπηίου τοῦ Μάγνου Σῶμα κεῖται, καὶ Διὸς ἐστὶν ἱερὸν Κασίου.»

β'. Παρὰ τῷ Ψευδοκαλλισθένει, ὅστις ἀναμφιδόλως εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτὰ τὰ χειρόγραφα τῶν Ἀλεξανδρινῶν συγγραφέων, ἀφ' ὧν ἀπηνθίσαστο, λογοκλοπῶν, ἀναγινώσκειται.

«Καὶ ποιεῖ τάφον ἐν τῷ ἱερῷ καλουμένῳ ΣΩΜΑ Ἀλεξάνδρου, κακεῖ τὸ σῶμα, ἧτοι λείψανον, Ἀλεξάνδρου καθιδρύθη (Γοσελίου σημειώσεις εἰς Στράβωνα.)»

γ'. Ἐπειδὴ πιθανὸν οἱ ἀντιφωνοῦντες ν' ἀντιτάξωσι τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ πάντων τούτων τῶν χωρίων ἐπιχείρημα, ὅτι δηλ. πανταχοῦ ἐλυμάνθη ὁμοιοτρόπως τῆς λέξεως ἡ γραφὴ ἐν τοῖς χειρογράφοις, καὶ πανταχοῦ ἀπὸ Σῆμα, ὡς ἦτο ἀρχικῶς, καὶ ὡς ἰδίως ὁ Ζηνέδιος ἀποκαλεῖ αὐτὸ, ἐγένετο Σῶμα ἡ λέξις αὕτη, νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ προσαγάγωμεν καὶ νέαν τινὰ ἔμμεσον ἀπόδειξιν τοῦ ἡμετέρου ἰσχυρισμοῦ, πρωτοφανῆ μὲν καὶ περίεργον, ἀλλ' οὐχ' ἥττον ἰσχυρὰν καὶ ὀριστικῶς λύουσαν τὸ ζήτημα. Ὡς θὰ ἴδω-

μεν προσωτέρω, ὁ αἰγύπιος ἀπρονόμος Μαχμούτ βέης, συντόνου καὶ ἐπιμελεὶς δι' εὐφυῶν ἀνασκαφῶν ἐνεργήσας ἐρεῦνας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τοῖς πέριξ, ἐντολῇ τοῦ Κεδίβου Ἰσμαήλ, παρακληθέντος εἰς τοῦτο ὑπὸ Ναπολέοντος τοῦ Γ'. πρὸς καθορισμὸν διαφορῶν θέσεων καὶ διασάφισιν ποικίλων ἀποστάσεων, χρησίμων εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου συντασσομένην τότε ἱστορίαν τοῦ Καίσαρος, ὤρισε τὴν τοποθεσίαν τοῦ Σώματος ἐν ἣ θέσει σήμερον κεῖται, παρὰ τοὺς βορειοδυτικὸς πρόποδας τοῦ λόφου Κὀμ-ἐλ Δίκ, τὸ μουσουλμάνικόν τέμενος τοῦ προφήτου Δανιήλ, καὶ εἰδικώτερον ἐν τοῖς ἐγκάτοις τοῦ αὐτοῦ γηλόφου, τοῦ ὑπὸ τῶν Ἀράβων Κὀμ-ἐλ-Δεμάς καλουμένου. Πρὸς ἐπισφράγισιν δὲ τῆς διὰ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν του καταρτισθείσης ταύτης γνώμης του, προσεπιφέρει ὁ ἐρευνητῆς οὗτος ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθέντι ὑπομνήματι. «Κὀμ-ἐλ-Δεμάς οὐδέν τι ἄλλο σημαίνει ἀραβιστὶ ἢ Λόφον σωμάτων κατὰ λέξιν· διότι Δάμας μὲ καλεῖται ἐνικῶς τὸ σῶμα, δεμάς δὲ πληθυντικῶς καλοῦνται οὐ μόνον τὰ σώματα, ἀλλὰ καὶ οἱ δεχόμενοι ταῦτα τάφοι, αἱ ὑπόγειοι ἰδίως ἐντάφοι κρύπται ἢ κατακόμβαι· ἐπακριβῶς καὶ ἡ ἑλληνικὴ λέξις σῶμα ἐσήμαινεν αὐτόθι τάφους, καὶ δὴ ταρὰς ὑπογείους.» Ἡ λέξις Σῶμα λοιπὸν, προστίθησι κατωτέρω, ἐξηκολούθει βεβαίως νὰ σημαίνῃ τὸν τόπον ἐν ᾧ ἔκειντο οἱ τάφοι Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου καὶ τῶν Λαγιδῶν βασιλέων, ὅτε οἱ Ἀραβες ἐκυρίευσαν τὴν Ἀλεξανδρείαν διὸ καὶ μετέφρασαν αὐτὴν κυριολεκτικῶς εἰς τὴν γλῶσσάν των διὰ τῆς λέξεως Δάμας ἢ πληθυντικῶς Δεμάς, διὰ λέξεως δηλ. ἧτις ἐκφράζει καὶ παρ' αὐτοῖς, καὶ τὰς παρὰ τοῖς Ἑλλησιν, οὐ μόνον τὴν ἀρχικὴν σημασίαν τῆς λέξεως σῶμα, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς σημασίας, ὅσας συνεπάγεται τὸ ὑπ' αὐτῆς δηλούμενον.» (ἴδ. Mehmeudd-bey Mem. sur l' antique Alexandrie etc. p.

52.) Τὴν περιέργον δὴ ταύτην καὶ σπουδαίαν γλωσσολογικὴν παρατήρησιν τοῦ σοφοῦ αἰγυπτίου, τὴν χρησιμεύσαν αὐτῷ ὡς ἐν τῶν ἰσχυροτέρων ἐπιχειρημάτων του πρὸς καθορισμὸν τῆς θέσεως τοῦ Σώματος, μετατρέπομεν ἡμεῖς ὡς ἐπιχειρημα κριτικὸν μεγάλως συντελοῦν εἰς λύσιν τοῦ προκειμένου φιλολογικοῦ ζητήματος, καὶ ὀριστικῶς ἀπεδοχόμεθα τὴν γραφὴν Σῶμα ὡς γνησίαν· διότι ἀδύνατον, νομίζομεν, ἦτο νὰ μεταφράσωσιν οἱ Ἀραβες τὸ ὄνομα τοῦ μέρους ἐκείνου διὰ τῆς λέξεως Δεμάς (σώματα), ἂν ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς αὐτῶν μὴ ἐκαλεῖτο Σῶμα, ἀλλὰ Σήμα.

B.

Ποῦ μὲν τῆς ἀρχαίας Ἀλεξανδρείας ἔκειτο τὸ διάσημον τοῦτο μνημεῖον, δὲν εἶνε τόσον εὐκόλον νὰ ὀρισθῇ μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριθείας, διὰ τὴν κεάνιν καὶ τὸ ἀόριστον τῶν σωζωμένων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι μαρτυριῶν καὶ πληροφοριῶν περὶ τούτου. Τίς δὲ ἡ θέσις τῆς νῦν πόλεως, ἡ ἀντιστοιχοῦσα περίπου πρὸς τὴν τοῦ πάλαι λαμποῦ τούτου τεμένου, μόνον κατὰ συμπερασμὸν καὶ κατὰ προσέγγισιν δύναται νὰ ὀρισθῇ ἐκ τῶν δεδομένων, ὅσα παρέσχον ἄχρι τοῦδε μεθοδικαί τινες ὅπως δὴ ποτε γενόμεναι ἐπὶ τούτῳ ἀνασκαφαὶ καὶ ἔρευναι, ἢ καὶ τυχαῖαι τινες ἀνακαλύψεις.

Ὁ τε Στράβων καὶ ὁ Διόδωρος, λαλοῦντες περὶ τοῦ Σώματος, ὑποδηλοῦσιν ἀμφοτέρω, ὅτι τοῦτο ἔκειτο ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ Στράβων μάλιστα διαρρήδην λέγει (Βιβλ. ΙΖ', σελ. 546, σιχ. 23), «μέρος τῶν βασιλείων ἐστὶ καὶ τὸ λεγόμενον Σῶμα», ἐξ οὗ συνάγεται, ὅτι τοῦτο ἔκειτο ἱκανῶς πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς πόλεως, τοῦθ' ὅπερ ἐπιβεβαιουῖται καὶ ὑπὸ τῶν Λουκανοῦ καὶ Σουετωνίου (ἐν βίῳ Καίσαρος). Ὁ Ζηνόβιος ρητῶς λέγων ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο ἦν ἐν μέσῃ τῇ πόλει ὑποδομημένον. Παρ' Ἀχιλλέως δὲ τοῦ Τατίου, ρωμαντογράφου τοῦ γ' μ. χ. αἰῶνος, πληροφοροῦμεθα, ὅτι τὸ τέ-

μενος τοῦτο ἔκειτο εἰς ἀπόστασιν σταδίων τινῶν ἀπὸ τῆς πρὸς ἀνατολὰς κυρίας πύλης, τῆς τοῦ Ἡλίου, πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς πόλεως, καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς κανωβικῆς ὁδοῦ. Λέων ὁ Ἀφρικανὸς τέλος, ἄραψ μὲν τὴν καταγωγὴν, ἐν Ρώμῃ δὲ σπουδάσας καὶ χριστιανισθεὶς, καὶ τὴν Ἀλεξανδρείαν ἐπισκεψάμενος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15' αἰῶνος μ. χ. ἦτοι πρὸ 350 περίπου ἐτῶν, λέγει ἐν τῇ ἑαυτοῦ περιγραφῇ τῆς Ἀφρικῆς, ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο, ὑφιστάμενον ἔτι τότε ἡγείρετο ἐν μέσῃ τῆς λατωφόρου Ἀλεξάνδρου.

Ἐκ τῶν ἀσφῶν τούτων μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων μόναι αἱ τοῦ Στράβωνος καὶ Ἀχιλλέως Τατίου παρέχουσιν ὠρισμένα, καὶ κατὰ διευθύνσεις ἀντιρρόπους τείνοντα σημεῖα, ἅπερ δύναται νὰ χρησιμεύσωσιν ἡμῖν καὶ ὀρημητήριά τινα, ἀφ' οὗ ἄγοντες νοερώς εὐθείαν γραμμὴν νὰ καταστήσωμεν εἰς σημεῖόν τι τῆς πόλεως, ἔνθα συναντῶνται εἰς ὀρθὴν γωνίαν αἱ δύο αὐταὶ γραμμαὶ καὶ ὑποδεικνύουσι τὴν περιοχὴν, ἧς ἐντὸς ἔκειτο τὸ σῶμα. Ὁ Στράβων ὄντως λέγει, ὅτι τὸ Σῶμα ἦτο μέρος τῶν ἐνδοτέρω βασιλείων, περὶ ὧν λέγει ἀνωτέρω, ὅτι ἦσαν συνεχῆ τοῖς ἐν τῇ Λοχιάδι ἄκρα ἄλλοις βασιλείαις, ὥστε συνάγμεν ἀδιστακτῶς, ὅτι τὰ ἐνδοτέρω ταῦτα βασιλεία ἔκειτο ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐκεῖ που ἔνθα νῦν ἡ ἀρχὴ τοῦ εἰς Ράμλε ἄγοντος ἀγγλικοῦ σιδηροδρόμου, καὶ ἐξετείνοντο ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ τότε μὲν Μεγάλου καλουμένου νῦν δὲ Νιου καὶ ἀχρήστου ὄντος λιμένος πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς πόλεως, ναοὺς περιλαμβάνοντα, καὶ θεάτρα, καὶ ἄλλα καὶ ἄλλα διάφορα παραρτήματα, ὥστε ὁ περίβολος αὐτῶν ἔφθανε πρὸς νότον μέχρι τῆς Κανωβικῆς ὁδοῦ καὶ ἀντικρὸ τοῦ πρὸς τὴν ὁδὸν ταύτην περιβόλου τοῦ Σώματος, ὅπερ πιθανώτατον εἶχε τὴν κυριωτάτην πύλην του ἐπ' αὐτῆς τῆς πρωτίστης καὶ εὐρυτάτης ὁδοῦ τῆς πόλεως. Ἐκ τῆς γειτνιάσεως καὶ ἀντικρύσεως ταύτης τῶν δύο περιβόλων, τοῦ τῶν βασιλείου καὶ τοῦ τοῦ Σώματος, παρασυρθεὶς

προδήλως ὁ Στράβων, ἔγραψεν, ὅτι τὸ Σῶμα ἦν μέρος τῶν βασιλείων, μηδαμῶς λογισάμενος τὴν μεταξὺ αὐτῶν λεωφόρον, ἣτις ἦν τὸ ὄριον, τὸ διαχωρίζον τότε τὴν συνοικίαν τοῦ Βρουχείου, ἐν ἣ τὰ ἀνάκτορα, ἀπὸ τῆς τοῦ Βήτα γράμματος, ἐν ἣ ἔκειτο τὸ Σῶμα. Καὶ αὕτη μὲν ἡ μία γραμμὴ, ἡ παρεχομένη ἡμῖν ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Στράβωνος, ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ λιμένος, ἐκ βορρᾶ, καὶ διευθυνομένη κατ' εὐθείαν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς πόλεως πρὸς νότον. Ἡ ἑτέρα γραμμὴ, ἡ παρεχομένη ἡμῖν ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἀχιλλέως Τατίου, ἄρχεται ἐξ ἀνατολῶν ἀπὸ τῆς κυρίας πύλης, τῆς τοῦ Ἡλίου, καὶ παρακολουθεῖ τὴν κανωβικὴν ὁδὸν βαίνουσαν πρὸς δυσμὰς μέχρι τοῦ σημείου, ἔνθα συναντᾶ καὶ διασταυροῖ τὴν πρώτην ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. «Τριῶν δὲ πλευσαντες (ἐν τῷ Νείλῳ) ἡμερῶν, λέγει οὗτος (τὴν ἐπὶ Λευκίσανη καὶ Κλειτοφῶντα, λόγος ἐ., ἀρχῆ), εἰς Ἀλεξανδρείαν ἤλθομεν ἀνιόντι δέμοι κατὰ τὰς ἡλίου καλουμένας πύλας, συναντᾶτο εὐθὺς τῆς πόλεως ἀστράπτων τὸ κάλλος, καὶ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγέμισεν ἡδονῆς· στάθμη γὰρ κίωνων ἐκατέρωθεν ἐκ τῶν ἡλίου πυλῶν εἰς τὰς σελήνης πύλας· οὗτοι γὰρ τῆς πόλεως οἱ πυλωροὶ· ἐν μέσῳ δὲ τῶν κίωνων τῆς πόλεως τῆς πόλεως τὸ πεδίον· ὁδὸς δὲ διὰ τοῦ πεδίου πελλή, καὶ ἔνδημος ἀποδημία· ὀλίγοις δὲ τῆς πόλεως σταδίοις προσελθὼν, ἤλθεν εἰς τὸν ἐπὶ ὄνυμον Ἀλεξάνδρου τόπον.» Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι ὁ Ἀλεξάνδρου τόπος οὕτως ἐπωνυμούμενος ἐκ τοῦ κατ' αὐτὸν ὑπάρχοντος τάφου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔκειτο μὲν ἐπὶ τῆς κατὰ μῆκος τεμνύσεως τότε τὴν Ἀλεξανδρείαν κανωβικῆς ὁδοῦ (τῆς κατὰ μῆκος πλατείας καλουμένης ὑπὸ τοῦ Διοδώρου, πεδίου δὲ τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως Τατίου), ἢ ἀντιστοιχεῖ περίπου σήμερον μετὰ τινῶν ἐλαφρῶν παρεκκλίσεων ἢ ἀπὸ τῆς πύλης τοῦ Ραχιτίου πρὸς τὸ τελωνεῖον διὰ τῆς πλατείας τοῦ Μωχάμεθ Ἀλη ἄγρου· ἀπέχετο δὲ ὀλίγους σταδίους

ἀπὸ τῆς πύλης τοῦ ἡλίου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πύλη αὕτη ἔκειτο περίπου κατὰ τοὺς μεταξὺ τῆς νῦν πύλης τοῦ Ραχιτίου καὶ τῆς Χάδρας γηλόφους, καὶ ἐπειδὴ τοὺς ὀλίγους σταδίους τοῦ Ἀχιλλέως Τατίου λογικὸν εἶνε νὰ ὑπολογίσωμεν πέντε ἢ ἕξ ὄντας, ἔπεται, ὅτι ὁ τόπος οὗτος, ἢ τοῦλάχιστον ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ αὐτοῦ, ἔκειτο εἰς ἀπόστασιν 700-800 μέτρων περίπου πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τῶν εἰρημένων γηλόφων. Ἄν τώρα φαντασθῶμεν τὰς δύο ταύτας γραμμάς, διηκούσας κατ' εὐθείαν, τὴν μὲν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ νέου λιμένος, τὴν δ' ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ἀπὸ τῶν προειρημένων γηλόφων, ἡ διασταύρωσις αὐτῶν συμπίπτει κατὰ τὰ περὶ τὸ θέατρον τοῦ Τσιτσίνια καὶ τοὺς πρὸς αὐτὸ πρόποδας τοῦ Κόμ-ἐλ-Δίκ· ἐξ οὗ συμπεραίνομεν μετὰ τινος θετικότητος, ὅτι ἐκεῖ που ἔκειτο τὰ βόρεια καὶ ἀνατολικά ὄρια τοῦ Ἀλεξάνδρου τόπου, ἦτοι τῆς συνοικίας ἐν ἣ ἔκειτο τὸ Σῶμα.

Ὅτι δὲ ἡ Κανωβικὴ ὁδὸς διῆκε τότε καὶ τὰ τὴν μεταξὺ τοῦ θεάτρου Τσιτσίνια καὶ τοῦ Κόμ-ἐλ-Δίκ (τοῦ τότε Παρείου) θέσιν, ἐξηκριβώθη τοῦτο διὰ τῶν μεθοδικῶν τοῦ Μαχμούδ βέη ἀνασκαφῶν. (Mahmoud bey memoire κτλ. P. 49). καὶ δι' ἄλλων τυχαίων, κατ' ἀνορύξεως θεμελίων γενομένων ἀνακαλύψεων (ἴδ. Νερούτσου, Notices sur les fouilles recentes exécutées à Alexandrie, P. 40). Διὰ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων ἀνευρέθησαν αὐτόθι οἱ τε ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ διπλοὶ στίχοι στηλοβατῶν, καὶ κυνόκρανα, σπόνδυλοι στηλῶν, καὶ στεγαστρίδες καὶ ἄλλα μαρμαρίνα τεμάχια, ἅτινα πάντα οὐδέν τι ἄλλο δύναται νὰ πληροφορήσωσιν ἢ τὴν αὐτόθι ὑπαρξίν τῆς ἀρχαίας κανωβικῆς ὁδοῦ, ἣτις εἶχεν ἐκατέρωθεν στάθμην κίωνων, κατ' Ἀχιλλέα Τάτιον, τὰς στεγαστρίδας τῶν ὑποστέγων πεζοδρομίων ὑποβασταζόντων, καὶ ἀστραπτούσας ὑπὸ κάλλους μαρμαρίνους οἰκοδομὰς.

Ποῦ δὲ τῆς περιοχῆς ταύτης, ἦτοι τοῦ

Ἀλεξάνδρου τόπου, ἔκειτο ἐπακριβῶς τὸ **Σῶμα**, ἥτοι καθ' αὐτὸ τὸ τέμενος, ἐνθα ἀπέκειτο ὁ τεταριχευμένος νεκρὸς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τοῦτο δὲν εἶνε δυνατὸν ἄλλως νὰ ἐξιχνιασθῇ ἢ διὰ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν κατὰ τὴν περιοχὴν ταύτην πορισθέντων ἄχρι τοῦδε εἴτε τυχαίως, εἴτε καὶ δι' ἐπίτηδες ἀνασκαφῶν, δεδομένων, συνδυαζομένων μετὰ τινῶν ἀορίστων μαρτυριῶν συγγραφῶν καὶ μετὰ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπικρατούσης ἐπιἀμυδρᾶς περὶ τοῦτου παραδόσεως.

Αἱ ἐπὶ τούτῳ ἔρευναι τοῦ ἀστρονόμου Μαχμοῦδ βέη ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸ πιθανὸν συμπέρασμα, ὅτι τὸ **Σῶμα**, ἢ τοῦλάχιστον ἡ θέσις ἐν ἣ ἦσαν αἱ ταφαὶ τῶν Πτολεμαίων, ἔκειτο κατὰ τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ **Κόμ-ἐλ-Δεμάς**, ἐκεῖ ἐπακριβῶς, ἐνθα σήμερον ὑψοῦται ὁ ταπεινὸς γήλοφος **Κόμ-ἐλ-Δεμάς**, ὅστις ἐσηματίσθη μεταγενεστέρως ἐκ συντριμμάτων ποικίλων, ἰδίως δὲ πηλίνων, σκευῶν καὶ ἄλλων συμφορημάτων καὶ ἀκαθαρσιῶν τῆς πόλεως, καὶ ὅστις, ὡς φαίνεται, ἐχρησίμευσε κατὰ πάσας τῆς πόλεως τὰς ἀλληλοδιαδόχους ἐποχὰς ὡς νεκροταφεῖον αὐτῆς. Διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου ἀνασκαφῶν ἀνεῦρεν ὁ Μαχμοῦδ βέης τάφους, ὑπερκείμενους ἀλλήλων καὶ εἰς διαφόρους ἀνήκοντας ἐποχὰς, ἥτοι κατὰ μὲν τὰ ἀνώτατα στρώματα μουσουλμάνων, ὑπὸ ταῦτα δὲ χριστιανῶν καὶ εἰς τὰ κατώτερα εἰδωλολατρῶν τῆς ἐποχῆς τῶν Ρωμαίων καὶ κατωτάτων τῆς τῶν Πτολεμαίων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι συνίστανται εἰς ὑπογείους αἰθούσας, λελαξευμένας ἐν τῷ βράχῳ αὐτῷ, λίαν ἐκτεταμένας ἐνίοτε καὶ μεγαλοπρεπεῖς, ὧν πολλὰ περιέχουσι σκελετοὺς, ἐντάφια κοσμήματα καὶ σκευή, τεμάχια μαρμάρων καὶ ἀγαλμάτων ἠκρωτηριασμένων. Τὰ πορίσματα ταῦτα τῶν ἐρευνῶν του, συνδυαζόμενα μετὰ τῶν ἀορίστων μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων, ἐπεισαν τὸν εἰρημένον αἰγύπτιον σοφὸν, ὅπως αὐτόθι τοποθετήσῃ ὀριστικῶς **Σῶμα** καὶ τοὺς τάφους τῶν **Αἰγυπτίων**, τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσω καὶ ἡ

ἀραβικὴ τοῦ λόφου ἐπωνυμία **Κόμ-ἐλ-Δεμάς** λόφος σωμάτων, ἐπικυροῖ τὴν ἰδέαν, ὅτι **Σώματα** ἢ καὶ **Σῶμα** ἐκαλεῖτο ἀκόμη τὸ μέρος αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Ἀράβων, οἵτινες κατὰ λέξιν μεθρημήνευσαν τὸνομα τῆς θέσεως ταύτης εἰς τὴν γλῶσσάν των, καθ' ἣ ἐν ἐκτάσει ἔφθημεν προειπόντες ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης πραγματείας.

Κοινὴ δὲ παρὰ τοῖς λογίοις τῆς Ἀλεξανδρείας μουσουλμάνοις ἐπικρατεῖ γνώμη, βασιζομένη εἰς παραδόσιν, πηγάζουσαν ἐκ τῆς μέχρι πρὸ 300 περίπου ἐτῶν ἀναμφισθητῆτου ὑπάρξεως τοῦ μνημείου, καὶ τῆς μεγίστης πρὸς αὐτὸ εὐλαθείας καὶ συρροῆς τῶν μουσουλμάνων, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακατιόντες, ὅτι τὸ νῦν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ εἰρημένου ταπεινοῦ γηλόφου **Κόμ-ἐλ-Δεμάς** ὑψοῦμενον τέμενος τοῦ προφήτου **Δαριήλ**, εἶνε ἄγνωστον, εἰ καὶ ὁ Μαχμοῦδ βέης καὶ ἄλλοι λόγοι ἄραβες προσπαθοῦσι ν' ἀνεύρωσι τὴν ἐξήγησιν τῆς μετωνυμίας ταύτης ἐν τῇ ἰδέᾳ, ὅτι οἱ μουσουλμάνοι σέβουσι τὸν Μέγαν Ἀλεξάνδρον οἷα προφήτην, ἐξ οὗ ἡ σύγχυσις καὶ ἡ διὰ τῶν αἰώνων λήθη τοῦ ὀνόματος καὶ ἀντικατάστασις αὐτοῦ διὰ τοῦ τοῦ κατ' ἐξοχὴν προφήτου, τοῦ **Δαριήλ**. Ἡμεῖς δὲ νομίζομεν, ὅτι πιθανῶς ὡς ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Θεοφίλου, καταργηθείσης τῆς λατρείας τῶν εἰδῶλων ἐπισήμως, ἄλλοι μὲν τῶν ναῶν, καὶ **Σαράπιον**, κατεσκάφησαν, ἄλλοι δὲ μετεσκευάσθησαν εἰς χριστιανικὰς ἐκκλησίας, οὕτω καὶ τὸ **Τέμενος** τοῦ Ἀλεξάνδρου διεξέφυγε μὲν τὴν καταστροφὴν διὰ τὴν μνήμην τοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκειμένου μεγάλου ἀνδρός, μετεβλήθη δὲ εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν ἐπώνυμον τοῦ προφήτου **Δαριήλ**, ὃν σέβουσιν ὁμοίως καὶ οἱ μουσουλμάνοι καὶ ὑφ' οὗ τὸ ὄνομα μετεσκευάσαν ἴσως τὴν ἐκκλησίαν ταύτην εἰς μουσουλμανικὸν τέμενος οἱ ἐπιδραμόντες Ἀραβες, ὁμοῦ μετὰ πολλῶν ἄλλων τῆς κατακτηθείσης Ἀλεξανδρείας ἐκκλησιῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ παρ' αὐτοῖς ἐτι διεσώζετο σαφῆς ἡ γνώσις τῆς αὐτόθι ὑ-

πάρξεως τοῦ τάφου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, διότι ὡς θὰ εἶδομεν κατωτέρω, **Λέων** ὁ Ἀφρικανὸς εὔρεν ἐτι τὸ τέμενος τοῦτο μεγάλως τιμώμενον διὰ τὸν λόγον αὐτὸν κατὰ τὸν 15. μ. χ. αἰῶνα. Ὅτι δὲ τὸ νῦν τέμενος τοῦ προφήτου **Δαριήλ** ἦν ἄλλοτε χριστιανικὴ ἐκκλησία μεγίστης σημαντικότητος, μαρτυρεῖται τοῦτο ὑπὸ λαϊκῆς τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀλεξανδρείας παραδόσεως, καθ' ἣν ὑπὸ τὸ τέμενος τοῦτο ὑπάρχουσι μεγαλοπρεπεῖς ὑπόγειοι στοαί, πλήρεις λειψάνων ἀρχιερέων, ἐπὶ καθεδρῶν καθεζομένων καὶ πολύτιμα ἡμφισμένων ἀρχιερατικῶν ἄμφια, ἐτι δὲ ἱερῶν σκευῶν, βιβλίων, χειρογράφων καὶ ἄλλων πολυτίμων ἀντικειμένων τὰς ὑπογείους δὲ ταύτας στοὰς μόνος γινώσκει ὁ φύλαξ τοῦ τέμενους, ὅστις αὐστηρῶς λίαν ἐπαγρυπνεῖ, ὅπως μὴ ποτέ τις, καὶ μάλιστα χριστιανὸς, εἰσδύσῃ ἐν αὐταῖς.

Γ'.

Τὸ **σῶμα** ἦν κατὰ τῶν ἀρχαίων συγγραφῶν τὴν ὁμόθυμον μαρτυρίαν, **Τέμενος** ἢ **περίβολος**, ἐν ᾧ ἦσαν οἱ τάφοι οὐ μόνον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἀλλὰ καὶ τῶν Πτολεμαίων. « Τὸ καλούμενον **Σῶμα**, λέγει, ὁ **Στράβων** (Βιβλ. ΙΖ'. σελ. 546, στίχ. 23), ὁ περίβολος ἦν, ἐν ᾧ αἱ τῶν βασιλέων ταφαὶ καὶ ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου. » Ἰδρυσεν δ' αὐτὸ, κατὰ Διόδωρον μὲν καὶ **Στράβωνα** Πτολεμαῖος Α'. ὁ Λάγου. « Κατεσκευάσεν οὖν, λέγει ὁ **Διόδωρος** (Βιβλ. ΙΗ'. κεφ. κή. 4.) **τέμενος**, κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς Ἀλεξάνδρου δόξης ἄξιον, ἐν ᾧ κηδεύσασα αὐτὸν, καὶ θυσίαις ἠρωϊκαῖς, καὶ ἀγῶσι μεγαλοπρεπέσι τιμήσας. » « Τὸ δὲ **σῶμα** τοῦ Ἀλεξάνδρου, λέγει ὁ **Στράβων** (αὐτόθι στίχ. 46.) κομίσας ὁ Πτολεμαῖος (ὁ Λάγου), ἐκῆδυσεν ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπου νῦν ἐτι κεῖται » κατὰ δὲ **Ζηνοβίου**, Πτολεμαῖος Δ'. ὁ Φιλοπάτωρ: « ἐν μέσῃ τῇ πόλει, λέγει οὗτος, μνήμα οἰκοδομήσας, ὃ νῦν **Σῆμα** καλεῖται, πάντας ἐκεῖ τοὺς προπάτορας σὺν αὐτῇ (τῇ μητρὶ **Βερονίκη**) κατέθετο, καὶ Ἀλέξανδρος

τὸν **Μακεδόνα**. » Ἡ περὶ τούτου μαρτυρία τοῦ **Διοδώρου** καὶ **Στράβωνος** φαίνεται ἀξιόπιστοτέρα τῆς τοῦ **Ζηνοβίου**, καὶ μᾶλλον τοῖς πράγμασιν ἀρμόζουσα.

Συνάγεται δ' ἐκ τῆς μαρτυρίας μεταγενεστέρων συγγραφῶν, ὅτι ἐκ τοῦ τέμενους περιβόλου τούτου, μνημείου σημαντικώτατου ἰδίως διὰ τὸν ἐν αὐτῷ τάφον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐπωνυμεῖτο ἢ τε περιοχὴ ὀλόκληρος, πιθανῶς δὲ καὶ τὸ τμήμα ὅλον τῆς πόλεως, ἐν ᾧ τοῦτο ἔκειτο, καὶ ἡ παρ' αὐτῷ λεωφόρος. Οὕτως Ἀχιλλεὺς μὲν ὁ **Τάτιος** ἀπακαλεῖ, ὡς εἶδομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἔκειτο τέμενος Ἀλεξάνδρου τὸ **ποιν**, **Λέων** δ' ὁ Ἀφρικανὸς λέγει, ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο ἦν ἐν μέσῳ τῆς **Λεωφόρου** Ἀλεξάνδρου.

Ἐκ σπανίων τινῶν, καὶ ἀσαφῶν χωρίων ἀρχαίων συγγραφῶν δυνάμεθα νὰ εἰκάζωμεν ὅτι ἐν τῷ εἰρημένῳ περιβόλῳ ὑπῆρχεν ἴδιο, τέμενος, ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ὠκοδομημένον καὶ διακεκριμένον τῶν ἄλλων, τῶν μετέπειτα καθιερωμένων τοῖς ἐκάστοτε μετὰ θάνατον ἀποθεομένοις **Λαγίδαις**, οὐδὲν δὲ κοινὸν ἔχον μετὰ τῶν ὑπογείων στοῶν, αἵτινες ἐχρησίμευον καὶ ταφαὶ τῶν Πτολεμαίων, καὶ ὅτι ἐν τῷ τέμενεϊ αὐτῷ ἀπέκειτο, προσιτῆ εἰς τὰς ὄψεις τῶν προσερχομένων, ἡ περιέχουσα τὸν τεταριχευμένον νεκρὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου, **λάρναξ** ἐκ σφυρηλάτου μὲν χρυσοῦ, οἷα ἀρχικῶς κατεσκευάσθη, τὸ πρῶτον, ἐκ κρυστάλλου δὲ ὕστερον, οἷαν ἀντικατέστησεν αὐτὴν ὁ συλήσας τὸν τάφον τοῦτον ἐφεξῆς Πτολεμαῖος Θ'. ὁ Ἀλέξανδρος Α', ὁ **Κόκκης** καὶ **Παρείσακτος** ἐπικληθεῖς, κατὰ **Στράβωνα**, διηγούμενον ταῦτα ἐν τῷ αὐτῷ ΙΖ'. Βιβλίῳ αὐτοῦ.

Ὅτι δὲ τοιαύτη τις ἦτο ἡ ἐν τῷ τέμενεϊ τοποθέτησις τοῦ σώματος τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ σεβασμῷ εἰσέρχοντο αὐτόθι συνεχῶς βασιλεῖς καὶ μεγιστάνες ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, ἵνα προσκυνήσωσι τὸν μέγαν ἥρωα, ἀναθέσωσιν αὐτῷ ἀφιερώματα

καὶ ἐμφορηθῶσι γενναίων καὶ ὑψηλῶν φρονημάτων ἐκ τε τῆς θεᾶς τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς ἀναμνήσεως τῶν μεγάλων αὐτοῦ κατορθωμάτων, ἐν τοῖς τοίχοις τοῦ τεμένους ἀναγεγραμμένων καὶ ἀπεικονισμένων, συνάγεται ἐκ τε τοῦ Ξιφιλίνου, λέγοντος ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἐπιτομῇ τῶν Δίωνος Ρωμαϊκῶν ἱστορικῶν ἐν τῷ βίῳ Σεβήρου (σελ. 411 τῆς ἐκδ. Φραγκοφορτίου 1590). « Καὶ τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου μνημεῖον συνέκλεισεν, ἵνα μηδεὶς μήτε τὸ σῶμα τούτου ἴδῃ, μήτε τὰ ἐν ἐκείνοις (τοῖς ἀδύτοις) γεγραμμένα ἀναλέξηται » καὶ ἐκ τοῦ Ἡρώδιανου, λέγοντος ἐν βίῳ Καρακάλλα (Ἡρωδ. ἱστορ. βιβλ. Δ'. κεφ. η'). ἐκείθεν δ' ἔλθων εἰς τὸ Ἀλεξάνδρου μνηματὴν τε χλαμύδα, ἣν ἔφερεν ἀλουργῆ, δακτυλίους τε, οὓς εἶχε λίθων τιμίων, ζωστήρά τε καὶ εἴτι πολυτελὲς ἔφερε, περιελὼν ἑαυτοῦ, ἐπέθηκε τῇ ἐκείνου σορῶ, ὃ δὴ ὄρων ὁ δὴ μοσδ' ἀπέχειρε » καὶ τέλος ἐκ Λέοντος τοῦ Ἀφρικανοῦ, λέγοντος, [ὅτι, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπεσεκέρθη τὴν Ἀλεξάνδρειαν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15. μ. χ. αἰῶνος, ἦτο πρὸ 350 περίπου ἐτῶν, « τὸ Σῶμα ἦτο μικρὸν οἰκοδόμημα, ἐγειρόμενον ἐν μέσῳ τῆς λεωφόρου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅμοιον μὲν ναῖσκον, ἀξιοθέατον δὲ διὰ τὸν τάφον, ἐνθα ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ μεγάλου προφήτου καὶ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, καὶ τιμώμενον μεγάλως ὑπὸ τῶν μουσουλμάνων, μεγίστης πρὸς αὐτὸ σурροφῆς, γινομένης ξένων, οἵτινες μετὰ σεβασμοῦ ἐπισκέπτονται τὸ τάφον τοῦτον, καὶ συχνάκις καταλείπουσιν εἰς αὐτὸν εὐσεβῆ δῶρα. »

Ἐκ τούτων πάντων συνάγεται, ὅτι τὸ Σῶμα ἦν τέμενος, ἐν οὗ τῷ ἀδύτῳ ἀπέκειτο ἡ λάρναξ, ἡ ἐγκλείουσα τὸν νεκρὸν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ὁρατὴ παντὶ τῷ προσερχομένῳ εἰς προσκύνησιν, καὶ ἄρα ἀποκειμένη ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, καὶ οὐχὶ ἐν ὑπογείῳ σφραγγῶδι κρύπτη, καὶ ὅτι, καταστραφέντος διὰ τοῦ χρόνου τοῦ περιβόλου, ἴσως δὲ καὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς τεμένους, ἐσώζετο μέχρι πρὸ 300 ἔτι ἐτῶν πιθανῶς μικρὸν τι

μέρος αὐτοῦ, τὸ ἄδυτον ἴσως, περικλειῶν ἔτι τὸν πολύτιμον τάφον, καὶ τίς οἶδεν ἂν μὴ καὶ τὸν τεταρχειευμένον αὐτὸν τοῦ μεγάλου δορυκτῆτορος νεκρὸν. Πότε δὲ καὶ ὑπὸ τίνος περιστάσεως ἐξηφανίσθη ἀκολούθως καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο λείψανον τοῦ μεγαλοπρεποῦς Σώματος, ἄδηλον ἱστορικῶς. Πιθανώτατον δ' ὅμως φαίνεται, ὅτι κατεστράφη καὶ τὸ ἐσχατὸν τοῦτο τῆς δόξης καὶ λαμπρότητος τοῦ ἀρχαίου ἐν Αὐγύπτῳ ἑλληνισμοῦ λείψανον κατὰ τὴν ὀλίγα περίπου ἔτη μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπὸ Λέοντος τοῦ Ἀφρικανοῦ, ἦτοι τῷ 1517, συμβῆσαν κατάκτησιν τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὀδηγουμένων ὑπὸ τοῦ Σουλτάν Σελίμ αὐτοπροσώπως. Διότι πράγματι ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Τούρκων οὐδὲν τι πλέον ἀναφέρεται ἔχνος τῆς ὑπάρξεως τοῦ μνημείου, καὶ δὲν ἀπέμεινεν ἐξ αὐτοῦ ἄλλο ἐρεσῆς ἢ ἡ ἀμυδρὰ ἐκείνη, καὶ διὰ τῆς διαδοχῆς τῶν γενεῶν λυμανθεῖσα καὶ διαστραφείσα, περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ λαϊκὴ παράδοσις, ἣ ἐμνημονεύσασθαι ἀνωτέρω.

Ἐγγραφὸν κατὰ Μάϊον τοῦ 1881 ἐν Καίρῳ
Δ. Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ.

Η ΕΞ ΙΩΝ ἈΝΘΟΔΕΣΜΗ.

Ἐκεῖνος μὲν ὀνομάζετο Νικολάκης, ἐκείνη δὲ, Χαρίκλεια . . .

Ἐκεῖνος, κατ' ἄρ' ἐκ τῆς ὁδὸν Νεαπόλεως ὄπισθεν τοῦ Πανεπιστημίου, ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀθηνᾶς παρὰ τῇ πλατείᾳ τῆς Ομονοίας.

Ἦτο ἡ βαπτιστικὴ τοῦ θεοῦ τοῦ ἔλθων οὗτος πρὸ χρόνων εἰς Ἀθήνας ἐγένετο συμβολαιογράφος καὶ ἐπέκτησε καλὴν κατάστασιν.

Ὁ ἀδελφὸς τοῦ ὅμως, ὁ πατὴρ τοῦ Νικολάκη, ἔμεινε πάντοτε εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, μικρὰς πόλεως μικρὸς εἰσπράκτωρ, ζῶν μετὴν τριακοσίων κατὰ μῆνα δραχμῶν.

Ἀποφασίσας δὲ νὰ ἀποστείλῃ τὸν υἱὸν του

εἰς Ἀθήνας, τὸ ὄνειρον παντὸς ἐπαρχιώτου νοικοκύρη, ἀπέκοψεν ἐκ τοῦ μισθοῦ του ἑκατὸν δραχμὰς, τὰς ὁποίας προσδιώρισεν διὰ τὸν Νικολάκην.

Ἐλθὼν οὗτος εἰς Ἀθήνας ἐγνώρισεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ θεοῦ του, τὴν βαπτιστικὴν τούτου Χαρίκλειαν, τὴν ἠγάπησε καὶ τῇ εἶχεν ἤδη ἐκφράσει τὸν ἔρωτά του. Ἐκείνη, τὸν ἠγάπησε καὶ αὐτὴ, καὶ τὸν εἶχεν ἀφήσει νὰ τὸ ἐννοήσῃ

Ὁ Νικολάκης, ὡς νέος προβλεπτικὸς, ἐπλήρωσε καθ' ἑκάστην πρῶτην τοῦ μηνὸς, ἡμέραν καθ' ἣν ἐλάμβανε τὰς ἑκατὸν πατρικὰς δραχμὰς, τὸ ἐνοίκιον τοῦ δωματίου του πρῶτον, ἔπειτα τὴν μηνιαίαν συνδρομὴν του εἰς τὸ μικρὸν ξενοδοχεῖον τῆς ὁδοῦ Λέκκα, εἰς τὸ ὅποιον ἐγευματίζετο καὶ ἐδείπνει, ἔδιδεν εἰκοσι δραχμὰς εἰς τὸν ράπτῃν ἀπέναντι τῶν ἐνδυμάτων τοῦ συρμοῦ, τὰ ὑποῖα οὗτος τῷ εἶχε κατασκευάσει, ἀμ' ἀφιχθέντι εἰς Ἀθήνας, πρὸς ἀνταλλαγὴν τῆς ἐπαρχιωτικῆς φουστανέλλας, ἐξώφλει τακτικώτατα ἄλλα μικρὰ τινα χρῆμα, καὶ τὸ ὑπόλοιπον διήρει εἰς τόσα δεκάλεπτα ὅσας ἡμέρας εἶχεν ὁ μὴν, δεκάλεπτα, διὰ τῶν ὁποίων ἠγόραζεν τὴν ἀπαραίτητον ἀνθοδέσμην τῶν ἴων, ἣν προσέφερε καθημερινῶς εἰς τὴν βαπτιστικὴν τοῦ θεοῦ του, ἐπισκεπτόμενος αὐτὴν τακτικῶς μεταξὺ τῆς 5ης καὶ τῆς 6ης ὥρας Μ. Μ.

Ἡ Χαρίκλεια ἀφῆκε τὸν Νικολάκην νὰ ἐννοήσῃ ὅτι συνεμερίζετο τὸ αἶσθημά του.

Ἴδου πῶς,

Καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, εἰς ἀντάλλαγμα τῆς νωπῆς ἀνθοδέσμης τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἔδιδεν εἰς αὐτὸν ἀναχωροῦντα, τὴν ἀνθοδέσμην τῆς προτεραίας.

Πόθεν δὲ ἐξῆγεν αὐτὴν;

Ἡ ἀφελὴς κόρη δὲν ἀπέκρυπτε τοῦτο. Τὴν ἀπέσυρεν ἐκ τοῦ στήθους τῆς, καὶ ὁ Νικολάκης προσεκύλλει εἰς τὰ πυρῆσσοντα χεῖλη του τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο, δι' αὐτὸν; κειμήλιον κατάπλεων τοῦ παρθενικοῦ μύρου ἐκείνης, ἣν ἐλάτρευεν.

Ἀπὸ τριῶν ἤδη μηνῶν ἐπαναλαμβάνετο καθ' ἑκάστην ἡ γλυκεῖα αὐτὴ καὶ πλήρης ἀφελοῦς χάριτος ἀνταλλαγὴ, ἀφ' ἑνὸς δὲ ἤδη μηνὸς, εἰς τὴν ἐρώτησιν ἐκείνου. . . Χαρίκλεια, μὲ ἀγαπᾷς; . . ἡ μαραμμένη ἀνθοδέσμη ἀπεκρίνετο . . . «Ναί» . . .

Τοῦτο μόνον ὅμως δὲν ἤρκει πλέον εἰς αὐτὸν ἐζήτει, ἐπεθύμει ἐπόθει τὴν ἄλλην ἐκείνην ἀπάντησιν, τὴν ἀπάντησιν ἐκείνην, ἣτις δὲν λέγεται, ἀλλ' ἣτις ψιθυρίζεται, ἐπόθει δι' ὅλων τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τῶν δυνάμεων, τὸ πρῶτον φίλημα, τὴν διακαῆ ἐκείνην ἐξομολόγησιν, τὴν ἀνταλλαγὴν ἐκείνην τὴν πυρετώδη τοῦ ἔρωτος τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν δειλὴν τῆς παρθένου στοργὴν, τὴν ἐπισφράγησιν τῶν ψυχῶν τὸν γάμον τῶν χειλέων, ἐξ οὗ γεννᾶται τὸ πρῶτον τοῦ ἔρωτος τέκνον τὸ «σὺ».

Καὶ ὅμως καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ὁ Νικολάκης ἀπῆρχετο μελαγχολικὸς ἐν τῇ εὐτυχίᾳ του, λυπημένος διότι καθ' ἑκάστην ἐκείνη ἀπεποιεῖτο τοῦτο εἰς αὐτόν.

Ἄν ὅμως ἡ ἀνθοδέσμη, ἣν ἀπέφερε μετ' ἑαυτοῦ, ἠδύνατο νὰ διηγηθῇ αὐτῷ ὅτε ἐπέθετο φρίσσοντα ἐπ' αὐτῆς ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τὰ χεῖλη του, ἂν ἠδύνατο νὰ διηγηθῇ αὐτῷ ποσάκις τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ἐδέχθη, ἀντὶ ἐκείνου, τὰ δειλὰ τῆς αἰδήμονος κόρης φιλήματα, παρεχούσης ἀπειδῶς εἰς τὰ ἄνθη τῆς ἐπιμόνως εἰς αὐτὸν ἠρνεῖτο, ἂν ἠδύνατο νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτῷ ὅλας ἐκείνας τὰς ὑποψιθυριζομένας καὶ διακεκομμένας φράσεις, καὶ τὰς γλυκεῖας ἐπικλήσεις, ὡς τὴν νύκτα ἐν τῇ κλίνῃ τῆς ἀπέτεινεν εἰς αὐτὴν καὶ πῶς ἀναπνεύουσα τὸ μῦρον τοῦ ἐσφαλμένως ἀκινδύνου νομιζομένου, μικροῦ ἄνθους, καὶ, εἰς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν ἀναρρίπτουσα, πλήρης νωχελείας ραθύμου προσήλου καθύγρους ἐκ συγκινήσεως εἰς τὴν ὄροφν τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἐξέφερε στεναγμοὺς καὶ λόγους ἀσαφεῖς καὶ διακεκομμένους, μὴ σκεπτομένη ἢ σκληρὰ ὅτι εἰς μόνος στεναγμὸς ὁ ἐλάχιστος τῶν λόγων ἤθελε τὸν καταστήσει εὐτυχέστατον τῆς γῆς, ἐὰν παρῶν οὗτος ἤκουεν αὐτοὺς καὶ

έβλεπε τὴν συγκίνησιν ἐκείνην καὶ τὴν ταραχὴν, ἣς αὐτὸς ἦτο ὁ αἷτιος.

Ἡ ἀνοθέσμη ὅμως ἔμενε βωβὴ εἰς τὰς θερμὰς ἐρωτικὰς αὐτοῦ ἐπικλήσεις, ὃ δὲ πτωχὸς Νικολάκης καίτοι ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας καταφιλῶν καὶ ὀσφραϊνόμενος αὐτὴν δὲν ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ τὰς ἐν αὐτῇ περιλειομένας ἐξομολογήσεις.

Εἶπομεν ὅτι ἀπὸ τριῶν ἤδη μηνῶν, ὁ Νικολάκης καὶ ἡ Χαρίκλεια ἐβλέποντο τακτικῶς.

Τὴν τελευταίαν λοιπὸν ἡμέραν τοῦ τρίτου μηνὸς ὁ Νικολάκης ἀφοῦ ἐπιμελῶς ψήζας διὰ τῆς χειρίδος τοῦ ἐνδύματός του τὸν πῖλον, ἠτοιμάζετο νὰ λάβῃ τὴν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ θείου του φέρουσαν, παρατήρησεν ὅτι δὲν εἶχε πλέον ἢ τὸ τελευταῖον δεκάλεπτον τὸ ὄρισμένον πρὸς ἀγορὰν τῆς ἀπαραιτήτου ἀνοθέσμη.

Καὶ ὅμως ἦτο λίαν εὐχρηστημένος.

Καὶ εὐλόγως.

Διότι τὴν προτεραίαν, ἡ Χαρίκλεια ἐπιστρέφουσα αὐτῷ τὴν ἀνοθέσμην του ἦτο ὄσον οὐδέποτε ἄλλοτε χαρίεσσα καὶ θελκτικὴ, εἶχον συνομιλήσει ἐπὶ μίαν ὥραν μόνοι κρατούμενοι ἀπὸ τῶν χειρῶν, ἐκάθητο δὲ τοσοῦτον πλησίον αὐτῆς ὥστε ἐὰν μὴ εἶχε προσκολλήσει τὰ χεῖλη του ἐπὶ τῶν παρεῖδων τῆς εἶχεν ὅμως ἀναπνεύσει τὴν μυροδόλον πνοὴν τῆς. Τοσοῦτον δὲ ὀλίγον τὸ πρῶτον φίλημα ἀπέχευε τῶν σημείων τούτων, ὥστε ὑπέθετε δικαίως, ὅτι τοῦτο εἰς συνάλλαγμα ἔμελλε νὰ πληρωθῇ τὴν πρώτην τοῦ μηνός.

Ἐβάδιζε λοιπὸν ὑπερηφάνως μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψηλὰ βλέπων περιφρονητικῶς πάντας καὶ πάντα, ὡς ἐραστῆς θριαμβεύσας, ἢ μέλων νὰ θριαμβεύσῃ.

Εἶχε δὲ φθάσει σχεδὸν πρὸ τῆς θύρας τοῦ θείου του καὶ ὅμως οὐδεμίαν ἀπάντησεν ἀνοπώλιδα, παρ' ἧς νὰ λάβῃ εἰς ἀντάλλαγμα τῆς δεκάρας του τὴν ποθητὴν ἀνοθέσμη.

Ἐνῶ δὲ ἐσκέπτετο δυσθύμως πως ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν πρὸς τὰ ὀπίσω παρ-

τήρησεν ἀκριβῶς ἐμπροσθεν τῆς θύρας, ἣν τοσοῦτω καλῶς ἐγνώριζε—δεξιόθεν ἀνοπώλιδα—ἀριστερόθεν δὲ πτωχὴν τινὰ γυναῖκα κρατοῦσαν ἐν χειρσὶν τὸ ὠχρὸν καὶ ἀσθενὲς τέκνον τῆς.

Ὁ Νικολάκης ἀπέστρεψε καταλυπημένος ἀπὸ τῆς πτωχῆς τὸ πρόσωπον, ἐπλησίασε τὴν ἀνοπώλιδα καὶ κατηγίετο νὰ ἐκλέξῃ τὴν ὠραιότεραν καὶ δροσερωτέραν τῶν ἀνοθέσμων τῆς. Ἐκλέξας δὲ μικρὰν ἐξ ἑῶν ἀνοθέσμων στίλβουσαν ἔτι ἐκ τῆς δρόσου καὶ κατευωδιῶσαν ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἔτεινε πρὸς τὴν ἀνοπώλιδα τὸ δεκάλεπτον.

Ἄλλὰ τότε πλησίασασα αὐτὸν ἡ ἐπαῖτις.

... Ἐλεημοσύνην, καλὴ μου νέε! ἐψυθύρισεν, ἐλεημοσύνην, διὰ τὸ μικρὸ μου.

Ἐστρεψε τότε ἐκείνος καὶ τὴν παρετήρησε εἶδεν αὐτὴν κάτωχρον, ἰσχνὴν, καὶ ἡμίγυμνον, προσπαθοῦσαν νὰ καλύψῃ διὰ τῶν ρακῶν αὐτῆς τὸ τρέμον ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης τέκνον τῆς.

Ἄκρα μελαγχολία τὸν κατέλαβε ἄνευ ἀνοθέσμη δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς φιλήματος!

Καὶ ὅμως ἀφῆκε νὰ πέσῃ ἐν τῷ κανίστρῳ ἡ ἀνοθέσμη καὶ ἔδωκε τὸ δεκάλεπτον εἰς τὴν πτωχὴν.

Ἐπειτα δὲ καίτοι πάλιν ἐκ φόβου διὰ τὴν ἔλλειψιν, ἀνέβη τὴν κλίμακα καὶ στάς πρὸ τῆς θύρας ἔκρουσεν ἀμφιβάλλον.

Ἀμέσως σχεδὸν ἡ θύρα ἠνοιχθη καὶ ἡ Χαρίκλεια, ἡ δειλὴ καὶ αἰδήμων παρθένος, περιέβαλε αὐτὸν διὰ τῶν βραχιόνων τῆς καὶ τὸν κατεφίλησε.

Καὶ ἐνῶ οὗτος ἐκπληκτος ὑπὸ τῆς χαρᾶς ἐζήτηε τὴν αἰτίαν τῆς τοσαύτης εὐτυχίας του.

Μὴ ζητεῖς τῷ εἶπεν ἐκείνη. . . εἶδον.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ). Φ. Κ.

Η ΕΦΕΥΡΕΙΣ ΤΗΣ ΠΥΡΙΤΙΔΟΣ.

Ἐκ πρώτης ὄψεως δυσχερῶς δύναται τις νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ ἐφεύρεσις τῆς πυρίτιδος

συνετέλεσε πως εἰς τὴν πρόδον τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐὰν ὅμως λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀφ' ἀφ' ἧς ἡμέρας τὸ πυροβόλον ἀντικατέστησε τὰς ἀρχαϊκὰς τοῦ μέσου αἰῶνος πολέμικας μηχανὰς, ὁ φαιουδαλισμὸς ἐξηφανίσθη πεισθῆσεται ὅτι τὸ κκκον δύναται νὰ ἔχῃ ἐνίοτε καὶ καλὸν ἀποτέλεσμα.

Ἄλλὰ τίνα ὀφείλεται ἡ δόξα τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δυσχερῆς ἡ ἀπάντησις. Ἐκ τῶν ἱερῶν τῆς Ἰνδικῆς βιβλίων μανθάνομεν ὅτι ἤδη πρὸ τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας ἐγένετο χρῆσις πυροβόλων ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, ἀναμφίβολον δὲ τυγχάνει ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐποιοῦντο χρῆσις ἐν Ἰνδικῇ εὐφλέκτων συνθέσεων βάσιν ἔχουσῶν τὸ νίτρον, ὅπερ οἱ Ἄραβες ὠνόμασαν *ινδικὴν γύρα*.

Μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ Σῖναι κατὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου αἰῶνος, μετὰ τούτους οἱ Ἄραβες ἀλλ' ἐκ τῆς Ἰνδικῆς μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς Κίνας παρέλαβον οὗτοι τὴν πυρίτιδα.

Ἐπίσης μετ' ἀκριβείας δὲν δύναται τις νὰ ὀρίσῃ τίς ὁ ἐφευρὼν ἢ ὁ εἰσαγαγὼν τὴν πυρίτιδα εἰς Εὐρώπην, μήτε τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐγένετο κατὰ πρῶτον χρῆσις αὐτῆς. Κατὰ τίνα διδόμενα ἡ πυρίτις ἐφευρέθη πολὺ πρὸ Χριστοῦ ὑπὸ τῶν Σινῶν καὶ βραδύτερον ὑπὸ τῶν Ἀράβων, κατὰ δὲ τὰ λεγόμενα τῶν κ. κ. Rutz-ky καὶ Cren I φαίνεται ὅτι εἰσήχθη ἢ ἐφευρέθη ταυτοχρόνως ἐν διαφόροις τῆς Εὐρώπης χώραις.

Πράγματι καθ' ὃν καιρὸν ἐγένετο ἐν Γερμανίᾳ γνωστὴ ἡ πυρίτις, ἐγένετο ἤδη χρῆσις τηλεβόλων καὶ πυρίτιδος ἐν πλείστοις ἄλλαις τῆς Εὐρώπης χώραις Ἡ Γερμανία, λέγεται, ὀφείλει τὴν ἐφεύρεσιν τῆς πυρίτιδος εἰς τὸν φραγκισκανὸν μοναχὸν Βερτθόλδον Σθάρτζ κατ' ἄλλους δὲ εἰς τὸν ἐκ τοῦ Ὀλστανί μοναχὸν Κωνσταντῖνον Ἀγγλιτς.

Κατὰ τὴν παράδοσιν, γερμανὸς φραγκισκανὸς μοναχὸς Σεβερίνος Βερτθόλδος Σθάρτζ ὠνόματι, ὅστις ἔζη κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΔ'

αἰῶνος ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας Καρόλου τοῦ Δ' ἐνησχολεῖτο μετὰ πάθους ἐν Fribourg-epibrisgau εἰς τὴν ἀλχημείαν ἢ τὴν κατασκευὴν χρυσοῦ. Πρὸς τοῦτο ἡμέραν τινὰ ἔθηκεν ἰγδίῳ μίγμα νίτρου, θείου καὶ ἀνθρακος, προσεπάθει δὲ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν συνένωσιν τῶν ὑλῶν τούτων. Ἐνῶ ἡ ἐργασία αὕτη ἐγένετο, τὸ μίγμα αἰφνης ἀνεφλέχθη μετὰ σφοδρᾶς ἐκρήξεως, ὃ δ' ὕπερος (γουδοχέρι) ἀποσπασθεὶς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὑπὸ τρόμου ἀνατραπέντος μοναχοῦ ἀνετινάχθη εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν ὁ εὐφυὴς ἀλχημιστὴς ἐσκέφθη ὅτι τοιοῦτο μίγμα ἠδύνατο νὰ ρίπτῃ μακρὰν τὰ θαρύτερα πράγματα. Ἐχρησιμοποίησε τὴν ἐφεύρεσιν αὐτοῦ; Δὲ, δύναται τις νὰ εἴπῃ τοῦτο μετ' ἀκριβείας. Κατὰ τίνα ἐγγράφα ὁ Βερτθόλδος Σθάρτζ ἀπεκεφαλίσθη τῷ 1388 διαταγῇ τοῦ βασιλέως τῆς Βοημίας Βενσεσλάου ἕνεκα τῶν ἀτοπημάτων τῶν ἐφευρέσεων αὐτοῦ. Κατὰ τὴν γνώμην ἄλλων συγγραφέων, ἥμισυ ὅμως πιθανὴν, ὁ Σθάρτζ λέγεται ὅτι ἐπώλησε τὸ μυστικὸν αὐτοῦ εἰς τοὺς Ἑνετοὺς, οἵτινες μετεχειρίσθησαν αὐτὸ ἐπωφελῶς τῷ 1830 κατὰ τῶν Γενουσιῶν κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Chioggia ὅτε δὲ ὁ ἐφευρτὴς ἤτησε τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀμοιβὴν ἐθανατώθη ὑπ' αὐτῶν.

Βέβαιον τυγχάνει ὅτι οὐδὲν γινώσκεται περὶ τοῦ Σθάρτζ τούτου, ἂν κατήγετο ἐκ Φριβούργης ἢ ἐκ Κολωνίας, ἂν ἦτο φραγκισκανὸς ἢ βενεδικτῖνος, τοῦτο ὅμως εἶναι γνωστὸν ὅτι ἦτο ἐμμανὴς ἀλχημιστὴς, ὅτι ἐξωρίσθη ἐκ Ζυρίχης τῷ 1306 ἄγνωστον ὅμως τίνος ἕνεκα, καὶ ὅτι τὸ τυχεῖον περιστατικὸν δι' οὗ ἀνεκάλυψε τὰς ἐκρηκτικὰς τῆς πυρίτιδος ιδιότητας ἐπισυνέβη αὐτῷ τῷ 1315, 1320 ἢ 1330. Ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ἡ ἐκ τῆς προστρίψεως τοῦ ὑπέρου προσελθούσα θερμότης δὲν ἐπήνεγκε τὴν ἐκρηξίν καὶ ὅτι παρεβῆ σπινθήρ τις.

Ἐνα σχεδὸν αἰῶνα πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἕτερος φραγκισκανὸς ἄγγλος μοναχός,

δ' διάστημα καὶ δυστυχῆς Ρογήρος Βάκω εἶχε τοῦλάχιστον ἀποδείξει ὅτι ἐγένωσκεν ὅμοιον τι μίγμα καὶ προεῖπε πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν ἀποτελεσμάτων ἅτινα ἠδύνατο νὰ ἐπενέγκῃ.

« Δύναται τις, εἶπε, νὰ παραγάγῃ κατὰ βούλησιν κρότον ὡς τὸν τοῦ κερανοῦ. Πρὸς τοῦτο δ' ἀπαιτοῦνται αἱ κοινότητες οὐσίαι ἀρκεῖ νὰ γινώσκῃ τις ν' ἀναμιγνύῃ κατ' ἀναλογίαν αὐτάς· δύναται τις λαμβάνων ἐκ τῆς συνθέσεως ταύτης ἐλαχίστην ποσότητα νὰ παραγάγῃ ἰσχυρότερον κρότον καὶ λάμψιν πλειοτέραν ἢ ἡ τοῦ κερανοῦ. Θάυματα θὰ ἐπρακτέ τις, ἐὰν ἐγένωσκε νὰ ποιῆται κατάλληλον τῆς συνθέσεως ταύτης χρῆσιν.

Ἐναντιβόλον ἐστὶν ὅτι ὁ Ρογήρος Βάκων ἐγένωσκε κάλλιστα τὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς λόγον ποιεῖται. Οἱ ἀλχημιστὰί, οἱ πρόδρομοι οὗτοι τῶν νέων χημικῶν, ἐγένωσκον πολλὰ, ἀλλὰ περιεκάλυπτον αὐτὰ διὰ μυστηρίου εἶτε ὅπως καταστῶσι σπουδαιότεροι ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, εἶτε, ὡς ὁ Βάκων, ὅπως διαφύγῃσι τὴν πυρὰν τῶν μάγων. Νῦν ὁ διάσημος ἄγγλος μοναχὸς ἐφεῦρε τὸ ἐκρηκτικὸν μίγμα ὅπερ γίνεται διὰ συνενώσεως τοῦ νίτρου, θείου καὶ τοῦ ἄνθρακος, ἢ εἶχε παραλάβει αὐτὸ ἀπὸ τῶν Ἀράβων· καὶ αἱ δύο γνώμαι ἔχουσι τοὺς θιασώτας αὐτῶν ἀπολύτως ὁμῶς ἀδύνατόν ἐστι τὸ γινῶναι ἐπὶ τίνος βασιζόμενοι οἱ διίσχυριζόμενοι ὅτι οἱ Ἀραβες συνετέλεσαν πῶς εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ Ρογήρου Βάκωνος, ἐκτὸς ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι οὗτος εἶχε ποτε μεταβῆ εἰς Ἰσπανίαν.

Οἱ Μαῦροι τῆς Ἰσπανίας, οἵτινες εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, δὲν ἦσαν Ἀραβες, θεδαίως ἐποιούοντο χρῆσιν τῆς πυρίτιδος πολλὴν πρὸ τοῦ 14 αἰῶνος ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ Φλωρεντινοί. Ἄλλ' ἐν γένει μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ Αερτθόλδου Σβάρτζ παρετηρήθη ὅτι ἡ χρῆσις τῆς πυρίτιδος ἐξηπλώθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην καὶ λίαν μάλιστα ταχέως. Καθ' ἡμᾶς λοιπὸν αὐτῷ ἀποδοτέα ἡ δόξα τῆς ἐφευρέσεως, ἢ φαίνεται ὅτι ἐπλήρωσε διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς.

Δέον ἐνταῦθα νὰ προσθέσωμεν ὅτι πᾶσαι αἱ ἀμφιβολίαι, αἵτινες ἐξεφράσθησαν ἐν ἀρχῇ περὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, δικαίως πρέπει νὰ ἐκλίπωσιν ἀπὸ τοῦ 1853, ὅτε ἡ πόλις Freiburg en-Brissgau ἤγειρεν αὐτῷ μαρμάρινον ἀνδριάντα. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ διίσχυρισμοὶ τινῶν ὑπὲρ τοῦ μοναχοῦ Κωνσταντίνου Ἀγγλιτῆ τοῦ ἐξ Ὀλστᾶν οὐδεμιᾶς ἔχονται ὑποστάσεως.

(Ἐκ τῆς Science Populaire.)

B. A. M.

Η ΛΟΥΟΜΕΝΗ ΡΩΜΑΙΑ.

ΕΚ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ
ΜΑΚΑΡΙΤΟΥ ΡΟΙΗΤΟΥ
Σ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ.

Παρά τὸν αἰγιαλὸν ὅπου τὸ κύμα ἔρχεται νὰ ἀποπνεύσῃ ἐν ἀφρῷ καὶ φλοίσβῳ, ὡς ἐκπνέει ὁ κύκνος ἐν ἠδυπαθεῖ κελαδήματι, πλησίον ἐκεῖ ἀναδύεται ἀπὸ τῆς θαλάσσης περικαλλῆς κλωθὸς, ὑπὸ τεχνητὴν κισσοστεφῆ θολίαν, μέγας ἀλλὰ καὶ ζηλότυπος εἰς τοὺς ἐκεῖθεν περῶντας, διότι πολῦτιμοι ἔσωθεν ἐμπετασμένοι αὐλαίαι ἀποκρύπτουσι τὰς ἐνοικούσας καλλονὰς, ὡς ἡ νεαρὰ κόρη περὶπαθεῖς διαλογισμούς. Ἡ θύρα εἶναι κλειστή, ἀλλ' ὅθεν ὁ ἀδριατικὸς ἀπλοῦται καὶ τὸ πέλαγος ἐκτείνεται, ἀνοίγεται ἴσαλος καὶ χαρίεσσα τοῦ κλωθοῦ θυρίς.

Εἶναι θαλάσσιος λουτρῶν.

Εὐτυχῆς μετ' ὀλίγον ὁ ἐπανακάμπτων εἰς τὴν Ρώμην ναύτης! Ἐὰν ἔχη τοῦ Λυγγέως τὰ ὄμματα, ἐὰν ταῦτα ἠκονίσθησαν ἐπὶ μακρὸν ἐνατενίζοντα ἀπὸ ξένα πελάγη τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων μήπου ἴδωσι τῆς πατρίδος ἐστίας, καπνὸν ἀναθρώσκοντα, θὰ ἴδῃ ὁ ναύ-

της ἀπὸ τὴν θυρίδα ἐκείνην προκύπτουσαν ἀφροστεφῆ καὶ λυσιχομον νῆσαν. . .

Νῆσαν;

Ὅχι.

Κύκνον καταβάντ' ἀπὸ τοῦ κλωθοῦ του;

Ὅχι.

Ναΐάδα;

Ὅχι.

Τὴν Κύπριδα ἀναδυομένην ἀπὸ τῶν ἀφρῶν;

Ὅχι. Ὡ ναυθάτα, θάρρει· μὴ φοβοῦ νὰ

ἐνατενίσῃς τὴν λουομένην λυσιπέπλον. Οὐδὲ Ναΐας, οὐδ' ἡ μήτηρ τοῦ Ἔρωτος εἶναι· ἀλλ' εἶνε Ρωμαία, εὐγενῆς λουομένη Ρωμαία ἀδελφὴ Γράκχου τινὸς ἴσως, ἡ κόρη Βρούτου τινός. Μετὰ τὴν ἀπογείαν αὐραν, μετὰ τοὺς διανοιγομένους ὑγροὺς κύκλους τοῦ νηχομένου τῆς σώματος φθάνουσι μέχρι σοῦ μῦρα ὑδῶτατα. Ὅπου ἀναφαίνονται αἱ θεότητες διαχύνουσι τοσαύτην ποτὲ εὐωδίαν; Εὐτυχῆς ὁ ἐπανακάμπτων εἰς τὴν Ρώμην ναύτης!

Ἄλλ' εἶναι τις εὐτυχέστερος τούτου. . .

Εὐτυχέστερος;

Ὁ κισσόστεπτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης κλωθὸς, ὁ λουτρῶν ἐκεῖνος ἀπὸ ὑπερύθρου δρυὸς κέδρου, ὡς νὰ ροδίζηται αἰδούμενος ὅσας γυμνάς καλλονὰς ἀναπολεῖ καὶ ἐμβλέπει, ἐνέχει καὶ αἰθουσαν καὶ θάλαμον. Ἦδη ἐπὶ τῆς αἰθούσης δούλος τις, ἴσως ὁ Τερέντιος λαμπρὸς ἐν βυσινήν περιβολῇ, προσσκευάζει τὰ μῦρα, τιμιώτατα τῆς Ἀραβίας ἀρώματα. Ἐν τῷ θαλαμίσκῳ ἀπεκδύεται ἡ εὐγενῆς ρωμαία τὴν μακρὰν ἐσθῆτα, ἀποβάλλει τοὺς μαργαριτῶδεις κόσμους, λύει τὰ λεπτὰ ὑποδήματα, ἀνασύρει τὸν εὖοσμον χιτῶνα. Μετὰ μικρὸν ἐκεῖθεν φωνῇ, ὡς ἤχος πολυτίμου μετάλλου, εἶπεν: «Ἐτοίμη.»

Ὁ δούλος ἄγρυπνος ὡς ὁ ἔρωτος, ταχὺς ὡς ἡ ἀφοσίωσις, ἐκκενοῖ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μαλακῆς ὡς ἡ θωπέια, δροσερᾶς ὡς ἡ νεότης, ἀναπαλλομένης ὡς τὸ στήθος πελειᾶς, ἐκκενοῖ ἀπὸ χυσοῦ ἀμφορέως οἰνόχρουν ἀρωματώδες νάμα. Ἡ θαλασσία τοῦ λουτρῶνος λε-

κάνη ἐκάλασε γαλατόχρους καὶ φωσφορίζουσα, ἀναδίδουσα ἄμα αἰθερίαν ἀρώματος πλήμμυραν· εἶτα τὸ θαλάσσιον γαλάκτωμα ἔλαβε χροίαν θαμβὴν καὶ ὑπολάμπουσαν, ὡς ὁ ἐπάνω γαλαξίας τοῦ οὐρανοῦ, ἡ εὐωδία ἐφάνη ἐκπνεύουσα· αἴφνης ἡ θάλασσα μετὰ στιγμὴν γίνεται διαυγεστάτη ὡς ἡ ἑλληνὶς αὐγὴ, εἰς τὰς ἄκρας τῆς λεκάνης ὑπεφάνησαν πλόκαμοι χλωροὶ καὶ ὑποβρύχιοι, δεινὸν ἔλαμψον λευκότετοι χάλικες, πλέον ἔτι μετὰ τῶν χαλίκων μαρμαίρει καταβυθισθεῖσα κόνις ἀδραμάντινη. Ὁ δούλος εἶδε γηθόσυνος τὴν ἐπιτυχῆ κόμμωσιν τῆς θαλάσσης, καὶ μετὰ ὄμματα δειλὰ καὶ κατανεύοντα, ὡς τῆς παρθένου, ἐστράφη ν' ἀπέλθῃ. Ἀπήρηστο, ὅτε τὸ παραπέτασμα τοῦ θαλαμίσκου ἐκινήθη, συνεπτύχθη, ἐπεφάνη τις αἴγλη. . . Ἡ αὐτὴ φωνὴ εἶπεν; «Λικίνιε, παράμεινον ἐδῶ.» Ἡκουσεν ἐκεῖνος, μὴ δυνάμενος ν' ἀτενίσῃ. Ἐστη ἐντὸς ὡς μαγευθεῖς· ἔστη ἐκεῖ ἐπιταχθεῖς ὡς μηχανή.

Ἦτο ἡ Ρωμαία.

Ἐπεφάνη λαμπρὰ, ἀγαματώδης, τανυσίπεπλος, ὡς ἄστρον ἐπίμηκες ἐν τῷ μέσῳ ἀτμίδος. Ὡς ἄστρον; Ὅχι. Ἦτο θνητὴ· ἀλλὰ ἦτο Ρωμαία.

Κρατοῦσα ἐπὶ τοῦ στήθους διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ποδήρη καὶ χιονώδη πέπλον, ἄφινε νὰ πίπτῃ ὀπισθεν ἐπ' αὐτοῦ κόμη στίλβουσα καὶ μέλαινα, ὡς ἡ χλαμὸς μαγγίσσης, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς συγκρατούσης χειρὸς τὴν ὠραίαν ὀθόνην συντεθλασμένην πτυχῇ, ὡς χεῖλος μειδιῶν, ἄφινε νὰ προσανατέλλῃ ὄχι ὁδοὺς ἀπὸ μάργαρον, ἀλλ' ἄκρον μαστοῦ, ὡς ἀπὸ μαρμάρου ἀκτινοβόλου. Περσικαὶ διάχρυσοι ἐμβάδες συνέκλειον ἐπαφροδίτως ἀκράδαντον καὶ εὐτονον πόδα, οὐτινος ὁ καρπὸς μόνον ὑπεφαίνετο ἀβρότατος, ὡς πάγος ἄθικτος ὑπὸ ἀκτίνα ἠλιακῆν. Ὀλων τούτων ὑπεράνω ἴστατο τὸ πρόσωπον, γυμνὸν ὡς ἡ ἀνδρία, ὑπερήφανον ὡς ἡ ἀκρόπολις, ὠραῖον ἔσον νίκη

περιφανής, ώραϊον ὅσον ὁ θάνατος τοῦ Καίσαρος.

Εἶδε τὸν δούλον κατὰ μέτωπον. Γυνή και γυμνή.

Ὁ ἀνὴρ, ἐκράτει τὰ ὄμματα κατὰ γῆς.

Οὐδὲν ἐρύθημα ἀνέβη εἰς τὰς παρειάς της. Ἡ αἰδώς ἐλλείπει ἀπὸ τῶν τοιούτων καρδιῶν, ὡς ἐλλείπει ἀπὸ τῶν παιδιῶν ἡ ρώμη. Ἡ δειλία διστάζει, ἡ κόρη αἰδεῖται, ἀλλ' ἡ Ρωμαία καταφρονεῖ. Εἶνε ὑπερτέρα τῆς ἀθωότητος διὰ τοῦ μεγαλείου, ὑπερτέρα τῆς αἰδοῦς διὰ τῆς λήθης, ὑπερτέρα τοῦ ἔρωτος διὰ τῆς ὑπερηφανίας. Ἀπέναντι τοῦ δούλου μένει γυμνή, εὐσταθὴς πάντη και ἀφροντις, ὄχι τοσοῦτον πεποιθὺς εἰς τὸ θάμβος ὅπερ προχέει, ἀλλὰ πεποιθὺς εἰς τὸ εὐτελὲς τοῦ βλέποντος θνητοῦ. Ὁ δούλος εἶνε πράγμα, res. Τί ἀν' ἔχη ὄμματα; Ἡ Ρωμαία ἐκεῖνη εἶχε τὴν πεποίθησιν, ὡς ὁ ἥλιος, ὅτι ἀδύνατον νὰ προσατενίσῃ αὐτὴν γυμνὴν ὁ δούλος, ὡς ἀνέφελον ἐκεῖνον ὁ θνητός. Ἄλλ' ἔβλεπεν ἔστω. Βλέπει ἡ εἰκὼν; Εἶς δούλος! Διέφε- ρεν ἀπὸ σκύλακα;

Ἦτο ἡ Ρώμη τοιαύτη: Ὁ Βρούτος σφαγιάζων τὸν υἱὸν του, φρικώδης και γαλήνηος, ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ λόγου του. Βρούτος σφαγιάζων τὸν πατέρα του ἴσως Καίσαρα, ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ ὀνόματός του· εἶτα ἐαυτόν. Ἡ Κορνηλία, ἡ μήτηρ τῶν Γράκων, ἀκούουσα τὸν θάνατον τῶν περικλεῶν υἱῶν, τοσοῦτον ἀπτόητος και ἀδακρυς ὥστε ἐκφρων ὑπὸ τοῦ πλήθους νὰ ὑποληφθῇ. Ὁ Κάτων νὰ ἐκχέῃ δις τὰ σπλάγγνα του αὐτόχειρ, ἵνα πεισθῇ ἀν' ἀλήθειαν λέγει ὁ ποιητῆς τοῦ Φαίδωνος. Οἱ στωϊκοὶ ἐκεῖνοι, ἀντὶ τῆς κλίτης πορευόμενοι εἰς τὸν τάφον. Ὁ Καλλιγούλας, διατάσσωσιν εἰς τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς του νὰ θανατωθῶσιν ὅσοι δὲν θρηνήσωσιν αὐτὴν, ἀφ' οὗ εἶνε ἀδελφῆ του· νὰ σταυρωθῶσιν ὅσοι κλαύσωσιν αὐτὴν, ἀφοῦ εἶνε θεότης. Ὁ Νέρων πυρπολῶν τὴν Ρώμην, ἀντὶ πυροτεχνήματος. Ὁ Ἀντώνιος ὑπὲρ ἑνὸς μειδιάματος Αἰγυπτίας ἀπολακτικίζων τὸ στέμμα τῆς

Ρώμης και τῆς ὑψηλίου ἀπάσης. Βρούτοι, Κάσκας, Θρασέας, Κάτωνες, Νέρων, Γράκχοι. . . Εἶναι ταῦτα βράχοι ἢ ἀνθρώπων ὀνόματα;

Ἦτο ἡ Ρώμη τοιαύτη. Τί ἀν' ἔβλεπε λουομένην και γυμνὴν τὴν δέσποιναν ὁ Λικκίνιος; Ἦτο δούλος. Ὡς ἔδρα τις, κόσμημά τι. Ἐπρεπε νὰ μένη ἐκεῖ, παρών. Διατί, ὄχι; Δυνατὸν νὰ ἐπόθει ἐκεῖ ἡ Ρωμαία και ἐλησμόνει ἕνα στίχον τοῦ Κατοῦλλου, δυνατὸν νὰ ἐφευγεν ἀπὸ τῆς χειρὸς της ὁ δακτύλιος εἰς τὰ βάρη. Ἐπρεπε ὁ δούλος νὰ ἦτο ἐκεῖ, νὰ εἶπη τὸν στίχον, νὰ ἀνασύρῃ τὸν δακτύλιον· ἄς ἐπνίγεται. Ἐπρεπε νὰ ἔμενε παρών.

Ἦτο; Ὅχι; ταῦτόν.

Δούλος.—Δούλος, ἀλλὰ μὴ διότι ἐλέγετο δούλος ἐστερεῖτο καρδίας, ἀνηλεῆς Ρωμαία;

Αὕτη ἐβάδισε. Προέβη εἰς τὴν κλιμακίδα, ἥτις βυθίζεται εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁλη ἐκεῖνη ἡ αἴθουσα και λεκάνη τοῦ λουτρῶνος, ἀρωματισθεῖσα και διαυγασθεῖσα ἀμβροσιώτατα, ἦτο ὡς στόμα ἠδύπνου ἀποπνέον τὸ φίλημα και τὸ ἄσμα. Ἡ Ρωμαία κατέβη τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν βαθμίδα. Τὸ ὕδωρ ἀναπαλλόμενον ἤδη ἐφίλει τὴν πτέρναν της. Συνέλαβε τὸν μακρὸν πέπλον, ἐστράφη, ὑπέστυρεν, ἀφῆκεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δούλου αὐτόν και τὰς ἐμβάδας εἰς τὴν βαθμίδα.

Ἦτο γυμνή, μέχρι ποδῶν.

Τί ἀν' ὁ δούλος πλησίον ἐκεῖ εἶχε καρδίαν και εἶκος, ν' ἔτη!

Εἶνε θνητῆς τὰ στήθη ταῦτα, οἱ μαστοὶ, τὰ σφυρά, οἱ λαγόνες;

Εἶνε ἀγάλματος ἡ φρίσσουσα αὕτη λαμπρότης και κκλλονή;

Εἰς τὰς φλέβας αὐτὰς κυλίσται γάλα, φῶς, αἷμα ἢ πῦρ;

Τίς εἶπεν ὅτι ἡ Ἀφροδίτη τῶν Μεδίκων εἶνε τοῦ κάλλους τὸ τέλειον;

Τίς εἶπεν ὅτι αἱ ἀερῶδεις θεότητες εἶνε ὑπέρτεραι τῶν ἐνύλων πλασμάτων;

Εἶδον τὴν θνητὴν ἐκεῖνην;

Γυμνὴ μέχρι ποδῶν. Ἐστὴ μόλις στιγμὴν προσκλινῆς, ἐρρίγγησεν εὐπαθῶς ἐνατενίσασα τὸ βαθύ και διαυγές ὕδωρ, ἐβυθίσθη· βραδέϊα ὡς ἡ δύσις, ὡς ἡ ἀστραπὴ λαμπρά.

Ἐλούετο. Ἐταράσσετο ἐπαφρίζουσα· ἐβυθίζετο ὡς δελφίν· ἐφευγεν ἀπὸ τοῦ λουτρῶνος καταδυομένη· ἐπλεε μόνη ἀπέναντι τοῦ ὄλου πελάγους· ἐπανεισήρχετο ὡς ὄνειρον, μακροχειρ' ἀνέριπτε τὴν κόμην, εὐσταθῆς· Ἀπὸ τῶν πλοκάμων της ἀπελείθοντο σταλλαγμαὶ ἀδαμάντινοι· ὑπὸ τὰς πέζας αὐτῆς ἐταράσσοντο ἀδάμαντες ἀληθεῖς. Τὸ ὕδωρ ἀπέπνεεν ἀρώματα ἠδύτατα μέχρι λιποθυμίας, τὰ χεῖλη της ὑπέμελλον τοῦ Ὁρατίου μελύδρια ἐρωτικὰ μέχρι μέθης. Χρυσόπλευρα ἰχθύδια, ὡς θαλάσσιαι χρυσαλίδες, προσήρχοντο ἐν σειρᾷ και παρήλαυον περὶ τὴν πλευρὰν τῆς Ρωμαίας ἡρέμα, εἶτα αἴφνης ἐφευγον ἐσπευμένως. Ἐκεῖνα ἐπαίζον, αὕτη ἐλούετο τοιαύτη.

Ταλαίπωρε Λικίνιε!

Ἐάν μετὰ τινος μῆνας ὁ δούλος ἐκεῖνος ἀπέθνησκε ταχεῖς, ἡ ὑπερήφανος Ρωμαία οὐδ' ἠρώτησε κἄν διατί.

Ἦτο δούλος.

Ἡ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ
ΤΟΥ ΩΟΥ ΤΗΣ ΦΥΛΛΟΞΗΡΑΣ.

Τὸ ὦον εἶναι τὸ σπέρμα, διὰ τοῦ ὁποῖου δίδεται νέα ζωὴ εἰς τὰς πολυπληθεῖς και ἀλληλοδιαδόχους γενεὰς τῆς Φυλλοξήρας, τὰς παραγομένας ὑπὸ τὴν γῆν και ἀνευ τῆς συνδρομῆς ἄρρενος ἐντόμου

Τὸ ὦον τοῦτο εἶναι μικρότατον και σχεδὸν ἀόρατον διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀρθαλμοῦ, ἐναποτίθεται δὲ συνήθως ὑπὸ τὰ ρήγματα τοῦ παλαιοῦ φλοιοῦ τῶν διττῶν κληματιδῶν (βεργῶν) και τῶν πρέμων (κουτσούρων) τῆς ἀμπέλου. Λέγεται δὲ χειμέριον ὦον, διότι γεννώμενον τὸ φθινόπωρον διαχειμιάζει ὑπὸ τὸν φλοιὸν μέχρι τῆς ἀνοιξέως, ὅτε ἐκκολάπτεται. Τὸ ἐξερχόμενον ἐντομον κατέρχεται ἀμέσως εἰς τὰς ρίζας τῆς ἀμπέλου (ὅταν αὕτη εἶναι ἡ εὐρωπαϊκὴ) ὅπου διὰ τῆς παρονογογίας (δηλαδὴ τῆς ἀναπαραγωγῆς ἀνευ τῆς συνδρομῆς τοῦ ἄρρενος) πολλαπλασιάζεται ἐπ' ἄπειρον.

Πρὸς θεραπείαν προσβεβλημένου ὑπὸ τῆς Φυλλοξήρας ἀμπελῶνος ἡ καταδίωξις τοῦ χειμερίου ὦου, ἀν και μὴ ἐπαρκῆς, εἶναι συντελεστικωτάτη κιτορθοῦται δὲ αὐτὴ διὰ τῆς ἀφαίρεσεως και τῆς καύσεως τοῦ παλαιοῦ φλοιοῦ τοῦ πρέμνου και τῶν βραχιόνων τῆς ἀμπέλου, ὅστις τὸν χειμῶνα μετὰ τὰς βροχὰς ἀποσπᾶται εὐκολώτατα διὰ τῆς χειρὸς. Ἡ ἀφαίρεσις τοῦ παλαιοῦ φλοιοῦ ἐκτελεῖται ὡσαύτως εὐκόλως διὰ τῆς χειρίδος (τοῦ γαντιοῦ) τοῦ Labate ἥτις εἶναι δικτυωτὸν πλέγμα συγκείμενον ἐκ συνεχομένων χαλυβδίνων κρίκων. Ὁ φέρων τὴν χειρὶδα ἐργάτης, τρίβων τὸν κορμὸν και τοὺς βραχίονας τῆς ἀμπέλου, συντρίβει τὸν παλαιὸν αὐτῶν φλοιὸν, ἀκολουθῶν δὲ συλλέγει τὰ παρὰ τὴν βᾶσιν τῆς ἀμπέλου πέσαντα τεμάχια τοῦ φλοιοῦ και καταστρέφει αὐτά. Τὴν χειρίδα τοῦ Labate, δύναται ἐν ἀνάγκῃ ν' ἀντικαταστήσῃ και χειρὶς κατασκευασθεῖσα ἐκ καρβοπάνου.

Μὲ τὴν οὕτως ἢ ἄλλως ἀφαίρεσιν τοῦ παλαιοῦ φλοιοῦ, τὸ πρέμνον και οἱ βραχίονες ἀλείφονται διὰ διαλελυμένου θεϊκοῦ σιδήρου, διὰ γαλακτώματος ἀσβέστου, ἢ μᾶλλον διὰ τοῦ ἐξῆς μίγματος.

Ἰγγρόπισσα (κατράμι)	μέρη	2
Ἰδωρ	»	2
Ἀνθρακικὸν νάτριον (σόδα	»	4

(Τὸ ὅλον θερμαίνεται ἀναμιγνυόμενον ἐπὶ μίαν ὥραν εἰς πυρὰν μετρίαν).

Ἡ κατὰ τὸν χειμῶνα ἀφαίρεσις τῶν παλαιῶν φλοιῶν τῆς ἀμπέλου καὶ ἡ ἐπίχρησις τοῦ κορμοῦ αὐτῆς συντελεῖ ὄχι μόνον πρὸς καταδίωξιν τῆς Φυλλοξήρας, ἀλλὰ καὶ πρὸς καταστροφήν τῶν ὑπὸ τὸν φλοιὸν ἐγκρυπτομένων σπερμάτων πολλῶν ἄλλων ζωοφίων ἀμπελοφθόρων.

Ἡ καταστροφή τῶν ὠκρίων τούτων καὶ τῶν τῆς Φυλλοξήρας κατορθοῦται ὡσπύτως μετ' ἐπιτυχίας καὶ διὰ τοῦ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ζεματίσματος (bouillantage) τῶν κορμῶν τῶν ἀμπέλων δι' ὕδατος (ζέοντος).

Ἀπὸ τίνος ἤδη χρόνου γίνεται πολὺς λόγος περὶ τίνος ὑπὸ τοῦ κ. Bourbon ἐπινοηθέντος μηχανήματος, κληθέντος πυροφόρου, δι' οὗ φλογίζονται (καψαλίζονται) οἱ κορμοὶ τῶν ἀμπέλων τῶν φερουσῶν τὸ χειμέριον ὄν. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι τὸ μηχανήμα τοῦτο ἠθέλην εἶσθαι ἀποτελεσματικόν, ἀμφιβάλλω ἐὰν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐν τῇ μεγάλῃ καλλιιεργείᾳ τῆς ἀμπέλου, διότι καὶ πολυδάπανον εἶναι καὶ δύσχρηστον.

Π. Γ. Γ.

ΓΡΗΓΟΡΙΑΝΟΝ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑΝΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

Τὸ παρὰ τοῖς Ρωμοῦνοισ, τοῖς Ἑλλησι καὶ τοῖς Σλαβοῖς ἐν χρήσει Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον δὲν πρέπει ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ Γρηγοριανοῦ. — Ὅχι!... ὄχι!... μυριάκις ὄχι!

Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον εἶναι ἐσφαλμένον, καθὼ βραδύζόμενον ἐπὶ τοῦ τροπικοῦ ἔτους, ὅπερ οὐγκείται ἐξ ἡμερῶν 366 — ὠρῶν 5 — λεπτῶν 48 — καὶ δευτέρων 51. 6.

Κατὰ τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο, μετὰ 11,633 ἔτη, ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως οἱ Γρηγοριανοὶ θὰ ἔχωσιν ἑαρινὴν ἰσημερίαν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστάσιου — θὰ ἔχωσιν χειμερινὸν ἡλιοστάσιον ἐν καιρῷ τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας — θὰ ἔχωσιν ἰσημερίαν φθινοπωρινὴν ἐν καιρῷ τοῦ θερινοῦ ἡλιοστάσιου.

— καὶ τελευταῖον, θερινὸν ἡλιοστάσιον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, θὰ ἔχωσιν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κατὰ τὰ Χριστούγεννα — τὰ Χριστούγεννα κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς συλλήψεως τοῦ Προδρόμου — ταύτην κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, — καὶ τὰ γενέθλια τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Τὸ σφάλμα τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ Γρηγοριανοὶ δὲν λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν μῆτε τὸ σιδηροῦν τῶν ἀστρονόμων ἔτος, ὅπερ σύγκριται ἐξ ἡμερῶν 365, — ὠρῶν 6 — λεπτῶν 9 καὶ δευτέρων 11, μῆτε τὸν ἀκριβῆ ὑπολογισμὸν τῆς ἰσημερίας ὅστις περιέχει καὶ 58'', 8556, ἧτοι δευτερόλεπτα 58, καὶ τὸ κλάσμα 0'', 8556 τοῦ δευτερολέπτου — ὡς εἶχον αὐτὰ ὑπ' ὄψιν οἱ μὲν Αἰγύπτιοι 2450 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, οἱ δὲ Πυθαγόρικοι καὶ οἱ Ἕλληνας 472 π. Χ. οἱ δὲ Σωσιγένοι, οἱ Ἰουλιανοὶ καὶ οἱ Ρωμαῖοι 46 π. Χ., οἱ Κοπέρνικοι τῷ 1543 μ. Χ. οἱ Γαλιλαῖοι τῷ 1642 μ. Χ. καὶ πάντες οἱ μέχρι τοῦδε (οἱ μὴ οὐνίται) Ρωμοῦνοι.

Το νῦν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ρωμοῦνοισ ἡμερολόγιον — ὅπερ σύγκριται ἐκ 365 ἡμερῶν καὶ 6 ὠρῶν, καλεῖται δὲ Ἰουλιανὸν ἢ παλαιὸν — εἶναι τὸ μᾶλλον συναδὸν πρὸς τὸν ἀκριβῆ χρόνον τῆς ἰσημερίας κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνὸς ἔτους, ἀρχομένου ἀπὸ τῆς πραγματικῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας καὶ λήγοντος τὴν αὐτὴν ἰσημερίαν τοῦ ἐπιόντος ἔτους.

Τὸ ἔτος τοῦ ἡμερολογίου τούτου, πολιτικὸν ἅμα καὶ ἀστρονομικόν, σύγκριται ἐκ τοῦ ἡμιαθροίτματος τοῦ τροπικοῦ ἔτους σὺν τῷ σιδηρῷ ἔτει, πλέον τὸ κλάσμα τῆς ἰσημερίας καὶ ἰδού πῶς :

Τοῦ τροπικοῦ ἔτους συγκειμένου ἐξ ἡμερῶν 365, ὠρ. 5, λεπτῶν 48 δευτερολέπτων 51, 6.

Τοῦ δὲ σιδηροῦ ἐξ ἡμερῶν 365 ὠρῶν 6, λεπτῶν 9, δευτερ. 11.

Τοῦ δὲ κλάσματος τῆς ἰσημερίας ἡμε. 0, ὠρ. 0, λ. 0, δευτ. 58,6556, ἀπαρτίζονται.

ἡμ.	ὠρ.	λεπ.	δευτ.
365,	5,	48,	51.6
καὶ + 365,	6,	9,	11,
ἡμ.	ὠρ.	λεπ.	δευτ.
ἀποτελ. 730	11,	58,	2,6
Εἰς τὸ 1)2 τούτων	365,	5,	59, 1,3
προστιθεμένου τοῦ	0, 0,	0,	58.8556
			τῆς ἰσημερίας

Ἐχομεν ἡμ. 365 ὠρ. 5 λεπ 0, δευτ 1556

Οὕτω λοιπὸν τὸ πολιτικὸν Ἰουλιανὸν ἔτος, ἧτοι τὸ ἡμερολόγιον τοῦ παλαιοῦ ἔτους, ὡς κοινῶς λέγεται, περιλαμβάνει 365 ἡμέρας, ὥρας 6, λεπτὰ 0, δευτερόλεπτα 0. καὶ 1556 δεκακισχιλιοστὰ τοῦ δευτερολέπτου, τὰ ὅποια ὡς ἐλάχιστον χρονικὸν μέρος παραλείπομεν, καθὼς παρέλιπον αὐτὰ καὶ οἱ Σωσιγένοι.

Τοῦτο δὲ ἦτο, εἶναι καὶ θὰ ἦναι διὰ πάντος τὸ μᾶλλον ὀρθὸν καὶ μᾶλλον ἀκριβὲς πολιτικὸν ἔτος.

Τὸ κλάσμα 1556 δεκακισχιλιοστὰ τοῦ δευτερολέπτου οὐδὲν ἄλλο θὰ προξενήσῃ εἰμὴ ὅτι ἀκριβῶς μετὰ 555270 ἔτη ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως, θὰ ὑπερβαίνομεν κατὰ μίαν ἡμέραν τὸ ἀστρονομικὸν ἔτος τότε, ἂν ζήσωμεν, θὰ ἔχωμεν δύο βίσεκτα ἔτη κατὰ τὴν τότε τελευταίαν τετραετίαν, δηλονότι, ἐν κατὰ τὸ 555270 ὡς ἔτος διορθώσεως καὶ τὸ ἕτερον κατὰ τὸ 555272, ὡς κανὸνα βίσεκτικὸν — καὶ οὕτω πως διορθοῦντες τὸ πρᾶγμα, θέλομεν βαδίσῃ ἐπὶ τὴν ἀληθῆ ὁδὸν τῆς ἐπιστήμης, χωρὶς νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην τῆς παπικῆς Βούλλας τοῦ πάππα Γρηγορίου γ'. δοθείσης τῷ 1552 καὶ ἧτις ἐνέβαλεν εἰς σύγχυσιν τὸν κόσμον διὰ τοῦ ἐσφαλμένου Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου, τοῦ λεγομένου νέου ἔτους.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν 555270 ἐτῶν εἶναι τὸ ἴσον τῶν δευτερολέπτων μιᾶς ἡμέρας 86400

διαιρούμενα διὰ τοῦ κλάσματος 0,1556 τοῦ δευτερολέπτου.

	86400
ἧτοι	— — = 555269,92
	0,1556
ἧτοι	555270 ἔτη.

Ἐκ τῶν ἐρρημένων ἔπεται ὅτι οἱ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον προσθεύοντες πρέπει ἀμέσως νὰ ὀπισθοχωρήσωσι κατὰ 12 ἡμέρας, ἂν μὴ θέλωσι νὰ καθίστανται γελοῖοι ἐνώπιον τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης τὴν ὁποίαν δὲν ἀλλοιοῦσιν αἱ ἱερῆσταστικά καὶ ἰσοουητικά πιέσεις.

N. I. MAËTIAN.

Μηχανικὸς καὶ μέλος διαφόρων ἐπιστημονικῶν καὶ πολιτικῶν ἐταιριῶν.

ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ.

Πάντες γνωρίζομεν ὅτι ἡ καταμέτρησης τοῦ χρόνου γίνεται διὰ τῶν ἡμερησίων μεταβολῶν τοῦ ἡλίου, ἧτοι τοῦ παρερχομένου χρόνου ἀπὸ τῆς διελεύσεως αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν μεσημβρινόν, ἢ τοῦ μεταξὺ χρονικοῦ διαστήματος ἀπὸ μίαν μεσημβρίαν εἰς ἄλλην, καὶ ὅτι διαιροῦσι τὸν χρόνον τοῦτον τῆς μιᾶς ἡμέρας καὶ μιᾶς νυκτὸς εἰς 24 ὥρας, ἀρχομένας ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου.

Ἄλλ' ἡ γῆ τῇ διπλῇ αὐτῆς ἐτησίᾳ καὶ ἡμερησίᾳ μεταβολῇ, καὶ τῇ πρὸς Ἀνατολὰς πορείᾳ τῆς, οὐδέποτε μετὰ ἡμερονύκτιον περιστροφῆν ἐπανέρχεται ἀκριβῶς εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἐνθα πρὸ 24 ὠρῶν εὕρισκετο. Τοῦ δὲ ἡλίου ταυτοχρόνως με ἀστέρᾳ διερχομένου τὸν μεσημβρινόν, τὴν ἐπαύριον οὗτοι δὲν ἠθέλον εὐρεθῆ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως, ἀλλ' ὁ ἀστὴρ ἠθελε προεξέχει τοῦ ἡλίου κατὰ τι καὶ προφθάσει τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ὀλίγον τι πρὸ τοῦ ἡλίου, ἕνεκα τῆς προφανοῦς ἀποστάσεως, ἣν πρὸς Ἀνατολὰς διανύει οὗτος. Ἐντεῦθεν δ' ἔπεται ὅτι ἡ ἡλιακὴ ἡμέρα εἶναι μεγαλύτερα τῆς ἀστέρου κατὰ τέσσαρα περίπου λεπτὰ, καὶ ὅτι πρέ-

πει τις να προσθέτη τι εἰς τὴν πρώταν ἵνα ἐξιςούται μετὰ τὴν δευτέραν. Ἄλλ' ἡ ἀνισότης τῆς πορείας τοῦ ἡλίου μετὰ τὴν τοῦ ἀστέρος δὲν εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ, ἕνεκα τῆς διαφορᾶς τῆς ταχύτητος τοῦ ἡλίου ἐν τοῖς διαφόροις σημείοις τῆς τροχιάς του, καὶ τῆς ἀνισότητος τῶν καθ' ἑκάστην διατρεχομένων τόξων τῶν τροχιῶν τῆς γῆς. Ὡστε ὡρολόγιον ἐντελῶς τακτοποιημένον δὲν δύναται νὰ συμφωνῇ μετὰ τοῦ ἡλίου, καὶ ἀνὰ διαστήματα χρόνου ὅτε μὲν θέλει προχωρεῖ, ὅτε δὲ παλινδρομεῖ. Ἐν τέλει δὲ μετὰ 365 ἡμ. θελεῖ ὑφίσταται διαφορὰ περίπου 15 λεπτῶν.

Κατὰ συνέπειαν ἡ διὰ τῶν ὡρολογίων τακτοποιήσις τῶν ὥρων δὲν εἶναι ἀκριβής, ἀλλὰ κατὰ προσέγγισιν, Πάσιφηνως δὲ καταφαίνεται ἡ μετὰ τοῦ ἡλίου διαφορὰ αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἐν τῇ κοινῇ χρήσει δὲν δίδεται προσοχὴ τῆς διαφορᾶς ταύτης, καθισταμένης αὐτῆς ὅλως ματαίας καὶ περιττῆς. Εἶναι οὐχ' ἥττον λίαν ἀναγκασία καὶ σημαντικὴ εἰς τοὺς ἀστρονόμους, οἵτινες ἄνευ τούτου ἤθελον λίαν ἀπικτάσθαι εἰς ὑπολογισμοὺς ἀνεπιλήπτου ἀκριβείας.

Οἱ ὡρολογοποιοὶ ἐφεῦρον ἐπὶ τούτῳ πρὸ καιροῦ ἐκκρεμῆς ἰσοχρονισμοῦ δυνάμενον νὰ δείξῃ τὴν πραγματικὴν καὶ τὴν κατὰ προσέγγισιν ὥραν. Τοῦτο φέρει δύο λεπτοδείκτας, ἐξ ὧν ὁ εἰς δεικνύει διὰ τῆς τακτικῆς αὐτοῦ πορείας τὴν κατὰ προσέγγισιν ὥραν, ὁ δ' ἕτερος ὀπισθοδρομῶν ἢ προσχωρῶν δι' ἰδίῳ μηχανήματι, εἰς τρόπον ὥστε νὰ συμφωνῇ μετὰ τὸν ἥλιον, δεικνύει τὸν πραγματικὸν χρόνον.

Ἴδου πίναξ φανερόνων ὅποτε ἡ πραγματικὴ καὶ ἡ κατὰ προσέγγισιν ὥρα εὐρίσκονται εἰς συμφωνίαν καὶ ὅποτε εἰς διαφορὰν.

Τὴν 15 Ἀπριλίου. Συμφωνία.

Τὴν 14 καὶ 15 Μαΐου τὸ ἐκκρεμῆς ὡρολόγιον παλινδρομεῖ τοῦ ἡλίου κατὰ 3' καὶ 58".

Τὴν 15 Ἰουνίου. Συμφωνία.

Τὴν 25 καὶ 26 Ἰουλίου, τὸ ἐκκρεμῆς προχωρεῖ κατὰ 6' καὶ 6".

Τὴν 31 Αὐγούστου. Συμφωνία.

Τὴν 1 καὶ 2 Νοεμβρίου τὸ ἐκκρεμῆς προχωρεῖ κατὰ 16' καὶ 15". Ἐδῶ εἶναι ὁ μέγιστος ἰσοχρονισμός.

Τὴν 23 Δεκεμβρίου. Συμφωνία.

Τὴν 11 καὶ 12 Φεβρουαρίου τὸ ὡρολόγιον

προχωρεῖ κατὰ 14' καὶ 36".

Ἐξ οὗ παρατηροῦμεν ὅτι ὡρολόγιον ἐντελῶς κεκαλονισμένον δὲν δύναται νὰ συμφωνῇ μετὰ τοῦ πραγματικοῦ χρόνου ἢ τετράκις τὸ ἔτος καὶ ὅτι ἐν ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις ἄλλοτε μὲν θὰ προσχωρῇ ἄλλοτε δὲ θὰ παλινδρομῇ.

Τοῦ χρόνου καταμετροῦμεν διὰ τριῶν μέσων.

1. Διὰ τοῦ ἡλίου, καὶ οὗτος εἶναι ὁ πραγματικὸς καὶ μᾶλλον χρήσιμος εἰς τὴν κοινωνικὴν χρῆσιν. Ἐνδείκνυται δὲ διὰ τῶν ἡλιακῶν πλκῶν.

2. Διὰ τῆς ἀστέρως ὥρας, σημειουμένης διὰ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἀστέρων εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον.

3. Διὰ τῆς κατὰ προσέγγισιν ὥρας ἢν μᾶς δεικνύουσι τὰ ἐν χρήσει ὡρολόγια.

Ἡ διδασκαλία τῶν ἀνωτέρω εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν τακτοποιήσιν τῶν ὡρολογίων.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Καθῆκον οὐ μόνον φιλίας ἀλλὰ καὶ ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης ἐπιβάλλει ἡμῖν ν' ἀναγράψωμεν μετὰ λύπης τὸν θάνατον τοῦ ἀγαθοῦ ἡμῶν συμπαλίτου, ἐντίμου οἰκογενειάρχου καὶ ἀληθοῦς πατριώτου Παντελῆ Διλιβέρογλου, ἐπισυμβάντα τῇ 4)16 Ἰουνίου παρελθόντος.

Ὁ Παντελῆς Διλιβέρογλου μετασχὼν ἐντίμως τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἡρωϊκοῦ ἀγῶνος ἐτιμήθη δις διὰ παρασῆμων ὑπὸ τῆς ἑλλ. Κυβερνήσεως καὶ εἶναι εἰς τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν πανεπιστημίου συνεισενεγκῶν φιλοτίμως καὶ ἀδρῶς εἰς ἀνέγερσιν αὐτοῦ.

Ζήσας ἐν Κερκύρα καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Μελίτῃ διέπρεψε εἰς τὸν ἐμπορικὸν κόσμον πανταχοῦ δὲ καὶ πάντοτε ἐξεδήλου δι' ἔργων τὸν ἀκραίφην αὐτοῦ πατριωτισμὸν καὶ τὰ φιλάνθρωπα αὐτοῦ αἰσθήματα.

Οἰκογενειάρχης φιλόστοργός διῆλθε τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του μεριμνῶν περὶ τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων τοῦ εὐτυχῆσας, πρὶν κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς, νὰ συγκρομήτῃ πλουσίους τοὺς καρποὺς τῶν μόχθων του.

Τῇ φιλῇ ἡμῶν, καὶ ἀπορφανισθήσῃ πολυμελῇ αὐτοῦ οἰκογενείᾳ εὐκταρνεστάτα συλλυπούμεθα ἐπὶ τῇ στέρησει τοιοῦτου γεννήτορας.